

लूकाकी टिवु लेन ल्यामु

दी थेपकी कोर्ला

दी लूकाकी टिवु कोन्छ्योककी लेन ल्यामुला येशूकी कोर्ला दुक सिक्क्या वे: येशू इस्राएलकी मीतिवी पर्ला फेक्किवी सिनी थाक्छ्येतुप दिक्पा ने थर्वा नङ्गुप ताड तेरी मीतिवाला ज्होकुप मसीह यिन। दुक्पाला ख्येलुपतिवा ताड पेराङ्बुतिवा तेरीला लेन ल्यामु ख्याप्टाक किशी सिनी कोन्छ्योककी थु चाङ्मा नेसुर खोला जम्बुलिडला तङ्गुप यिन। दी लेन ल्यामु ति तेरी पारकी कतुकारला ख्येलुपतिवाला ड्याम्ले क्यानी टिनी वे। दी थेपला लेन ल्यामुकी कोर्ला ठछ्येली थोङ्गिगी। खक्छ्येवुला दीकी गोमी लोप्च्येनतिवाला ति येशू फेपुप कोर्ला टिनी वे। तमा तिङ्मी लोप्च्येनतिवाला ति खो देवाच्येनला फेपुप ताम्डेकी कोर्ला टिनी वे। खो देवाच्येनला फेप्सिमा खोला तेपा कितुपतिवी तेपा फेलिन गलुप कोर्ला लूकाकी “लोमा छ्येतिवी लाका (प्रेरित)” सिरुप थेपला टिनी वे।

दी लेन ल्यामुला ति देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवी सोवा देकुप लु लावु, येशू क्येसिमा गोठालातिवा खोला ज्यालुपला वावु, येशू टिकपे वोतुप पेला के यहूदी ल्हडाडला फेपुप, सामरी टेङ्बु ताड तोरुप पुज्युडकी पतिवा वे। दी थेपकी नाङ्ला मोपोर ताड कोन्छ्योककी थु चाङ्मा ताड येशूला शब्ज्यी क्यावु पुम्पेजातिवा ताड कोन्छ्योक नेसुर मीला दिक्पा ता च्यितुप कोर्ला टिनी वे।

मुला राड वोतुप लोप्च्येनतिवा

- थेपकी कोर्ला १:१-४
- बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना, येशू क्येवु ताड खो टिकपे वोतुप पेलाकी कोर्ला १:५-२:५२
- बप्तिस्मा तेरुप यूहन्नाकी ख्याप्टाक क्यावु ३:१-२०

- येशूकी बप्तिस्मा लङ्गुप ताड शैतानकी खोला खोकपा ल्हावु
३:२१-४:१३
- गालीलला येशूकी ख्याप्टाक क्या नङ्गुप ४:१४-६:५०
- येशू गालील नेज्युनी यरूशलेम सेक फेपुप ६:५१-१६:२७
- यरूशलेमला येशूकी तिङ्मी दिन्जा १६:२८-२३:५६
- येशू टुङ्गुप ने डोसु लानी देवाच्येनला फेपुप २४:१-५३

१ डियरा पर्ला च्युङ्गुप ताम्डेतिवी कोर्ला रिम्बा क्यानी टिकुप छोलुप मी बडी नोक। २तिवी ती च्युङ्गुप ताम्डेतिवा थल्मा नेज्युन खोरो मिककी थोङ्गुप ताड कोन्छ्योककी सुड ख्याप्टाक कितुपतिवा नेसुर डियरा थोवु दोके टि वे। ३तमा थियोफिलस ला, ड साड तीकी कोर्ला थल्मा नेज्युन ल्यामो क्यानी तेरी ल्हावु तप्की ती ति ख्युरुडला रिम्बा क्यानी टिकुप ति ल्यामु यिन सिनी नासाम तडियन। ४तुक क्यानी ख्युरुडला ती लापुप ताम्डेतिवा ति टेड्बु यिन सिनी हाक्कोशी।

बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना क्येप कोर्ला नन्दर शेतुप

५यहूदिया लुड्बाला ग्येल्बु हेरोदकी ग्येला कितुप पेला जकरिया सिरुप कोङ्गार यी नोक। ती ति अबिया छ्योककी कोङ्गार यिनोक। तीकी पेर्मी एलिशिबा ति हारून गिपाकी ति यिनोक। ६तिवा डियकर कोन्छ्योककी थोङ्दाडला टेड्बु नोक, तमा कोन्छ्योककी तेरी क ताड ठिमला क्येन मेता क्यानी तेन्गिनोक। ७यिने तिवाला आडा मिन्दुक, च्यिलासिसिन एलिशिबा ति रप्छ्येम नोक, तमा तिवा डियकरकी मिजी गानी सिन्नोक।

८थेड्मा यी जकरिया ति खोरो छ्योककी गोर्माला यहूदी ल्हडाडला कोन्छ्योककी दोङ्ला कोङ्गारकी

लाका कियी नोक। ९ती पेला कोङ्गारकी लुकसुला ग्येन ग्यप्सुड, तमा ल्हडाड नाङ्ला गल्नी पो च्येतुप लाका ति जकरियाला ख्येल्सुड। १०तीकी पो च्येतुप पेला तेरी जोम्बुप मीतिवा ति ल्हडाडकी फिला मोपोर कियी नोक। ११ती पेला राड देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु यी जकरियाकी चिप्ला छ्यर्नी पो च्येतुप छोटीकी यावी थाकाला लासुड। १२तीला थोङ्गिसमा जकरिया छासे ज्यिवा लानी पार्सुड। १३यिने ती देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीकी तीला सिक्यासुड, “ओ जकरिया, ज्यिवा माकी। कोन्छ्योककी ख्योरो गोड्बा शुवु ति सेन्नी वे। ख्योरो पेर्मी एलिशिबाकी पुज्युड यी क्येकितो। तमा ख्योरो तीकी मिड ति यूहन्ना सिनी तोसा। १४ती आडा क्येसिमा ख्युरुडला गा ताड किर्मु गितो, तमा मी बडी ती क्येवु थोक्ला गा कितो, १५च्यिलासिसिन ती ति कोन्छ्योककी थोङ्दाडला मी छ्ये डितो। तमा तीकी गुन्डुम छ्याड ताड यम्बा जेप च्यालक नाम्साड मुथुड्तो। ती ति खोरो आमी खोकला वीतुप नेज्युनी कोन्छ्योककी थु चाङ्माकी क्येड डितो। १६तमा तीकी इस्राएल गिपाकी मीतिवा बडीला खोप्रे चोवो कोन्छ्योककी थाकाला ग्युर ज्यिकितो। १७येलुड तीकी एलियाकी सेम ताड डार ड्येनी चोवो फेपुप सिनाड गोमाला वानी पपातिवी सेम खोरो पेजातिवी थाकाला ग्युर

च्यितुप ताड कोन्छ्योककी सुडला मेड्येन्दुपतिवाला कोन्छ्योककी थोड्दाडला टेड्बु वोतुपतिवी रिक्पाकी थाकाला ग्युर च्यिनी मीतिवाला चोवोकी थोक्ला टडिक कि ज्यिकितो।” १८तमा जकरियाकी ती देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीला टिसुड, “ती ताम्डे ति ड चुक क्यानी तेन्तेन कितुप? त याड ड गावा गल्सिन्सुड, डे पेर्मी साड गामा गल्सिन्सुड।” १९देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीकी तीला सिक्यासुड, “ड गब्रिएल यिन। ड कोन्छ्योककी दोड्ला लानी देकिवी। खोकी राड डला ख्योरो मुला ताम्डे कितुपला ताड दी गाकी लेन क्योलुपला तड्गुप यिन। २०ती ताम्डे ति टेके तुजेला च्युडिगतो। यिने ख्योरो डे सिक्यावु ताम्डेला तेपा माक्यावु तप्की ती ताम्डे माच्युड्वा सेक्ला ख्युरुड कुवा गल्नी ताम्डे लप मुथुप्तो।”

२१लहडाडकी फिला मीतिवा जकरियाला गुनी देनोक, तमा ती ति लहडाड नाड्ला छासे फिमु क्यावु तप्की च्यिला यिन्दे सिनी तिवा यम्जेन लासुड। २२तमा जकरिया ति पाड्ला थेन्दुप पेला तिवी मुला ताम्डे लप मुथुपुप गाल्नोक। तुक क्यानी तिवी तीकी लहडाड नाड्ला ज्यल्का थोड्दे यिन्दे सिनी नो क्यासुड। तीकी तिवाला ताम्डे मालापनी लाक्पी लातुक तिराड क्यासुड। २३जकरिया यहूदी लहडाडला शब्ज्यी कितुप खोरो

गोर्मा सिन्सिमा रडगी खाड्बा लोकनी गाल्सुड।

२४तेमी चेयी ज्युक्ला तीकी पेर्मी एलिशिबा ति जु चेन्दी गाल्नोक, तमा ती ति ल ड सेक यिप्नी देसुड। तीकी दुक सिक्यासुड, २५“चोवोकी डे थोक्ला दी ति क्या नड्गुप यिन। त याड खोकी डला च्यम्बा क्या नड्नी मीतिवी डला डियड्मर कितुप नेसुर ज्होकसुड।”

येशू क्येप कोर्ला नम्रर शेतुप

२६तेमी ल टुककी तिड्ला कोन्छ्योककी देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु गब्रिएलला गालील लुड्बाकी नासरत ग्येसाला वोतुप जेन्दी माक्यावु मरियम सिरुप पुम्पेजा यीकी चाला ताड्सुड। २७तीकी जेन्दी ति दाऊद गिपाकी योसेफ सिरुप मी यी ताड मुला कितुपला ताम्डे थाक्छ्येनोक। २८ती देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु ति मरियमकी चाला गल्नी, “ख्युरुडला लोदिमु वुडिशता। कोन्छ्योककी ख्युरुडला छासे कटिन नड वे। कोन्छ्योक ख्योरो मुला ज्यु वे।” सिनी सिक्यासुड। २९ती ताम्डे थोनी मरियम ति छासे हलेवा लानी तीकी सिक्यावु ताम्डेकी तेन्दोक ति काड यिनाड सिनी छासे यम्जेन लासुड। ३०यिने देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीकी तीला सिक्यासुड, “ज्यिवा माकी मरियम, कोन्छ्योककी ख्युरुडला छासे च्यम्बा नाड्नी वे।

३१ त ख्युरुड जु चेन्दी गल्नी पुज्युड यी क्येकितो। तमा ख्योरो तीकी मिड ति येशू सिनी तोसा। ३२ खो ति छासे चोछ्येवु डितो, तमा मीतिवी खोला चोछ्येवु कोन्छ्योककी सेवु सिनी सितो। चोवो कोन्छ्योककी खोला खोकी हङ्गावा दाऊदकी ग्येल्लिक नडिगतो। ३३ खोकी याकूबकी गिपाकी खला नरी ग्येला कितो, तमा खोकी ग्येल्लाप ति नाम्साड ना मोडोतो।” ३४ तमा मरियमकी देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुला सिक्वासुड, “ड याड जेन्दी माक्यावु पुम्पेजा यिन, तमा दी ताम्डे ति चुक क्यानी च्युड थुप्किवी?” ३५ देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीकी तीला सिक्वासुड, “कोन्छ्योककी थु चाड्मा ख्योरो खला फेप्कितो, तमा चोछ्येवु कोन्छ्योककी ओड ति ख्योरो खला ख्येल्लितो। तुक क्यानी क्येप आडा ति चाड्मा वोतुप यिन, मीतिवी खोला कोन्छ्योककी सेवु सिनी सितो। ३६ ल्हो ताड, ख्योरो छेङ्गा एलिशिबा साड गामा गल्लिसनाड जु चेन्दी गल्नी वे। तीला रप्छ्येम यिन सिक्वासुड, यिने त ती जु चेन्दी गल्नी ल टुक गल वे। ३७ च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी कि मुथुपु ति काड साड मे।” ३८ तमा मरियमकी “लसे, ड चोवो कोन्छ्योककी योक्मु यिन। ख्योरो सुङ्गुप दोके डला च्युङ्शी।” सिनी सिक्वासुड। ती ज्युक्ला देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु ति मरियम नेमा क्येनी गाल्मुड।

मरियम एलिशिबाला ठे गलुप

३६ डियमा चेयी ज्युक्ला मरियम रिवा क्यानी यहूदिया लुङ्बाकी रीला वोतुप युल यीला गाल, ४० तमा ते लेप्सिमा जकरियाकी खाङ्बा शुनी एलिशिबाला “टसी देलेक!” सिक्वासुड। ४१ मरियमकी “टसी देलेक!” सिक्वावु ति एलिशिबाकी थोलुङ्मे तीकी खोकला वोतुप आडा ति फिर्सुड। ४२ ती पेला एलिशिबा कोन्छ्योककी थु चाड्मा क्येङ्नी थोर ग्यप्नी सिक्वासुड, “ख्युरुड पुम्पेजातिवी पर नेमा छासे मोलाम थोपुप यिनो, ख्योरो क्येवु आडा साड मोलाम थोपुप यिनो। ४३ डे चोवोकी आमा डे चाला वासुड, दुका हलेवु लाका डला चुक क्यानी च्युङ्गुप यिनाड? ४४ ख्योरो टसी देलेक सिक्वावु ति डे थोलुङ्मे डे खोकला वोतुप आडा ति गा क्यानी फिर्सुड। ४५ चोवो कोन्छ्योककी ख्युरुडला सुङ्गुप ति छेकिवी सिनी तेपा क्यावु तप्की ख्युरुडला मोलाम थोपुप यिनो।”

मरियमकी कोन्छ्योकला सोवा तेकुप

४६ तमा मरियमकी सिक्वासुड, “डे मिजी ने चोवो कोन्छ्योकला सोवा देकिवी, ४७ तमा डे सेमगी दिड नेज्युनी डला थर ज्यितुप कोन्छ्योकला गा किवी,

४८ च्यिलासिसिन खोकी खोरो योक्मु
डला लहाटे क्या नाड्सुड।
तफेन्ला गिपा तेरीकी डला
मोलाम थोपुप वे सिनी
सिवी।

४९ च्यिलासिसिन ओड छ्येवु
कोन्छ्योककी डे थोक्ला
छासे लाका ग्येपु क्या नाड
वे।

तमा खोकी मिड ति चाड्मा वे,

५० खोकी खुरुडला ज्यिवा
कितुपतिवी गिपा तेरीला
नरीकी थोक्ला च्यम्बा
नडिगवी।

५१ खोकी खोरो छ्याककी राड ओड
छ्येवु लाका क्या नाड वे,
सेमला ड राड यिन सिरुपतिवाला
थरा थुरा ताड वे।

५२ खोकी डार छ्येवु ग्येला
कितुपतिवाला ति तिवी
ग्येलिठक नेसुर तेन ताड्नी वे,
सेम बोल्मुतिवाला ति येर देकिन
वे।

५३ खोकी ल्होतुड्बा वोतुपतिवाला
समा ल्यामुकी डा च्यिनी वे,
छ्युकपुतिवाला ति लाक्पा
तोड्बा राड लोकनी ताड वे।

५४ खोकी डियरा पगावा
हड्गावातिवी मुला
थाक्छ्येन नड्गुप ति तेरी
क्या नड्नी खोरुडला शब्ज्यी
कितुप इस्राएलला दाल्जा
क्या नाड वे।

५५ तमा खोकी अब्राहाम ताड तीकी
तेरी गिपातिवाला नरीकी नरी
च्यम्बा कितुप टोक माज्ये
वे।”

५६ तमा मरियम एलिशिबा ताड मुला
ल सुम चोयी देसिमा खोरो खाड्बा
लोकनी गाल्सुड।

बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना क्येवु

५७ तमा एलिशिबाकी आडा क्येप
पेला लेप्नी तीकी पुज्युड यी क्येसुड।

५८ चोवो कोन्छ्योककी तीला छासे
कटिन नड वे सिरुप थोनी तीकी
युल्वातिवा ताड छेड्गाछालीतिवा
तीकी मुला गा क्यासुड। ५९ आडा
क्येवु डियमा ग्येकी छेर्मु तिवी ती
आडा तीला यहूदी च्येतुप लुकसु
कितुपला वासुड, तमा तीकी मिड ति
खोरो पपी मिड दोके जकरिया ज्योकुप
छाल्सुड। ६० यिने आडी आमा तीकी
“मिन, दीकी मिड याड यूहन्ना ज्योक
गोकिवी।” सिनी सिक्यासुड। ६१ तमा
तिवी तीला सिक्यासुड, “रुयोरो
छेड्गाछाली नाड्ला याड तुका मिड
वोतुप ति सु साड मे।” ६२ तिवी आडी
पपाला तीकी मिड ति काड ज्योकुप
नो वे सिनी लाक्पी लातुक क्यानी
टिसुड। ६३ तमा जकरियाकी टिकुप
तक्ती यी लड्नी ती लोला “दीकी
मिड यूहन्ना यिन।” सिनी टिसिमा
तिवा तेरी हलेवा क्यासुड। ६४ ती
पेला शाक्येक जकरियाकी च्येलाक
गुल्नी तीकी ख नेमा ताम्डे लपुप

छल्नी कोन्छ्योकला सोवा पुलसुड।
 ६५ दी थोडिसमा युलवातिवा तेरी
 ज्यिवा क्यासुड। तमा ती तेरी ताम्डे
 ति यहूदिया लुड्बाकी पम्दोकला
 वोतुप युलतिवाला टाम्सुड। ६६ ती
 ताम्डे थोवुतिवा तेरीकी खोप्रे सेमला
 “काड दी आडा याड ज्युक्ला चुका
 पारी गिताड?” सिनी नो क्यासुड।
 च्यिलासिसिन चोवो कोन्छ्योककी
 ओड ति ती आडी मुला वुतुड के
 ज्युनोक।

जकरियाकी कोन्छ्योकला सोवा तेकुप

६७ तमा आडी पपा जकरिया ति
 कोन्छ्योककी थु चाड्माकी क्येड्नी
 दुक सिनी नमदर शेषुड,
 ६८ “इस्राएलकी चोवो कोन्छ्योकला
 सोवा वुड्शी,
 च्यिलासिसिन खो फेप्नी खोरे
 मीतिवाला ज्होकसुड।
 ६९ खोकी खोरो लावा दाऊदकी
 गिपा नेमा दाक्पुला दिक्पा ने
 थर ज्यितुप ओड छ्येवु मिरा
 च्यिक ताड वे।
 ७० तोड्ला खोरे टेड्बु वोतुप
 लुड्तेम्बातिवी नेसुर खोकी
 सुड्गुप दोके
 ७१ दाक्पी डतिवा ताड दाक्पुला
 ड्यिड्मर कितुपतिवी लक
 नेसुर दाक्पुला थर च्यिसुड।
 ७२ खोकी खोरे टेड्बु वोतुप
 थाक्छ्येतुप ति टेन्नी दाक्पी

पगावा हड्गावातिवाला
 च्यम्बा क्या नाड्सुड।
 ७३ ती ति खोकी दाक्पी हड्गावा
 अब्राहाम ताड मुला
 थाक्छ्येन नड्गुप यिन।
 ७४ खोकी दाक्पुला डतिवी लक
 नेसुर थर च्यिनी ज्यिवा
 माक्यावा क्यानी खोला
 शब्ज्यी कितुप ताड
 ७५ दाक्पी छे काड खोकी दोड्ला
 चाड्मा ताड टेड्बु क्यानी
 मिजी क्योड च्यिसुड।
 ७६ ओ आडो, ख्युरुड तेरी सिनाड
 चोछ्येवु कोन्छ्योककी
 लुड्तेम्बा सिवितो,
 च्यिलासिसिन ख्युरुड चोवोकी
 गोमाला गल्नी खोकी लाम
 टडिक कितो,
 ७७ तमा खोकी खोरो मीतिवी
 दिक्पा पड्नी तिवाला थर्वा
 ड्येकिवी सिरुप रिक्पा
 ख्युरुड लोप्कितो।
 ७८ च्यिलासिसिन दाक्पी कोन्छ्योक
 ति च्यम्बा ताड ड्यिड्ज्ये
 कितुप यिन।
 खोकी देवाच्येन नेमा ड्यिराडला
 ड्यिमा शर च्यिनी
 ७९ नक्तोमी ताड शेषकी ज्हिपला
 देतुपतिवाला ठछ्येली तेर
 च्यिसुड,
 तमा ती ठछ्येलीकी ड्यिराडला
 लोदिमु वोतुप लाम नेवा
 टिकिवी।”

८० तमा ती आडा ति छरिन सिरा कोन्छ्योककी थु चाड्मा नेमा रम्बु गाल्सुड। तमा ती ति इस्त्राएलकी मीतिवी मिङ्गाला वुङ्गुप सिनाड गोमाला दासा पाङ्थेरीला राड देसुड।

येशू क्येवु

(मत्ती १:१८-२५)

२ ती पेला रोमी ग्येल्बु अगस्टसकी खोरे लुङ्बी तेरी मीतिवाला दाक दाक्पी क्येवु दासाला मिड टिनी थो ग्योप सिनी क बिन्नोक। ३ दी मिड थो ग्यकुप ति कुरेनियसकी सिरिया लुङ्बाला ओङ्ज्येन कितुप पेला थल्माला क्यावु यिन। ३ मी तेरी खोरे मिड थो ग्यकुपला दाक दाक्पी पगावाकी युल याङ्ना ग्येसाला गाल।

४ तमा योसेफ साड गालील लुङ्बाकी नासरत नेसुर यहूदियाकी बेथलेहेम सिरुप ग्येल्बु दाऊद क्येवु ग्येसाला गाल, च्यिलासिसिन ती ति दाऊदकी गिपा नेमा क्येवु मी यिनोक। ५ तीकी खोरो जेन्दी कितुपला लङ्गुप पुम मरियम ताड मुला मिड थो ग्यकुपला गल्नोक। तोजो पेला मरियम ति जु चेन्दी नोक। ६ तिवा ते बेथलेहेमला वोतुप पेला मरियमकी जु ठिलुप पेला लेप्सुड। ७ तमा तीकी खोरो पुज्युड छ्ये ति क्येसुड, ती आडा तीला छातेनला टिल्नी किम्बुर यीकी नाङ्ला ड्याल्सुड, च्यिलासिसिन तिवाला ते डोखाडला देतुप दासा कनी साड माङ्ग्ये।

येशू क्येवु कोर्ला गोठालातिवाला सिक्यावु

८तमा ती नुपला बेथलेहेम युलकी फेचेक चिप्ला दिङ्मा यीला गोठालातिवा खोप्रे लुकतिवा ल्हानी देनोक। ९ती पेला देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु च्यिक तिवी चाला छ्यासुड। तमा चोवो कोन्छ्योककी मोवाकी वोसिर तिवी गारी गुरीला ग्यप्सुड। ती थोङ्नी तिवा छासे ज्यिवा क्यासुड। १०यिने देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु तीकी तिवाला “ज्यिवा माकी। ड तेरी मीतिवी थोकला छासे गा लङ्गुप लेन ल्यामु ख्यिराडला तेरुपला वावु यिन। ११हारिड दाऊदकी ग्येसाला मीतिवाला दिक्पा ने थर ज्यितुप चोवो ख्रीष्टाँ क्ये वे। १२ख्यिरा आडा यीला छातेनला टिल्नी किम्बुर नाङ्गला ड्येल वोतुप थोङ्गिगी, ती ति ख्यिराडला छ्या तेन्दुप त यिन।” सिनी सिक्यासुड। १३ती पेला शाक्येक ती देवाच्येनकी लेन क्योलुप थु मुला यम्बा देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवा बडी छ्यानी कोन्छ्योकला सोवा देकिन सिक्यासुड,

१४ “तेरी सिनाड येर देवाच्येनला कोन्छ्योकला मोवा वुङ्गी, जम्बुलिडला कोन्छ्योककी सु सुला गा क्या वे, तिवाला लोदिमु वुङ्गी।”

१५तमा देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवा तिवा नेसुर क्येनी येर देवाच्येनला गल्सिमा गोठालातिवी च्यिककी च्यिकला सिक्यासुड, “शोक, दाक्पु बेथलेहेमला डोप। ते गल्नी चोवो कोन्छ्योककी दाक्पुला सुङ्गुप ताम्डे च्युङ्गुप ति ल्हाप।” १६तमा तिवा छ्योङ्बाल ग्यम गल्नी मरियम ताड योसेफ ताड किम्बुर नाङ्गला ड्येलनी वोतुप आडा तीला थोङ्गसुड। १७तिवी ती आडाला थोङ्गिसमा ती आडी कोर्ला देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुकी तिवाला सिक्यावु ताम्डे ति मीतिवाला लाप्सुड। १८गोठालातिवी सिक्यावु ताम्डे थोवु मीतिवा तेरी छासे हलेवा क्यासुड। १९यिने मरियमकी ति ती तेरी ताम्डे खोरो सेमगी दिङ्गला ज्याकनी छासे नासाम ताङ्गसुड। २०गोठालातिवा खोप्रे थोवु ताड थोङ्गुप ताम्डे ति देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुकी सिक्यावु दोके राड यिन सिरुप हाक्कोनी कोन्छ्योकला मोवा कितुप ताड खोला सोवा देकिन सिरा लोक्नी गाल्सुड।

येशूला मिड तावु

२१डियमा ग्येकी छेरुमला आडाला यहूदीतिवी च्येतुप लुकसु कितुप पेला आडी मिड ति येशू सिनी तासुड। ती मिड ति खो आमी खोकला वोतुप

२:११ ख्रीष्ट ति हिब्रू ताम्डेला मसीह यिन।

सिनाड गोमाला के देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुकी सिक्यावु मिड यिन।

आडा येशूला कोन्छ्योककी दोड्ला चेक तेतुप

२२ तमा मोशाकी ठिमला टिवु दोके तिवा चेड्गा जोप डियमा खल ड्यी छेसिमा योसेफ ताड मरियमकी आडाला कोन्छ्योककी दोड्ला चेक तेतुपला यरूशलेमला वोतुप यहूदी ल्हडाडला खुर्नी वासुड। २३ ती ति कोन्छ्योककी ठिमला “थल्माला क्येवु तेरी पुज्युड छ्ये ति कोन्छ्योककी थोकला चाड्मा क्यानी चिवु यिन।” सिनी टिवु दोके कितुपला यिन।* २४ ये लुड कोन्छ्योककी ठिमला “गम्देर छ्या च्यिक याड्ना बुर्केन च्यप्फुक ड्यी चोके जिन्बा बुल गोकिवी।” सिनी टिवु दोके तिवी बुलुपला वासुड।

२५ तमा ती पेला यरूशलेमला शिमियोन सिरुप मी यी नोक। ती ति कोन्छ्योककी थोड्दाडला टेड्बु वोतुप ताड कोन्छ्योकला मोवा कितुप मी यिनोक। तीकी कोन्छ्योककी इस्राएलकी मीतिवाला थर ज्यितुप तीला गुनी देनोक, तमा तीला कोन्छ्योककी थु चाड्मा थोप्नी नोक। २६ कोन्छ्योककी थु चाड्माकी तीला “चोवो कोन्छ्योककी तड्गुप ख्रीष्टला ख्योरो माथोड्वा सेकला

ख्युरुड मिशिवी।” सिनी हाक्को च्यिसुड। २७ तोजो पेला कोन्छ्योककी थु चाड्माकी तीला गोमा क्यानी ती ति यहूदी ल्हडाड नाड्ला गाल्सुड। ती पेला राड ते योसेफ ताड मरियमकी आडा येशूला मोशाकी ठिमला वोतुप दोके लुकसु तेन्दुपला खुन लेसुड। २८ शिमियोनकी ती आडाला खोरो पड्दुर लानी कोन्छ्योकला सोवा बुलिन सिरा सिक्यासुड,

२९ “ओ चोवो कोन्छ्योक,

चोवोकी थाक्छ्येन नड्गुप दोके तेरी छे च्यिन वे।

त ड ख्योरो लावाला लोदिमु क्यानी डो च्यिकिवी।

३० च्यिलासिसिन चोवोकी तेरी मीतिवाला थर ज्यितुपला तड्गुप तीला डे मिक्की राड थोड्सुड।

३१ जम्बुलिड तेरीकी मीतिवी तीला थोड्शी सिनी चोवोकी टडिक कया नाड वे।

३२ दी ति यहूदी मिन्दुप मिरिक यम्बातिवाला ति चोवोकी लाम छ्या देन्दुप वोसिर यिन,

तमा इस्राएलकी मीतिवाला ति मोवा ड्ये ज्यितुप यिन।”

३३ शिमियोनकी आडी कोर्ला सिक्यावु तामडे थोनी आडी पपा ताड आमा तीकी हलेवा कयासुड।

३४ शिमियोनकी तिवाला मोलाम बिन्नी आडी आमा मरियमला सिक्वासुड, “लहोसा, दी आडा ति इस्राएलकी मीतिवा बडीला ललाइला ति थर ज्यितुपकी थोकला ताड ललाइला ति ना तोड ज्यितुपकी थोकला कोन्छ्योककी पेतुप यिन। दी ति कोन्छ्योककी छ्या तेन्दुप त यिन, मी बडीकी तीकी तेन्दोकला लानी खोरो सेमगी नासाम छ्या देन्गिवा। ३५ तमा ख्योरो सेम ति टि थ्वोनी सुरूप दोके छासे सेन्दुक लडिगतो।”

हन्नाकी आडा येशूकी कोर्ला लापुप

३६ ते यहूदी लहडाडला हन्ना सिरुप कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा पुम्पेजा यी साड नोक। ती ति आशेरकी गिपाकी फनुएलकी पुम नोक, तमा छासे मी गामा यिनोक। ती ति जेन्दी क्यावु लो दिनकी ज्युक्ला युक्सिम फोकनोक, ३७ तमा युक्सिम फोकनी लो खाल गे ताड ज्यी लेपुप पेला सेक लहडाडला क्यानी माज्याकनी ड्युड्ने जहुड्यिन ताड मोपोर कियी ड्यी ताड नुज्या कोन्छ्योकला सोवा देकिनोक। ३८ ती पेला राड हन्ना ति मरियम ताड योसेफकी चाला वानी कोन्छ्योकला थुचिछे पुलसुड, तमा कोन्छ्योककी इस्राएलला थर ज्यितुपला गुनी देतुपतिवा तेरीला ती आडी कोर्ला लाप्सुड।

योसेफ ताड मरियम नासरतला लोकुप

३६ योसेफ ताड मरियम ति चोवो कोन्छ्योककी ठिमला टिवु दोके तेरी क्या सिन्सिमा खोप्रे युल गालीलकी नासरतला लोकसुड। ४० आडा येशू ति छरिन रम्बु डोयी च्यु ताड रिक्पाकी क्याडनी गाल, तमा चोवो कोन्छ्योककी कटिन खोकी खला नोक।

पेजा येशू यहूदी लहडाडला फेवु

४१ येशूकी पपाआमा ति ले टेड यहूदी थरुप तुछ्येन तेन्दुपला यरूशलेमला डिनोक। ४२ येशू लो च्यिड्डी लेपुप पेला साड तिवा नरी दोके क्यानी तुछ्येन तेन्दुपला यरूशलेमला गाल। ४३ तमा तुछ्येन सिन्सिमा तिवा खाड्बा लोकुप पेला पेजा येशू ति यरूशलेमला राड लुनोक। यिने खोकी पपाआमाला ति ती तामडे हाक्माकोनी ४४ पेजा येशू ति तिवी मुला वुड्गुप मीतिवी पर्ला वोते नोनी तिवा डियमा च्यिककी लामला गाल। तिड्ला तिवी छेड्गाछालीतिवा ताड दाल्जातिवी पर्ला खोला छालसुड। ४५ यिने खोला माड्येसिमा तिवा खोला छोलुपला येनुड यरूशलेमला राड लोकसुड। ४६ तमा डियमा सुमकी तिड्ला राड तिवी येशूला यहूदी लहडाडला ठेसुड। ती पेला खो ति यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी पर्ला देनी तिवी तामडे

इयेनिन ताड तिवाला ताम्डे टिवा क्रियी नोक। ४७ते खोकी ताम्डे इयेन्दुपतिवा तेरी खोकी च्यु ताड रिक्पा ताड खोकी टिलेन ग्यकुप थोङ्नी हलेवा क्यासुड। ४८खोला ते थोङ्नी खोकी पपाआमा हलेवा क्यासुड। तमा आमा तीकी खोला टिसुड, “पुज्यो, ख्योरो च्यिला डियराडला दुक क्यावु यिन? ल्हो ताड, ख्योरे पालु ताड ड ख्युरुडला छोल्ला छोल्ला छासे पप लासुड।” ४९येशूकी तिवाला सुङ्सुड, “डला च्यिला छलुपजा? ड डरा पपी खाङ्बाला राड दे गोकिवी सिरुप ति ख्यिराडला छ्या मे?” ५०यिने खोकी सुङ्गुप ताम्डे ति तिवी हाक्माको। ५१ती ज्युक्ला येशू खोरो पपाआमा मुला नासरतला लोकसुड, तमा तिवी खला इयेन्नी ज्युसुड। खोकी आमा मरियमकी ती तेरी ताम्डेतिवा खोरो सेमला ज्याक्सुड। ५२येशू ति रिक्पा ताड जुजमला छरिन गाल्सुड, तमा कोन्छ्योक ताड मीतिवा नेमा मड डियङ्ज्ये थोपिन गाल्सुड।

**बन्तिस्मा तेरुप यूहन्नाकी
ख्याप्टाक क्यावु**

(मती ३:१-१२; मर्कूस १:१-८;
यूहन्ना १:१६-२८)

३ रोमी ग्येल्बु कैसर तिबेरिअसकी ग्येला क्यावु लो च्येडाला पन्तियस पिलातस ति यहूदिया लुङ्बाला रोमी ठिम कितुप मी छ्ये नोक। तमा हेरोद ति गालील लुङ्बाला

ग्येला किनोक, तीकी नुप फिलिप ति इतुरिया ताड त्राखोनितिस लुङ्बाला ग्येला किनोक। तमा लुसानियास ति अबिलेने लुङ्बाला ग्येला किनोक। २तो जो पेला हन्नास ताड कैयाफा ति यहूदी लहडाडला तेरी सिनाड कोङ्गार छ्ये यिनोक। ती पेला कोन्छ्योककी सुड ति दासा पाङ्थेरीला वोतुप जकरियाकी पुज्युड यूहन्नाला लेसुड। ३तमा यूहन्ना ति यर्दन चङ्बुकी फार छुरकी तेरी लुङ्बाला गल्नी मीतिवाला “ख्यिराड दाक दाक्पी दिक्पा ने सेम ग्युर्नी बन्तिस्मा लो, तमा कोन्छ्योककी ख्यिरा दिक्पा ता ज्यिकिवी।” सिनी ख्याप्टाक क्यासुड। ४ती ति कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बा यशैयाकी कोन्छ्योककी सुडला टिवु दोके राड च्युङ्सुड।

“दासा पाङ्थेरीला मिरा

च्यिककी थोर ग्यप्नी सिवी,
‘चोवो फेपुप लाम टडिक की।
खोकी थोक्ला लाम थेकाड जो।

५तेरी बुक्योकतिवा सोप

गोकिवी,
तेरी री ताड पम्दोकतिवा तेल
गोकिवी,
लाम क्याका क्योकातिवा थेकाड
जो गोकिवी।

तमा लाम कलेतिवा जोल्हमु जो
गोकिवी।

६तमा तेरी मीतिवी कोन्छ्योककी
थर्वा नङ्गुप ति
थोङ्गिगवी।”

७ खोरो चाला बप्तिस्मा लड वावु मीतिवाला यूहन्नाकी दुक सिक्यासुड, “ओ, रूल कुपेडकी च्यफुक दोके दुक्टा वोतुपतिवा, त वुङ्गुप कोन्छ्योककी पर्च्या नेमा टो सिनी सी ख्यिराडला लाप्सुड? ८ वुतुड के ख्यिराड दिक्पा ने सेम ग्युर्नी कोन्छ्योककी थाकाला वावु यिन्सिन ती दोके लाका ल्यामु की। तमा ख्यिरा सेमला ‘दाक्पु ति अब्राहामकी गिपा यिन।’ सिनी सिरुप माछोल। च्यिलासिसिन ड ख्यिराडला सिरिन, कोन्छ्योककी दी दोतिवा नेसुर साड अब्राहामकी गिपा जो थुप्किवी। ९ दोड्बी शापला तरी ख्येलनी सिन वे, तमा डेलु ल्यामु मोगोरुप तेरी दोड्बुतिवा च्येनी मे नाड्ला क्युर्किवी।”

१० तमा मीतिवी यूहन्नाला “तुकै यिन्सिन ड्यिराड ति काड कि गोकिवी?” सिनी टिसुड। ११ यूहन्नाकी तिवाला सिक्यासुड, “सी मुला छ्योवा ड्यी नोके, तीकी मेतुपतिवाला तेर्शी। सी मुला साप समा नोके, तीकी साड मेतुपतिवाला तेर्शी।” १२ से दुतुपतिवा साड बप्तिस्मा लङ्गुपला ते वानी यूहन्नाला “गेकेन, ड्यिराड ति काड कि गोकिवी?” सिनी टिसुड। १३ तमा यूहन्नाकी तिवाला सिक्यासुड, “ख्यिरा दु गोवु सिनाड ल्हक्पा से मादु।” १४ तमा मक्मीतिवी साड टिसुड, “ड्यिराड ति काड कि गोकिवी?” यूहन्नाकी

तिवाला सिक्यासुड, “सु नेसुर साड वुच्युम ग्यप्नी टङ्गा माठोक, तमा क्येन मेटेड्बु ग्यप्नी माठोक, बोरु दाक दाक्पी थोपुप लला लोदिवा कयानी दे।”

१५ मीतिवा थर्वा नङ्गुप ख्रीष्टला रेवा कयानी गुन देतुप तप्की तिवी नासामला “यूहन्ना ति ख्रीष्ट यिन्दे यिन्दे।” सिनी नो कयानोक। १६ तिवी नोवा हाक्कोनी यूहन्नाकी तिवा तेरीला सिक्यासुड, “ड ख्यिराडला छ्यु थ्वोनी बप्तिस्मा तेरिन, यिने ड सिनाड मड ओड छ्येवु वोतुप मी यी फेपिन वे। ड याड खोकी शप्चेकी ज्हामडोक डोलुप साड पोमु मे। खोकी ख्यिराडला कोन्छ्योककी थु चाड्मा ताड मे नेसुर बप्तिस्मा नड्गिगी। १७ खोकी लकला ग्यालुक वे, ती ग्यालुक थ्वोनी खोरो लेडाडला वोतुप डुप्सेनतिवा च्यर्नी डुमा ति खोरो पडाड नाड्ला दुम ज्योकिवी, तमा फुड्मा ति नाम्साड मिशिवु मे नाड्ला ज्हेकिवी।”

१८ यूहन्नाकी यम्बा टोड्गुतिवा साड बडी बिन्नी मीतिवाला लेन ल्यामु ख्याप्टाक कयासुड। १९ यिने ग्येल्वु हेरोदकी खोरो नुपकी पेर्मी हेरोदियासला खोरो पेर्मी जोनी ज्यकुप ताड तीकी कयावु यम्बा दुक्टातिवी थोक्ला यूहन्नाकी तीला वोरु तेन्सुड। २० तमा हेरोदकी मड दुक्टा कयानी यूहन्नाला चोन्खाड नाड्ला उप्सुड।

येशूकी बप्तिस्मा लावु

(मत्ती ३:१३-१७; मार्कस १:९-११;

यूहन्ना १:३२-३४)

२१ तमा तेरी मीतिवी बप्तिस्मा लासुड। येशूकी साड बप्तिस्मा लानी मोपोर कियी वोतुप पेला देवाच्येन सेसुड। २२ ती पेला कोन्छ्योककी थु चाड्मा ति गम्देर दोके क्यानी खोकी खला पाप्सुड। तमा देवाच्येन नेमा “ख्युरुड डे डियड्ज्येवु पुज्युड यिन, ख्योरो मुला ड छासे गा ला वे।” सिरुप वोरु यी वासुड।

येशू ख्रीष्टकी हड्गावातिवा

(मत्ती १:१-१७)

२३ येशू कोन्छ्योककी सुड ख्याप्टाक कितुप लाका गो जुवु पेला खो ति लो खल्ज्यिक ताड च्यिथम्बा चोयी लेप्नोक। मीतिवी खोला योसेफकी पुज्युड यिन सिनी नासाम तोड्गिनोक। योसेफ ति एलीकी पुज्युड नोक, २४ एली ति मत्तातकी पुज्युड, मत्तात ति लेवीकी पुज्युड, लेवी ति मल्कीकी पुज्युड, मल्की ति यान्नाकी पुज्युड, २५ यान्ना ति योसेफ मत्ताथियासकी पुज्युड, मत्ताथियास ति आमोसकी पुज्युड, आमोस ति नहूमकी पुज्युड, नहूम ति इसलीकी पुज्युड, इसली ति नगैकी पुज्युड, २६ नगै ति माथकी पुज्युड, माथ ति मत्ताथियासकी पुज्युड, मत्ताथियास ति सेमैनकी पुज्युड, सेमैन ति योसेखकी पुज्युड, तमा योसेख

ति योदाकी पुज्युड नोक। २७ योदा ति योआननकी पुज्युड, योआनन ति रेसाकी पुज्युड, रेसा ति यरुबाबेलकी पुज्युड, यरुबाबेल ति शालतिएलकी पुज्युड, शालतिएल ति नेरीकी पुज्युड, २८ नेरी ति मल्कीकी पुज्युड, मल्की ति अदीकी पुज्युड, अदी ति कोसामकी पुज्युड, कोसाम ति एलमादमकी पुज्युड, एलमादम ति एरकी पुज्युड, २९ एर ति यहोशूकी पुज्युड, यहोशू ति एलीएजरकी पुज्युड, एलीएजर ति योरिमकी पुज्युड, योरिम ति मत्तातकी पुज्युड, मत्तात ति लेवीकी पुज्युड, ३० लेवी ति शिमियोनकी पुज्युड, शिमियोन ति यहूदाकी पुज्युड, यहूदा ति योसेफकी पुज्युड, योसेफ ति योआननकी पुज्युड, योआनन ति एल्याकीमकी पुज्युड नोक। ३१ एल्याकीम ति मलेआकी पुज्युड, मलेआ ति मिन्नाकी पुज्युड, मिन्ना ति मत्ताथाकी पुज्युड, मत्ताथा ति नातानकी पुज्युड, नातान ति दाऊदकी पुज्युड, ३२ दाऊद ति यिशैकी पुज्युड, यिशै ति ओबेदकी पुज्युड, ओबेद ति बोअजकी पुज्युड, बोअज ति सल्मोनकी पुज्युड, सल्मोन ति नहशोनकी पुज्युड, ३३ नहशोन ति अम्मीनादाबकी पुज्युड, अम्मीनादाब ति आरामकी पुज्युड, आराम ति हेस्नोनकी पुज्युड, हेस्नोन ति फारेसकी पुज्युड, फारेस ति यहूदाकी पुज्युड, ३४ यहूदा ति याकूबकी पुज्युड, याकूब ति इसहाककी पुज्युड, इसहाक ति अब्राहामकी पुज्युड, अब्राहाम ति

तेरहकी पुज्युड, तेरह ति नाहोरकी पुज्युड नोक। ३५नाहोर ति सरूगकी पुज्युड, सरूग ति रऊकी पुज्युड, रऊ ति पेलेगकी पुज्युड, पेलेग ति एबेरकी पुज्युड, एबेर ति शेलहकी पुज्युड, ३६शेलह ति केनानकी पुज्युड, केनान ति अर्पक्षदकी पुज्युड, अर्पक्षद ति शेमकी पुज्युड, शेम ति नोआकी पुज्युड, नोआ ति लेमेखकी पुज्युड, ३७लेमेख ति मतूशेलहकी पुज्युड, मतूशेलह ति हनोककी पुज्युड, हनोक ति येरेदकी पुज्युड, येरेद ति महलालेलकी पुज्युड, महलालेल ति केनानकी पुज्युड, ३८केनान ति एनोशकी पुज्युड, एनोश ति शेतकी पुज्युड, शेत ति आदमकी पुज्युड नोक, तमा आदम ति कोन्छ्योककी पुज्युड यिनोक।

शैतानकी येशूला खोकपा ल्हावु

(मती ४:१-११; मर्कूस १:१२-१३)

४ येशू कोन्छ्योककी थु चाङ्माकी क्येङ्नी यर्दन चङ्बु नेमा लोकनी फेप्सिमा कोन्छ्योककी थु चाङ्माकी राड खोला दासा पाङ्थेरीला टिनी फेप्सुड। २ते डियमा खल ड्यी सेक शैतानकी खोला खोकपा ल्हासुड। ती पेला सेक खोकी काड साड माशे, तमा ती डियमातिवा छेसिमा खोला ल्होवा लासुड। ३तमा शैतानकी येशूला सिक्यासुड,

“दोजो ख्युरुड कोन्छ्योककी सेवु यिन्सिन दी दोला शुब्ज्याडला डोशी सिनी सी।” ४येशूकी तीला सुङ्सुड, “कोन्छ्योककी सुङला दुक सिनी टि वे, ‘शुब्ज्याडकी तिराड मीला सेन्बु मुलुवी।’ ”*

५येलुड शैतानकी येशूला दासा थेन्बु यीला टि गल्नी उकुर च्यिकला जम्बुलिङकी तेरी ग्येल्खापतिवा छ्या तेन्सुड। ६तमा तीकी खोला सिक्यासुड, “ड दी तेरी ओङ्ज्येन ताड मोवा ति ख्युरुडला तेरिन। दी तेरी डला थोप्नी वे। तुक क्यानी डे सुला तेरुप नो वे, तीला राड तेरिन। ७ख्योरे डला शावा क्यासिन दी तेरी ख्युरुडला तेरिन।” ८तमा येशूकी तीला सुङ्सुड, “कोन्छ्योककी सुङला दुक सिनी टि वे, ‘ख्योरो चोवो कोन्छ्योकला तिराड सोवा तेक, तमा खोला तिराड शब्ज्यी पुल।’ ”*

९येलुड शैतानकी येशूला यरूशलेमला टि गल्नी खोला यहूदी ल्हडाङकी चेला दे च्यिनी दुक सिक्यासुड, “दोजो ख्युरुड चोवो कोन्छ्योककी सेवु यिन्सिन दे नेमा छ्योङ्बाल ग्योप। १०च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी सुङला दुक सिनी टि वे,

‘खोकी देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवाला क नाङ्नी ख्युरुडला ज्होक्टे कि ज्यिकिवी।

११ तमा तिवी खोप्रे लाक्पा जेनी
ख्योरो काड्बा दोला दप
मिज्यिवी।’”*

१२ येशूकी तीला सुड्सुड,
“कोन्छ्योककी सुडला दुक सिनी
टि वे, ‘ख्योरो चोवो कोन्छ्योकला
खोक्पा माल्हा।’”* १३ तमा शैतानकी
येशूला ती तेरी खोक्पा ल्हा सिन्सिमा
यम्बा च्यु माड्येता सेक खोला क्युर
ज्याक्नी गाल।

येशूकी गालील लुड्बाला खोरे
लाका गो चुवु

(मत्ती ४:१२-१७; मार्कस १:१४-१५)

१४ ती ज्युक्ला येशू कोन्छ्योककी
थु चाड्माकी डार थोप्नी गालील
लुड्बाला लोकनी फेप्सुड। तमा
खोकी कोर्ला फार छुर तेरी दासाला
ताम्डे टाम्सुड। १५ खोकी यहूदी
छ्योखाडतिवाला येन्देन नाड्सुड,
तमा तेरी मीतिवी खोला सोवा तेक्सुड।

नासरतकी मीतिवी येशूला
तेपा माक्पावु

(मत्ती १३:५३-५८; मार्कस ६:१-६)

१६ तमा येशू खुरुड ज्होलुप
नासरतला फेप्नी नरी दोके क्यानी
डासोप डियमाला यहूदी छ्योखाडला
फेप्सुड। तमा खो कोन्छ्योककी
सुड लोपुपला खोक लानी
१७ कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा यशैयाकी

टिवु टिलुप थेप लानी तीला पेसिमा
ती नाड्ला दुक सिनी टिवु ति छल्नी
रासुड,

१८ “चोवो कोन्छ्योककी थु चाड्मा
डे खला ख्येल वे।

खोकी डला पेराड्बुतिवाला लेन
ल्यामु ख्याप्टाक कितुपला
चिनी वे।

तमा चोन्खाडला शोरुपतिवाला
ताड मिक् मोथोड्गुपतिवाला
पि तोड्गुपकी कोर्ला
ख्याप्टाक कितुपला डला
ताड्सुड।

तमा मी ड्यप्च्येला
ख्येलुपतिवाला पि तोड
ज्यितुपला ताड

१९ खोरो मीतिवाला थर्वा नड्गुप
तुजे लेपुप ति मीतिवाला
ख्याप्टाक कि च्यिसुड।”*

२० ती ज्युक्ला येशूकी ती थेप ति
टिल्नी ते शब्ज्यी कितुप मीला तेनी
खो ति ज्युसुड। तमा यहूदी छ्योखाड
नाड्ला वोतुपतिवा तेरीकी खोला
छ्योर छ्योमे ल्हासुड। २१ तमा खोकी
तिवाला सुड्सुड, “दी कोन्छ्योककी
सुड ति हारिड ख्यिरा ड्येनिन वोतुप
पेला राड छेसुड।” २२ तमा मीतिवा
तेरीकी खोला चिताड क्यानी खोकी
सुड्गुप कटिन वोतुप सुड थोनी हलेवा
क्यानी, “दी याड योसेफकी पुज्युड
मिन?” सिनी टिसुड। २३ तमा येशूकी

तिवाला सुइसुड, “वुतुड के ख्यिरे डला ‘ओ आम्ज्यी, ख्योरो खुरुडला राड टेक च्यी।’ सिरुप पे शेकिवी, तमा ‘कफर्नहुमला ख्योरो काड क्यावु ति ड्यिरे थो वे, ती ति दे ख्योरो युलला साड की।’ सिनी सिवी।”
 २४ ये लुड येशूकी तिवाला सुइसुड, “ड ख्यिराडला टेड्बो सिरिन, चुका कोन्छ्योककी लुइतेम्बाला साड खोरो युलकी मीतिवी ताड्देन मिक्किवी। २५ वुतुड के ड ख्यिराडला सिरिन, एलियाकी डोला लो सुम ताड फेका यी सेक छ्यर्वा च्यिक साड माग्यप्नी तेरी लुइबाला डियमा मर्वु शरुप पेला इस्राएलला युक्सिमतिवा बडी वोसिनाड। २६ कोन्छ्योककी एलियाला तिवी पर्ला सी ते साड माताड्नी सीदोन लुइबाला वोतुप सारपात युलकी युक्सिम यीकी ते ताड्सुड।* २७ तुक राड क्यानी कोन्छ्योककी लुइतेम्बा एलीशाकी डोला इस्राएलला जे ग्यपुप नेर्पुतिवा बडी वोसिनाड तिवी नाड्ला सुला साड माटेक्सुड, यिने सिरिया लुइबाकी नामान सिरुप मी च्यिक तिराड टेक्सुड।”*

२८ दी ताम्डे थोसिमा यहूदी छ्योखाड नाड्ला वोतुपतिवा तेरी डियर्मु क्यासुड। २९ तमा तिवा लानी येशूला ग्येसा नेमा पाड्ला तेन ताड्सुड। तिवी ग्येसा ति पम्दोकला नोक, तमा तिवी

खोला पम्दोक लो नेमा थुला तला ताड तोड्गुप छाल्सुड। ३० यिने येशू ति तिवी पर नेसुर थेन्नी खोरे लाम शुसुड।

येशूकी डेकी कुलुप मीला टेक च्यितुप

(मर्कस १:२१-२८)

३१ ती ज्युकला येशू गालील लुइबाकी कफर्नहुम सिरुप ग्येसाला फेप्सुड। ते खोकी डासोप डियमाला यहूदी छ्योखाडला मीतिवाला येन्देन नडियन नोक। ३२ मीतिवा खोकी सुड थोनी हलेवा क्यासुड, च्यिलासिसिन खोकी सुड ति ओड्ज्येन वोतुप नोक। ३३ ती पेला ते यहूदी छ्योखाड नाड्ला डेकी कुलुप मी यी नोक। तीकी च्यार ग्यकिन सिरा सिक्क्यासुड, ३४ “ओ नासरतकी येशू, ख्युरुड डियराडला काड कितुप छोलुप यिन? काड ख्युरुड डियराडला ना तोड्गुपला फेवु यिन? ड ख्युरुडला डो शेकिवी। ख्युरुड ति कोन्छ्योककी चाड्मा वोतुप मी यिन।” ३५ तमा येशूकी तीला वोरु तेन्नी, “खरक्पा दे! ती मी नाड नेसुर थेन ग्युक!” सिनी सुइसुड। खोकी तुक सुइलुड्मे ती डे तीकी ती मीला तेरी मीतिवी दोड्ला तला ताड्सुड, यिने तीला काड साड म मातेन्वा क्यानी थेन्नी गाल। ३६ ती थोड्नी ते वोतुप मीतिवा तेरी

हलेवा क्यानी च्यिककी च्यिकला सिक्वासुड, “ओए! दी चुका परकी सुड यिन? तीकी खोरो ओङ्ज्येन ताड डार नेमा डेतिवाला क बिन्सिन तिवा थेन्नी डिनोक।” ३७तमा येशूकी क्या नङ्गुप हलेवु लाकाकी कोर्ला कफर्नहुम चाकी फार छुर तेरीला टाम्सुड।

येशूकी मी बडीला टेक च्यितुप

(मत्ती ८:१४-१७; मर्कूस १:२६-३४)

३८ ज्युकला येशू यहूदी छ्योखाड नेमा थेन्नी सिमोनकी खाड्बा फेप्सुड। ती पेला सिमोनकी यिवी ति छासे छा ग्यप्नी नानोक। तमा मीतिवी “तीला टेक च्यी।” सिनी येशूला गोड्बा शुसुड। ३९तमा येशू तीकी चाला फेप्नी कुक क्या लहनी ती छा तीला वोरु तेन्सुड, तमा ती छा ति थेन्नी गाल। ती ज्युकला ती ति शाकर्येक लानी खोतिवाला शब्ज्यी क्यासुड। ४०डियमा गातुछ्येप पेला मीतिवी नेजु नम्बा बडी वोतुप नेर्पुतिवाला येशूकी चाला टिनी वासुड। खोकी तिवा रे रेकी खला खोरे छ्याक ज्याकनी तिवाला टेक च्यिसुड। ४१डेतिवी साड “ख्युरुड कोन्छ्योककी सेवु यिन।” सिनी च्यार ग्यकिन सिरा मी बडीकी नाड नेमा थेन्नी गाल। यिने येशूकी वोरु तेन्नी डेतिवाला काड ताम्डे लप माच्यी, च्यिलासिसिन तिवी खोला ख्रीष्ट यिन सिनी डो शेकिनोक।

येशूकी ख्याप्टाक क्या क्यावा ज्युवु

(मर्कूस १:३५-३६)

४२ती सला टेताड नाम लालुड्मे येशू मी सुसाड मेदेवु दासाला फेप्सुड। तमा मी मड्मु खोला छोलिन खोकी चाला वानी, “डियराडला क्यानी माफेप।” सिनी खोला ग्येकुप छाल्सुड। ४३यिने येशूकी तिवाला सुड्सुड, “डे यम्बा दासाला साड कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी लेन ल्यामु ति ख्याप्टाक कि गोकिवी, च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी डला दी लाकाकी थोक्ला राड तड्गुप यिन।” ४४तुक राड क्यानी येशूकी यहूदिया लुड्बाला वोतुप यहूदी छ्योखाडतिवाला फेप्नी कोन्छ्योककी लेन ल्यामु ख्याप्टाक क्या क्यावा ज्युसुड।

येशूकी थल्माला पेतुप लोमातिवा

(मत्ती ४:१८-२२; मर्कूस १:१६-२०)

५ डियमज्यिक येशू गनेसरेत सिरुप चोकी गारीला लानी ज्युनोक। ती पेला मी मड्मु खोकी गारी गुरीला सुर्तुम ग्यकिन वानी कोन्छ्योककी सुड ड्येनिन नोक। २खोकी लहासालेन्सिन चोकी गारीला टु ड्यी चोके नोक, तमा ड्या जिम्बुपतिवा टी फिला देनी खोप्रे जाल टुयी नोक। ३खो ते वोतुप टु ड्यीकी पर्ला सिमोनकी टुला जेनी तीला टु ति चोकी गारी नेमा चेयी फेचेक क्योल सिनी सुड्सुड। तमा खो

ति टुला राड ज्युनी मी मड्मुला सुड
लाप नाड्सुड।

४ सुड लाप नाड्सिमा येशूकी
सिमोनला सुड्सुड, “फेचेक तिड्मु
वोतुप दासाला क्यल्नी ड्या जिम्बुपला
जाल ग्योप।” ५ तमा सिमोनकी
सिक्यासुड, “गेकेन, डियरे नुप सिर चो
टेमु क्यासिनाड ड्या च्यिक साड जिम
माथुप। यिने गेकेनकी दुक सुड्गुप
तप्की ड जाल ग्यकिन।” ६ तिवी खोकी
सुड्गुप दोके क्यासिमा ड्या बडी
ख्येलनी जाल ति रलुप छाल्सुड। ७ तमा
तिवी यम्बा टुला वोतुप पिर्मातिवाला
साड वानी दाल्जा किटे कि सिनी
लाकपी लातुक क्यासुड। तमा तिवा
वानी दाल्जा क्यासिमा टु डियकरकी
नाड्ला ड्या क्येड्नी टुतिवा नुम्बुप
छाल्सुड। ८ दी थोड्सिमा सिमोन
पत्रुसकी येशूकी दोड्ला पुमुड चुनी
सिक्यासुड, “ओ चोवो, डे नेसुर फेप।
ड मी दिक्छेन यिन।” ९ च्यिलासिसिन
तिवी जिम्बुप ड्या बडी वोतुप थोड्नी
पत्रुस ताड तीकी मुला वोतुपतिवा तेरी
हलेवा क्यासुड। १० तमा सिमोन ताड
मुला लाका कितुप जब्दियाकी पुज्युड
याकूब ताड यूहन्ना साड हलेवा
क्यासुड। येशूकी सिमोनला सुड्सुड,
“ज्यिवा माकी। तफेन्ला ख्युरुड
ड्या जिम्बुप मिन, मीतिवा जिम्बुप
डितो।” ११ तमा तिवी खोप्रे टुतिवा
ति चे गारीला क्यल ज्याक्सिमा तिवी
मुला वोतुप तेरी क्युर ज्याक्नी खोकी
तिड्ला तिड्यासुड।

जे ग्यपुप मीला टेक च्यितुप

(मती ८:१-४; मर्कूस १:४०-४५)

१२ थेड्मा यी येशू ग्येसा यीला ज्यु
वोतुप पेला ते जे ग्यपुप मी यी नोक।
तीकी खोला थोड्नी खोकी दोड्ला
खवुतुड्मा देनी, “ओ चोवो, चोवोकी
नो वोसिन डला टेक ज्यि थुप्किवी।”
सिनी गोड्बा शुसुड। १३ तमा येशूकी
खोरो छ्याक क्याड्नी तीला रेक्नी,
“डला नो वे, ख्युरुड टेक्शी।” सिनी
सुड्सुड। तमा शाक्येक जे ग्यपुप नेजु
ति ती मी नेसुर थेन्नी गाल। १४ येशूकी
तीला सुड्सुड, “दी ताम्डे ति सुला
साड मासिर, यिने ख्युरुड गल्नी
कोड्यारला ख्योरो जु छ्या तेन्नी
ख्युरुड टेक गलुपकी कोर्ला मोशाकी
क बिन्दुप दोके बुल्वा पुलनी ख्युरुड
टेकुप पड्बु बिन।” १५ यिन्सिनाड
येशूकी क्यावु हलेवु लाका ति दासा
तेरीला टाम्सुड। तुक क्यानी मी मड्मु
खोकी सुड साड ड्येन्दुप ताड दाक
दाकपी नेजु साड टेकुपला खोकी
चाला जोम्गिनोक। १६ यिने येशू ति मी
सु साड मेदेवु दासाला फेप्नी मोपोर
क्या नडिगनोक।

येशूकी लाक्पा काड्बा शोरुप

मीला टेक च्यितुप

(मती ९:१-८; मर्कूस २:१-१२)

१७ डियम्ज्यिक येशूकी सुड लाप
नडियन वोतुप पेला गालील ताड
यहूदियाकी तेरी युलतिवा ताड

यरूशलेम नेसुर वावु फरिसीतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा खोकी चिप्ला राड देनोक। चोवो कोन्छ्योककी ओड ति खो मुला वोतुप तप्की खोकी नेर्पुतिवाला टेक च्यिसुड। १८ती पेला ललाइ मीतिवी लाकपा काड्बा शोरुप मी यीला सप्तेन ताड डके खुर वानी तीला खाड्बी नाड्ला येशूकी दोड्ला क्योलुप छाल्सुड। १९यिने मी बडी वोतुप तप्की तीला नाड्ला क्योलुप लाम माड्येनी तिवा ती खाड्बी थोककी खला जेनी थोक लोकनी तीला सप्तेन ताड डके मी मड्मुकी पर्ला येशूकी दोड्ला पाप्सुड। २०तमा येशूकी तिवी तेपा थोड्नी सुड्सुड, “ओ आडो, ख्योरो दिक्पा तासुड।”

२१ती थोनी यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड फरिसीतिवी च्यिककी च्यिकला सिक्पासुड, “कोन्छ्योकला मारे तोड्गुप तामडे कितुप दी मी ति सु यिन? कोन्छ्योककी तिराड मिसिन सी दिक्पा ता ज्यि थुप्किवी रो?” २२येशूकी तिवी नासाम हाक्कोनी तिवाला टि नाड्सुड, “ख्यिरा सेमला च्यिला दुका नासाम तोड्गिवा? २३‘ख्योरो दिक्पा तासुड।’ सिरुप ताड ‘लानी ग्युक।’ सिरुप नाड ने चुका तामडे ति मड जोल्हमु यिन? २४यिने ड मी पुज्युडला दी जम्बुलिडला दिक्पा ता ज्यितुप ओड वे सिरुप ति ख्यिरा हाक्कोकिवी।” तमा खोकी ती लाकपा काड्बा शोरुप मी तीला सुड्सुड, “ड

ख्युरुडला सिरिन, त लानी ख्योरो सप्तेन खुर्नी ख्योरो खाड्बा ग्युक।” २५तमा ती ति शाक्येक मीतिवी दोड्ला लानी खुरुड डियलोकुप सप्तेन ति खुर्नी कोन्छ्योकला सोवा देकिन सिरा खोरो खाड्बा गाल्सुड। २६दी थोड्नी मीतिवा तेरी हलेवा कयानी कोन्छ्योकला सोवा तेक्सुड। तमा तिवा ज्यिवा लानी, “हारिड दाक्पी चुक तामडे मिच्यिकपा यी थोड्सुड।” सिनी सिक्पासुड।

येशूकी लेवीला पेतुप

(मत्ती ९:९-१३; मार्कस २:१३-१७)

२७ती ज्युकला येशू पाड्ला फेप्सालेन्सिन लेवी सिरुप से दुतुप मी यी से दुतुप लेखुडला देन वोतुप थोड्सुड। तमा खोकी तीला सुड्सुड, “डे तिड्ला तिड्यो।” २८तमा लेवी ति लानी खोरो मुला वोतुप तेरी क्युर ज्याक्नी येशूकी तिड्ला तिड्यासुड। २९ती ज्युकला ती लेवी तीकी येशूकी थोकला खोरो खाड्बाला डेन ग्येर्पु यी टडिक क्यपासुड। ते से दुतुपतिवा बडी ताड मी यम्बातिवा तिवी मुला देनी डेन सयी नोक। ३०ती पेला फरिसीतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी येशूकी लोमातिवाला मुक्तम देनिन सिरा “ख्यिराड च्यिला से दुतुपतिवा ताड दिक्छेनतिवी मुला देनी साप थुड्गुप कियी वे?” सिनी सिक्पासुड। ३१तमा येशूकी तिवाला सुड्सुड, “नेजु मेतुपतिवाला ति आमज्यी मोगोवी,

यिने नेर्पुतिवाला ति गोकिवी। ३२ड ति खुरुड राड मी टेड्बु यिन सिरुपतिवी थोकला मिन, यिने खुरुड राड दिक्छेन यिन सिरुपतिवाला कताङ्नी दिक्पा ने सेम ग्युर ज्यितुपकी थोकला वावु यिन।”

इयुङ्गे ज्हुङ्गुप कोर्ला येशूकी टिवु

(मत्ती ६:१४-१७; मर्कूस २:१८-२२)

३३ ललाइ मीतिवी येशूला सिक्पासुड, “यूहन्नाकी लोमातिवी नरी नरी इयुङ्गे ज्हुङ्गुप ताड मोपोर किनोक, तमा फरिसीतिवी लोमातिवी साड तुकै राड किनोक। यिने ख्योरो लोमातिवा ति नरी साप थुङ्गुप किनोक।” ३४ येशूकी तिवाला सुङ्सुड, “काड ख्यिराड माक्पा जेन्दीकी डेन्बुतिवी मुला वोता सेक तिवाला इयुङ्गे ज्हुङ्गु ज्यि थुप्किवी रो? ३५ यिने दुका तुजे वुङ्गितो, चो पेला माक्पा तिवी पर नेसुर ठोनी डिवे, ती पेला तिवा इयुङ्गे ज्हुङ्गुवी।”

३६ येलुड येशूकी तिवाला दी पे शेसुड, “सी साड मज्या सम्बा ज्हल्नी मज्या डियङ्बाला लहेन्दा मग्यकिवी। तुक क्यासिन मज्या सम्बा साड ना डिवी, तमा ती मज्या सम्बा नेमा ज्हलुप लहेन्दा ति मज्या डियङ्बी मुला मिडिकिवी। ३७ तमा सी साड गुन्दुम छ्याड सम्बा ति क्वा ग्यिवु डियङ्बी नाङ्ला मुलुकिवी। तुक

क्यासिन गुन्दुम छ्याड सम्बा तीकी क्वा ग्यिवु रल्नी गुन्दुम छ्याड साड पेकिवी, क्वा ग्यिवु साड ना डिवी। ३८ गुन्दुम छ्याड सम्बा ति क्वा ग्यिवु सम्बी नाङ्ला राड ज्योक गोकिवी। ३९ सी साड गुन्दुम छ्याड डियङ्बा थुसिमा गुन्दुम छ्याड सम्बा थुङ्गुप नो मिकिवी, तमा थुङ्गुप तीकी ‘डियङ्बा राड ल्यामु वे।’ सिनी सिवी।”

डासोप डियमाकी चोवो

(मत्ती १२:१-८; मर्कूस २:२३-२८)

६ डासोप डियमा यीला येशू टे शिड ख नेवा क्यानी फेपिन कितुप पेला खोकी लोमातिवी टे डियमा थुनी लाक्पी नाङ्ला मुरिन सोसुड। २ ती थोङ्नी फरिसीतिवा ललाइकी तिवाला “डासोप डियमाला कितुप मेङ्गुप लाका ति ख्यिराड च्यिला किवी?” सिनी सिक्पासुड। ३ तमा येशूकी तिवाला सुङ्सुड, “दाऊदकी खोरुड ताड खोरो मुला वोतुपतिवा ल्होवा लावु पेला काड क्यासुड, ती ति ख्यिरा मारा? ४ तीकी कोन्छ्योकला सोवा देकुप खाङ्बी नाङ्ला शुनी कोङ्यारतिवा मिसिन यम्बा सी साड साप मेङ्गुप कोन्छ्योकला पुलुप शुब्ज्याड ति सोसुड, तमा खोरो मुला वोतुपतिवाला साड बिन्सुड।” * ५ तमा येशूकी तिवाला सुङ्सुड, “ड

मी पुज्युड ति डासोप डियमाकी चोवो यिन।”

डासोप डियमाला लाक्पा कम्बु ठोक गलुप मीला टेक च्यितुप

(मत्ती १२:६-१४; मर्कूस ३:१-६)

६ती ज्युकला यम्बा डासोप डियमाला येशू यहूदी छ्योखाडला फेप्नी सुड लाप नाड्सुड। ते लाक्पा नालोकपा ति कम्बु ठोक गलुप मी यी नोक। ७यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड फरिसीतिवी येशूला क्येन तेरुप तेन्दोक छोलिन नोक। तुक क्यानी येशूकी डासोप डियमाला नेजु टेक ज्यिकिते सिनी चिवा क्यानी देनोक। ८येशूकी तिवी काड नासाम तङ्गुप ति हाककोनी ती लाक्पा कम्बु ठोक गलुप मी तीला “ख्युरुड लानी तेरी मीतिवी पर्ला टडी दे।” सिनी सुड्सुड। खोकी तुक सुडिसमा ती मी ति लानी ते टडी देसुड। ९तमा येशूकी खोरुडला चिवा क्यानी देतुपतिवाला सुड्सुड, “ड ख्यिराडला तामडे यी टैयिन। डासोप डियमाला काड कितुप ति दाक्पी ठिमला टेके यिन? लाका ल्यामु कितुप टेके यिनाड की, लाका मेलोकपा कितुप? ज्होकुप टेके यिनाड की, सेतुप?” १०येशूकी तिवा तेरीला रिम्बा क्यानी लहानी ती लाक्पा कम्बु ठोक गलुप तीला “ख्योरो लाक्पा क्योड।” सिनी सुड्सुड। तीकी खोकी सुड्गुप दोके क्यासिमा तीकी लाक्पा ति टेकसुड। ११ती थोङ्नी तिवा छासे

डियर्मु लानी येशूला चुक कितुप सिनी खोप्राड पर्ला केवुल क्यासुड।

येशूकी लोमा छ्ये च्यिङ्डीतिवाला पेतुप

(मत्ती १०:१-४; मर्कूस ३:१३-१६)

१२डियम्जियक येशू मोपोर कितुपला पम्दोकला फेप्नी नुप सिर कोन्छ्योकला मोपोर क्या नाड्सुड। १३नाम लासिमा खोकी खोरो लोमातिवाला कताङ्नी तिवी पर नेमा मिरा च्यिङ्डी पेनी तिवाला लोमा छ्ये सिनी मिड ज्याक्सुड। १४ती च्यिङ्डीतिवा ति दिवा राड यिन। सिमोन (तीला खोकी पत्रुस सिनी मिड ज्याक्सुड), तीकी नुप अन्द्रियास, याकूब, यूहन्ना, फिलिप, बारथोलोमाइ, १५मत्ती, थोमा, अल्फयसकी पुज्युड याकूब, लुड्बाकी थोक्ला टेमु कितुप छोकपाकी मी सिरुप सिमोन, १६याकूबकी पुज्युड यहूदा ताड यहूदा इस्करियोत नोक। ती यहूदा इस्करियोत ति तिङ्ला येशूला जिम्नी तेरुप मी च्युङ्नोक।

येशूकी सुड लोपुप ताड टेक च्यितुप

(मत्ती ४:२३-२५)

१७ती ज्युकला येशू लोमातिवा ताड मुला पम्दोक नेमा मर पाप्नी दिङ्मा यीला लानी ज्युसुड। ते खोकी यम्बा लोमातिवा साड बडी नोक। तमा तेरी यहूदिया, यरूशलेम, टुरोस

ताड सीदोनकी ग्येम्छोकी गारी गुरी
नेसुर वावु मीतिवा साड बडी नोक।
१८तिवा ति खोकी सुड ड्येन्दुप ताड
खोप्रे नेजुतिवा टेकुपला वावु मीतिवा
यिनोक। डेकी कुलुप मीतिवा साड
टेक्सुड। १९तेरी मीतिवा येशूला रेकुप
छोल्लिनोक, च्यिलासिसिन खो नेमा
ओड थेन्नी तिवा तेरीला टेक च्यिसुड।

मोलाम ताड मोताप

(मत्ती ५:१-१२)

२०तमा येशूकी खोरो लोमातिवी
थाकाला ल्हयी सिरा सुड्सुड,
“ख्यिराड पेराड्बुतिवाला मोलाम
थोपुप यिनो,
च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी
ग्येल्खाप ति ख्यिरा ति यिनो।
२१ ख्यिराड तन्दा ल्होवा
लावुतिवाला मोलाम थोपुप
यिनो,
च्यिलासिसिन ख्यिराड डाकितो।
ख्यिराड तन्दा सेम्दुक लानी
डोपतिवा मोलाम थोपुप यिनो,
च्यिलासिसिन ख्यिराड गा
लानी गोटे कितो।
२२ ख्यिरा ड मी पुज्युडला तेपा
क्यावु तप्की मीतिवी
ख्यिराडला ड्यिङ्मर कितुप
ताड मीतिवी पर नेसुर तेन
तोङ्गुप ताड मर्च्या कितुप
ताड ख्यिरा मिड दुक्टा वे
सिनी डोशी मारेला ताङ्गिसन
ख्यिराड मोलाम थोपुप यिनो।

२३ ती पेला ख्यिराड गा क्यानी फिरा,
च्यिलासिसिन देवाच्येनला थोपुप
ख्यिरा छ्यक्तक ति ग्येर्पु वे।
गोमाला तिवी हङ्गावातिवी
कोन्छ्योककी
लुङ्तेम्बातिवाला तुकै राड
क्यावु यिन।

२४ यिने ख्यिराड छ्युकपु
वोतुपतिवाला मोताप सुकुप
यिनो,
च्यिलासिसिन ख्यिराडला मिजी
किर्मु ड्येनी वे।

२५ ख्यिराड तन्दा डावुतिवाला
मोताप सुकुप यिनो,
च्यिलासिसिन ख्यिराडला
ल्होवा लङ्गितो।
ख्यिराड तन्दा गा लानी गोटे
कितुपतिवाला मोताप सुकुप
यिनो,
च्यिलासिसिन ख्यिराड सेम्दुक
लानी ड्यिवितो।

२६ ख्यिराड मीतिवा तेरीकी चिताड
क्यावुतिवाला मोताप सुकुप
यिनो,
च्यिलासिसिन तिवी हङ्गावातिवी
लुङ्तेम्बा मेटेड्बुतिवाला
तुकै राड क्यासुड।”

डतिवाला ड्यिङ्ज्ये की

(मत्ती ५:३८-४८; ७:१२)

२७ “यिने ख्यिराड डे येन्देन
ड्येन्दुपतिवाला ड सिरिन, ख्यिरा
डतिवाला ड्यिङ्ज्ये की, ख्यिराडला

डियङ्गुमर कितुपतिवाला ल्यामु की।
 २८ ख्यिराडला मोताप देपुपतिवी थोकला मोलाम बिन, ख्यिराडला मेलोकपा कितुपतिवी थोकला मोपोर की। २९ सी ख्योरो डम्बा च्यिकला बेक्किवे, तीला डम्बा यम्बा साड जेन बिन। सी ख्योरो छ्योवा ठोकिवे, तीला तेतुड साड ठोकुपला माग्येक। ३० ख्योरो मुला लोङ्गुपतिवाला बिन। सी ख्योरो च्यालक खुर्नी डिवे, तीला येलुड मालोड। ३१ मी यम्बी ख्यिराडला चुकै किशी सिरुप ख्यिरा नो किवे, तुकै राड ख्यिरा तिवाला की।

३२ ख्यिराडला डियङ्गुज्ये कितुपतिवाला तिराड डियङ्गुज्ये किवी सिमिन ख्यिराडला काड ख्येप्साड वे रो? दिक्छेनतिवी साड खोरुडला डियङ्गुज्ये कितुपतिवाला डियङ्गुज्ये किवी। ३३ ख्यिराडला ल्यामु कितुपतिवाला तिराड ल्यामु किवी सिमिन ख्यिराडला काड ख्येप्साड वे रो? दिक्छेनतिवी साड तुकै राड किवी। ३४ येलुड ड्येतुप नो क्यानी मीतिवाला छ्यावा बिनसुड सिमिन ख्यिराडला काड ख्येप्साड वे रो? दिक्छेनतिवी साड तोजोयी राड लोकनी ड्येतुप नो क्यानी छ्यावा तेर्किवी। ३५ यिने ख्यिरे डतिवाला डियङ्गुज्ये की, तिवाला ल्यामु की, येलुड लोकनी ड्येतुप रेवा माक्यानी छ्यावा बिन। तुक क्यासिन ख्यिराडला छ्यक्तक ग्येपु थोप्कितो, तमा ख्यिराड चोछ्येवु कोन्छ्योककी पुज्युड च्युङ्गितो। च्यिलासिसिन

कोन्छ्योककी टेन मासम्बुपतिवा ताड दुक्टातिवाला साड च्यम्बा क्या नडिङ्गवी। ३६ ख्यिरा पपा कोन्छ्योक च्यम्बा वोतुप दोके ख्यिराड साड च्यम्बा वोतुप वुड्शी।”

मी यम्बाला ठिम माकी

(मती ७:१-५)

३७ “मी यम्बाला ठिम माकी, तमा कोन्छ्योककी साड ख्यिराडला ठिम मिकितो। मी यम्बाला क्येन मातेर, तमा कोन्छ्योककी साड ख्यिराडला क्येन मेतेतो। मी यम्बाला माफ बिन, तमा कोन्छ्योककी साड ख्यिराडला माफ नडिङ्गतो। ३८ मी यम्बाला बिन, तमा कोन्छ्योककी साड ख्यिराडला नडिङ्गतो। खोकी सिन ताड सिनी योनी पेता सेक क्यानी बडी नडिङ्गतो। चुक ताप्केकी ख्यिरा मी यम्बाला ताप्नी तेर्किवे, ती ताप्केकी राड कोन्छ्योककी ख्यिराडला ताप्नी छुर नडिङ्गतो।”

३९ तमा येशूकी तिवाला दुका पे यी साड सुडसुड, “काड मिक मोथोङ्गुप मीकी यम्बा मिक मोथोङ्गुप मीला गोमा कि थुप्किवी? तुक क्यासिन तिवा डियकर मुक्तुम नाड्ला मेख्येल्वी रो? ४० लोमा खोरो गेकेन सिनाड छ्ये मेवी। यिने सी येन्देन तेरी लोप्किवे, ती ति खोरो गेकेन दोके डिवी। ४१ ख्युरुड मी यम्बी मिकला वोतुप बोप ति थोङ्गिगी, यिने खोरो मिकला वोतुप दुड्मा ति मोथोङ्गुनोक?

ख्युरुड ख्योरो मिकला वोतुप दुङ्मा ति मोथोङ्गिगवी सिंसिन चुक क्यानी मी यम्बाला 'ख्योरो मिकला वोतुप बोप ति डे थेन तेरुप।' सिनी सि थुष्किवी? ४२ओ खोनक्पु, गोमाला ख्योरो मिकला वोतुप दुङ्मा ति थेन, तमा तिराड ख्युरुड मी यम्बी मिकला वोतुप बोप ति थेन्दुपला ठछ्येली थोङ्गिगवी।”

दोङ्बु ताड तीकी डेलु

(मती ७:१६-२०; १२:३३-३५)

४३“दोङ्बु ल्यामुला डेलु मेलोवा मोगोर्वी, तमा दोङ्बु मेलोवाला डेलु ल्यामु मोगोर्वी। ४४चुका दोङ्बु साड तीकी डेलु लहानी हाक्कोकिवी। सी साड छेर्माड दोङ्बु नेसुर अन्जीर मुथुवी, तमा छेक्क्योक दोङ्बु नेसुर गुन्दुम मुथुवी। ४५मी ल्यामुकी खोरो सेमला ज्यकुप ताम्डे ल्यामु नेमा ल्यामु राड देन्गिवी, तमा मी दुक्टाकी खोरो सेमला ज्यकुप ताम्डे टुक्टा नेमा दुक्टा राड देन्गिवी। च्यिलासिसिन खोरो सेमला काड क्येड नोके, ती ति ख नेमा राड लष्किवी।”

खाङ्बा जोप मी नम्बा ड्यी

(मती ७:२४-२७)

४६“ख्यिराड डे सिक्कावु ताम्डे मेङ्ग्येन्दुप यिन्सिन च्यिला डला 'चोवो, चोवो!' सिनी सिवी? ४७डे चाला वानी डे ताम्डे ड्येन्नी ती दोके राड कितुप मी ति चुकै यिन

सिनी ड ख्यिराडला सिरिन। ४८ती मी ति मुक्तुम तिङ्मु टुनी डम्ज्यी रम्बु तिङ्नी खाङ्बा जोवु मी दोके यिन। तमा टोकपा ग्यम वानी ती खाङ्बाला फोक्सिनाड टोकपाकी ती खाङ्बाला योक साड माथुप, च्यिलासिसिन ती खाङ्बा ति रम्बु जोनोक। ४९यिने डे सुड ड्येन्नी साड ती दोके मिकिवु मी ति डम्ज्यी मातिङ्वा क्यानी खाङ्बा जोवु मी दोके राड यिन। तमा टोकपा ग्यम वानी ती खाङ्बाला फोक्सिमा ती ति शाक्क्येक राम्सुड, तमा तेरी ना गाल्सुड।”

रोमी मक्मी सयी च्यिककी खकी छ्येकी तेपा

(मती ८:५-१३)

७ तमा येशूकी मीतिवाला ती तेरी येन्देन नाड सिन्सिमा कफर्नहुम नेवा फेप्सुड। २ते रोमी मक्मी सयी च्यिककी खकी छ्ये यीकी छासे ड्यिङ्ज्येवु लावा यी नानी शिला के नोक। ३ती रोमी मक्मी छ्ये तीकी येशूकी कोर्ला थोनी यहूदी गोमा कितुप मी छ्येतिवाला खोकी चिप्ला ताङ्सुड, तमा खोला फेप्नी खोरो लावाला टेक च्यि सिनी गोङ्बा शु च्यिसुड। ४तमा तिवा येशूकी चाला वानी दुक सिनी गोङ्बा शुसुड, “गेकेन, ती रोमी मक्मी छ्ये ति गेकेन नेसुर दाल्जा ड्ये छ्योवु मी यिन। ५च्यिलासिसिन ती ति दाक्पी मिरिकला ड्यिङ्ज्ये कितुप मी यिन, दाक्पी यहूदी छ्योखाड साड जो

बिन्सुड।” ६ती थोसिमा येशू तिवी मुला फेप्सुड। खो तिवी मुला रोमी मक्मी छ्येकी खाड्बी चिप्ला लेप्तुछ्येप पेला रोमी मक्मी छ्ये तीकी खोरो दाल्जातिवाला येशूकी चिप्ला ताड्नी खोला दुक सि च्यिसुड, “चोवो, होप्पयल माशु। च्यिलासिसिन ड याड गेकेनला डे खाड्बी नाड्ला फेप शु छ्योवु मे। ७तुक क्यानी ड गेकेनकी चाला वुड साड मोछ्योवु वे सिनी नासाम तड्यिन। सुड तिराड सुडिसन डे लावा ति टेकिवी। ८च्यिलासिसिन ड साड ड सिनाड मी छ्येकी ओडला देन वे। डे ओडला साड मक्मीतिवा वे। तिवी नाड्ला च्यिकला डे ग्युक सिक्क्यासिन ती ति डिवी, तमा यम्बाला शोक सिक्क्यासिन ती ति गिवी। येलुड डे लावाला दुक की सिक्क्यासिन तीकी तुकै राड किवी।” ९ती ताम्डे थोनी येशू हलेवा क्यासुड, तमा ग्युनी खोरो तिड्ला तिड्योकुप मी माड्छ्योकला सुड्सुड, “ड ख्यिराडला सिरिन, इस्राएलकी मीतिवी पर्ला साड दुका तेपा रम्बु वोतुप मी याड डे त सेक माथोड वे।” १०तमा रोमी मक्मी छ्येकी तड्गुप मीतिवा खाड्बा लोकनी ल्हासालेन्सिन ती लावा ति टेक नोक।

येशूकी पेर्मी युक्सिमकी पुज्युडला
सेन्बु लड्गुप

११डियमा चेयी ज्युकला येशू नाइन सिरुप ग्येसाला फेप्सुड। तमा खोकी लोमातिवा ताड मी माड्छ्योक खोकी

मुला गाल्सुड। १२येशू ग्येसाकी गे चाला लेप्तुछ्येप पेला मीतिवी शेप मी यीला खुर्नी तेमा थेनिन नोक। ती शेप मी ति पेर्मी युक्सिम यीकी च्यिक राड वोतुप पुज्युड यिनोक। ती युलकी मीतिवा बडी ती युक्सिम ताड मुला नोक। १३येशूकी ती युक्सिमला थोडिसमा तीला डियड्ज्ये लानी, “माडु।” सिनी सुड्सुड। १४तमा खो गोमा कोर्नी खोरो छ्याक ति टामला रेक्सिमा रो खुरुपतिवा ति ते राड टड टडी देसुड। तमा येशूकी सुड्सुड, “ओ आडो, ड ख्युरुडला सिरिन, खोक लो।” १५ती पेला राड ती शेप पेजा ति खोक लानी ताम्डे लपुप छाल्सुड। येशूकी तीला तीकी आमा तीला चेक तेसुड। १६तमा मीतिवा तेरी ज्यिवा लानी कोन्छ्योकला सोवा देकिन सिरा “कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा छ्ये यी दाक्पी पर्ला छ्यार्सुड। तमा कोन्छ्योक ति खोरो मीतिवाला ज्होकुपला फेवु यिन।” सिनी सिक्क्यासुड। १७येशूकी क्यावु दी लाकाकी कोर्ला तेरी यहूदिया ताड ते गारी गुरीला वोतुप तेरी लुड्बाला टाम्सुड।

बप्तिस्मा तेरुप यूहन्नाकी येशूला
टि तड्गुप

(मत्ती ११:२-१६)

१८यूहन्नाकी लोमातिवी येशूकी क्या नड्गुप तेरी ताम्डेतिवा यूहन्नाला लाप्सुड। तमा यूहन्नाकी खोरो लोमातिवी पर नेमा मिरा ड्यीला पेनी

१६दुक सिनी येशूला टेपला खोकी चाला ताड्सुड, “फेष्किवी सिनी सिक्वावु ति गेकेन राड यिनाड की, डियराड मी यम्बाला राड गुनी दे गोकिवी?” २०तमा तिवा येशूकी चाला वानी, “बप्तिस्मा तेरुप यूहन्नाकी ‘फेष्किवी सिनी सिक्वावु ति गेकेन राड यिनाड की, डियराड मी यम्बाला राड गुनी दे गोकिवी?’ सिनी गेकेनला टेपला डियराडला दे ताड्सुड।” सिनी सिक्वासुड। २१ती पेला राड येशूकी नेजु वोतुपतिवा ताड दुकपाला ख्येलुपतिवा ताड डेकी कुलुपतिवा बडीला टेक च्यि नोक, तमा मिक मोथोङ्गुपतिवाला मिक थोड च्यि नोक। २२यूहन्नाकी लोमातिवाला येशूकी दुक सुड्सुड, “ख्यिराड गल्नी ख्यिरा काड थोवु ताड काड थोङ्गुप ति यूहन्नाला सी। मिक मोथोङ्गुपतिवा थोङ्गिगी, थेङ्बातिवा युकिवी, जे ग्यपुप नेजु वोतुपतिवा टेकिवी, वोन्बातिवा थोकिवी, शेपतिवा सेन्बु लोङ्गिगी, तमा पेराङ्बुतिवाला लेन ल्यामु ख्याप्टाक कियी वे। २३डला तेपा कितुप क्युर्नी मोज्योकुप ति मोलाम थोपुप यिनो।”

यूहन्नाकी कोर्ला येशूकी सुङ्गुप

२४तमा यूहन्नाकी तङ्गुप लोमातिवा लोकनी गल्सिमा येशूकी

मी मङ्मुला यूहन्नाकी कोर्ला दुक सुड्सुड, “ख्यिराड दासा पाङ्थेरीला काड लहापला थेन्दुप यिन? काड वुर्तुककी योकिन वोतुप ड्युङ्मातिवा लहापला? २५ती मिसिन यम्बा काड लहापला थेन्दुप? काड मज्या ल्यामु कोन्दुप मीला? मिन, मज्या ल्यामु कोन्नी छासे किर्मु कयानी देतुपतिवा याड ग्येल्खाडला राड दे वे। २६मिसिन ख्यिराड काड लहापला थेन्दुप? कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बाला लहापला? यिन, ड ख्यिराडला सिरिन, ती ति कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बा सिनाड छ्ये वे। २७तीकी कोर्ला कोन्छ्योककी सुड नाडला दुक सिनी टि वे,

‘लहोसा, ड डे लेन क्योलुप

मीला ख्योरो गोमा गोमाला तोडियनो।

तीकी ख्योरो गोमाला ख्योरो लाम टडिक किवितो।”*

२८ “ड ख्यिराडला सिरिन, आप्पुमकी खोक नेमा क्येवु मीतिवी पर्ला यूहन्ना सिनाड छ्ये ति सुड मे। यिन कोन्छ्योककी ग्येल्खापला याड तेरी सिनाड छ्युडा वोतुप मी यिन्सिनाड यूहन्ना सिनाड मड छ्ये यिन।” २९तेरी मीतिवा ताड से दुतुपतिवी साड यूहन्नाकी सिक्वावु येन्देन थोनी कोन्छ्योक ति टेङ्बु नोक सिनी सेमला लानी यूहन्ना नेसुर बप्तिस्मा लानोक। ३०यिने फरिसीतिवा

ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी खोरो थोक्ला चोतुप कोन्छ्योककी नोवा ति सेमला मालावु तप्की यूहन्ना नेसुर बप्तिस्मा माला।

३१ ये लुड येशूकी सुडसुड, “दी गिपाकी मीतिवाला ड काड ताड मुला डिड ल्हाप? तिवा काड च्यिन्दै यिन? ३२ तिवा याड आडा टिक्पेतिवा हाला देनी च्यिककी च्यिकला ‘डियरा ख्यिरा थोक्ला लुमु पुसिनाड ख्यिराड माछ्याम, तमा डियरा डुप्राड क्यासिनाड ख्यिराड माडु।’ सिनी वोरु देन्दुप दोके राड यिन। ३३ च्यिलासिसिन बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना वानी शुब्ज्याड साड मासो, गुन्दुम छ्याड साड माथु, तमा ती ल्हानी ख्यिरा तीला डे ग्यप्नोक सिनी सिक्वासुड। ३४ ड मी पुज्युड वानी सोवु ताड थुवु ल्हानी ख्यिरा ‘ल्हो ताड, ती ति सज्युरे ताड छ्याड्गोले यिन, तमा से दुतुप ताड दिक्छेनतिवी दाल्जा यिन।’ सिनी सिवी। ३५ यिने कोन्छ्योककी रिक्पा टेड्बु वे सिरुप ति ती रिक्पाला खोरो सेमला लड्गुपतिवा नेसुर राड पड्बु छ्या देनिगीवी।”

येशूकी पुम्पेजा दिक्छेन यीला दिक्पा ता च्यितुप

३६ डियम्ज्यिक फरिसीतिवी पर नेमा मिरा च्यिककी येशूला खोरो मुला सोल शेवुला फेप शुसुड। तमा खो ती

फरिसीकी खाड्बा फेप्नी सोल शेवुला ज्युसुड। ३७ ती ग्येसाला देतुप पुम्पेजा दिक्छेन यीकी येशू फरिसीकी खाड्बा सोल शेयी वे सिरुप थोनी टी जड्बु खाप नुम देवु सिङ्गमरमर सिरुप दो नेसुर जोवु बोक्तल खुर्नी वासुड, ३८ तमा येशूकी ग्यप नेसुर खोकी शापकी चाला लानी डुयी सिरा खोकी शाप ति मिक्च्युर थ्वोनी बो च्यिसुड, तमा खोरो ज्ह थ्वोनी पियी सिरा खोकी शापला पुका कियी ती टी जड्बु खाप नुम ति कुनी बिन्सुड।

३९ ती थोड्नी येशूला फेप शोप फरिसी तीकी दुका नासाम ताड्सुड, “दी मी ति वुतुड के कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा यिन्सिन खोरुडला रेकुप ती ति चुका पारकी पुम्पेजा दिक्छेन यिन सिनी हाक्कोवु ति यिन्जा।” ४० ती पेला येशूकी तीला सुड्सुड, “ओ सिमोन, डे ख्युरुडला सि गोवु ताम्डे यी वे।” तमा सिमोनकी “गेकेन, डला सुड ताड।” सिनी सिक्वासुड। ४१ खोकी सुड्सुड, “छ्यावा तोड्गुप मी मिरा च्यिककी मिरा ड्यीला छ्यावा ताड्नोक। च्यिकला ति डुलकी डप्बु सयी ड ताड यम्बाला ति डुलकी डप्बु खल ड छ्यावा ताड्नोक। ४२ तिवा ड्यिकरकी छ्यावा ते माथुप्सालेन्सिन ती छ्यावा तोड्गुप मी तीकी ड्यिकरला छ्यावा ति क्युर्नी बिन्नोक। तुक क्यानी तिवा ड्यिकरकी पर्ला चुका तीकी तीला मड

७:४१ डुलकी डप्बु च्यिक ति लावा मिरा च्यिककी ड्यिमी ल यिन।

ड्रियङ्ज्ये किवी?” ४३तमा सिमोनकी सिक्क्यासुड, “डे नासामला ती मड छ्यावा क्युर्नी बिन्दुप तीकी यिन।” ती थोनी येशूकी तीला सुङ्सुड, “ख्योरो टेके सिक्क्यासुड।”

४४तमा येशू ती पुम्पेजाकी थाकाला ग्युर्नी सिमोनला सुङ्सुड, “ख्युरुड दी पुम्पेजाला ल्हो ताड। ड ख्योरो खाड्बा वायिन। ख्योरो डला काड्बा टुतुप छ्यु साड माबिन, यिने दीकी याड डे काड्बाला खोरो मिक्च्युर थ्वोन बोनी खोरो ज्ह थ्वोनी पि बिन्सुड। ४५ख्योरो याड डला पुका माक्या, यिने दीकी याड ड दे वा नेज्युनी डे काड्बाला पुका क्यावु ति क्यातोक वे। ४६ख्योरो डे गोला नुम कु माबिन, यिने दीकी याड डे काड्बाला टि जड्बु खाप नुम कुनी बिन्सुड। ४७तुक क्यानी ड ख्युरुडला सिरिन, दी पुम्पेजा तीकी क्यावु दिक्पा बडी ति तासुड, च्यिलासिसिन दीकी डला मड ड्रियङ्ज्ये क्यासुड। चेयी तिराड माफ ड्येतुप तीकी ड्रियङ्ज्ये साड चेयी राड किवी।” ४८तमा येशूकी ती पुम्पेजा तीला “ख्योरो दिक्पा तासुड।” सिनी सुङ्सुड। ४९ती थोनी ते सापला देतुपतिवी खोप्राड पर्ला दुक सिक्क्यासुड, “दिक्पा साड ता ज्यितुप ती मी ति सु यिनाड?” ५०यिने येशूकी ती पुम्पेजाला “ख्योरो डला तेपा क्यावु तप्की ख्योरो दिक्पा तासुड। त लोदिमु क्यानी ग्युक।” सिनी सुङ्सुड।

येशूला शब्ज्यी क्यावु पुम्पेजातिवा

ती ज्युक्ला येशू ग्येसा ग्येसा ताड युल युलला फेपिन सिरा कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी लेन ल्यामु ख्याप्टाक क्या नाङ्सुड। खोकी लोमा च्यिङ्गीतिवा खोकी मुला नोक। २तमा डेतिवा ग्यकुप ताड नेजुतिवा नेसुर टेकुप ललाइ पुम्पेजातिवा साड खोकी मुला राड नोक। तिवी पर्ला गोमाला डे दिन चोके थेन्दुप मग्दलिनी सिरुप मरियम नोक। ३तमा यम्बा ति ग्येल्बु हेरोदकी खाड्बी लाका चेक लावु मी खुजासकी पेर्मी योअन्ना ताड सुसन्ना ताड यम्बा पुम्पेजातिवा नोक। ती पुम्पेजातिवी खोप्रे टोड्बा नेसुर येशू ताड खोकी लोमातिवाला शब्ज्यी कियी नोक।

सप्ले लाका कितुप मीकी पे

(मत्ती १३:१-६; मर्कूस ४:१-६)

४तमा मी मड्मु जोम्बुप ताड ग्येसा ग्येसा नेसुर मीतिवा येशूकी चाला वुड्रियन कितुप पेला खोकी तिवाला दुका पे यी सेन नाङ्सुड, ५“सेन देपुप मी यी सेन देपुपला थेन्सुड। तीकी सेन देप्सालेन्सिन ललाइ सेन ति लामला ख्येल्ली तिवा ति मीतिवी काड्बी वोक्ला लेपुप ताड नामगी च्यच्युमतिवी थुनी सोसुड। ६तमा ललाइ सेन ति दोपोक खला ख्येल्ली क्येसुड, यिने ते स लेन्बा मेतुप तप्की ती ति कम्बु ठोक गाल। ७तमा ललाइ

सेन ति छेर्माड दोड्बी पर्ला ख्येलनी छेर्माड दोड्बु साड मुला राड ग्या वानी तीला सेप्सुड। ८तमा ललाइ सेन ति स ल्यामुला ख्येलनी क्येनी ग्यानी दोम्बा सयी डुमा ग्यप्सुड।” ती सुडिसमा येशूकी “सी ति ड्येन्दुप नम्योक नोके, तीकी ड्येन्शी।” सिनी थोर ग्यप्नी सुड्सुड।

पे नेसुर सुड्गुप तेन्दोक

(मती १३:१०-२३; मर्कस ४:१०-२०)

९ती ज्युक्ला येशूकी लोमातिवी दी पेकी तेन्दोक काड यिन सिनी खोला टिसुड। १०तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराडला याड कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी छ्याककी ताम्डे हाक्कोवु रिक्पा बिन वे। यिने मी यम्बातिवाला याड ड पेतिवा नेसुर शेतिन। तुक क्यावु ति ‘तिवी ल्हासिनाड मोथोड्शी, तमा थोसिनाड हाक्कोकोशी सिनी यिन।’ ”

सप्ले लाका कितुप मीकी पेकी तेन्दोक

११“दी पेकी तेन्दोक ति दुकै यिन। सेन ति कोन्छ्योककी सुड यिन। १२तमा लामला ख्येलुपतिवा ति दिवा राड यिन। तिवी कोन्छ्योककी सुड ति थोवु याड थोसुड, यिने शैतान वानी तिवी सेम नेमा ती सुड ति ठोनी डिवी। तुक क्यानी तिवी तेपा क्यानी दिक्पा ने थर मुथुपी। १३दोप्पोक खला ख्येलुपतिवा ति दिवा राड यिन।

तिवी कोन्छ्योककी सुड ड्येन्नी गा क्यानी तीला सेमला लिङ्गिगी, यिने मर मेतुप दोके सेमगी दिड्ला सुड माज्यकुप तप्की उकुर च्यिक तिराड तेपा किवी, यिने खोक्पा ल्हापला ख्येल्लिसमा तिवी तेपा क्युर्नी ज्योकिवी। १४छेर्माड दोड्बी पर्ला ख्येलुपतिवा ति दिवा राड यिन। तिवी सुड ड्येन्गिगी, यिने मिजी क्योड्गुप पेला पप ताड टोड्बा ताड मिजी किर्मुकी नासाम ताड्नी डेलु मोगोर्वी। १५तमा स ल्यामुला ख्येलुपतिवा ति दिवा राड यिन। तिवा सेम टेड्बु ताड ल्यामु क्यानी सुड ड्येन्नी ती सुड ति नरी सेमला ज्याकनी हम क्यान देनी डेलु गोर्किवी।”

च्योक्ची खकी दिप्ली

(मर्कस ४:२१-२५)

१६“सी साड दिप्ली च्येनी नेक्योक वोक्ला उप्नी मोज्योकिवी, याड्ना ठीकी वोक्ला मोज्योकिवी। बोरु तीला खाड्बी नाड्ला वुड्गुपतिवाला ठछ्येली थोड्शी सिनी च्योक्ची खला ज्योकिवी। १७काड वोसिनाड बानी ज्यकुप ति थोड्गिगी, तमा छ्याकला ज्यकुप ति हाक्को च्यिनी ठछ्येली छ्या देन्गिगी। १८तुक क्यानी ख्यिराड च्याड्से क्यानी ल्यामु ड्येना। सी लोला नोके, तीला मड ल्हक्पा थोप्किवी। तमा सी लोला मेवे, तीकी लोला वोते सिनी नो क्यावु ति साड ठोकिवी।”

येशूकी आमा ताड नुपतिवा

(मत्ती १२:४६-५०; मार्कूस ३:३१-३५)

१६ती ज्युक्ला येशूकी आमा ताड नुपतिवा खोला ठेतुपला वानोक, यिने खाड्बी नाड्ला मी मड्मु वोतुप तप्की तिवा खोकी चाला लेप माथुप। २०तमा मी ललाइकी येशूला “गेकेनकी आमा ताड नुपतिवा गेकेनला ठेतुप नोनी पाड्ला लानी देन्नोक।” सिनी सिक्क्यासुड। २१तमा येशूकी तिवाला सुड्सुड, “सी कोन्छ्योककी सुड इयेन्नी ती सुडला युकिवे, तिवा ति डे आमा ताड नुपतिवा यिनो।”

येशूकी लुड ताड छ्यी बालापला कुशिमी जोवु

(मत्ती ८:२३-२७; मार्कूस ४:३५-४१)

२२डियम्जियक येशूकी खोरो लोमातिवाला “दाक्पु चे फर्केन डोप।” सिनी सुड्सुड। खोतिवा टुला जेनी फेपुप छाल्सुड। २३तमा खोतिवा फेपिन वोतुप पेला येशू ति डिय गाल्नोक। ती पेला ते चोला कशेन लुड छ्यर्वा ग्यप्नी ती टुला छ्यी क्येड्नी तिवा छासे कलेला ख्येल्नोक। २४तमा लोमातिवा येशूकी चाला गल्नी खोला इयी चेयी सिरा सिक्क्यासुड, “गेकेन, ओ गेकेन, डियराड छ्यी नाड्ला नुम्नी शेष छाल्सुड!” ती थोसिमा येशू शेड्नी ती लुड ताड ल्हकुप छ्यी बालापला वोरु तेन्सुड। तमा लुड ताड छ्यी बालाप

ति छ्याक्नी तेरी कुसुमी गाल्सुड। २५तमा खोकी तिवाला “ख्यिरा तेपा कनी गाल?” सिनी टिसुड। तिवा ज्यिवा ताड हलेवा कियी सिरा खोप्राड पर्ला दुक सिक्क्यासुड, “खो ति सु यिनाड? खोकी क नडिसन लुड ताड छ्यी बालापकी साड खोकी कला इयेन्गिनोक।”

येशूकी डेकी कुलुप मीला टेक च्यितुप

(मत्ती ८:२८-३४; मार्कूस ५:१-२०)

२६तमा येशू ताड खोरो लोमातिवा गालील नेसुर चोकी फर्केनला वोतुप गेरासेनसकी लुड्बाला लेप्सुड। २७येशू टु नेसुर चोकी गारीला पाप्सालेन्सिन खोकी ती ग्येसाला देतुप डेकी कुलुप मी यीला ठेसुड। ती मी तीकी अलायी गोमा नेज्युन मज्या माकोन्नी खाड्बा मादेवा क्यानी शेष मीला ज्योकुप टककी फुकला राड देकिनोक। २८तीकी येशूला थोडिसमा च्यार ग्यप्नी खोकी दोड्ला खवुतुड्मा देनी थोर देनिन सिरा, “ओ चोछ्येवु कोन्छ्योककी सेवु येशू, ख्योरे ति डे मुला काड तम्जी वे? ड गोड्बा शोयिन, डला दुक्पा मातेर।” सिनी सिक्क्यासुड। २९तीकी दुक सिक्क्यावु तेन्दोक ति येशूकी ती डेला ती मी नाड नेसुर थेन ग्युक सिनी गोमाला के क नड्गुप तप्की यिन। डेकी ती मीला थेड्मा बडी जिम्नी दुक्पा बिन्दुप तप्की मीतिवी तीकी लाक्पा ताड

काङ्बाला च्यातकला तानी ज्हेन्सुड। यिन्सिनाड तीकी ती च्यातकला तुम्बुर तुम्बुर च्येनी डेकी टिवु दासा पाङ्थेरी नेवा टोनी डिनोक।

३० तमा येशूकी तीला टि नाङ्सुड, “ख्योरो मिङ काङ यिन?” तीकी “मक्मी यिन।” सिनी सिक्यासुड। च्यिलासिसिन डे मङ्मुतिवा तीकी नाङ्ला शुनोक। ३१ डेतिवी खोरुडला ड्येलाला मातोड सिनी येशूला गोङ्बा शुसुड। ३२ ती पेला ते फचक पम्दोकला फाक्पातिवा चोयी नोक। तमा डेतिवी खोरुडला ती फाक्पातिवी नाङ्ला शुक च्यी सिनी खोला गोङ्बा शुसिमा खोकी तिवाला शुक च्यिसुड। ३३ तमा डेतिवा ती मी नाङ नेसुर थेन्नी फाक्पातिवी नाङ्ला शुसुड। शुसिमा फाक्पातिवा पम्दोक नेमा छ्योङ्बाल ग्यकिन गल्नी चोकी नाङ्ला लुम्नी नुम शिसुड।

३४ ती थोङ्नी फाक्पा चोपतिवा टोन गल्नी ते च्युङ्गुप ताम्डे ति युल ताङ ग्येसाला लाप्सुड। ३५ तमा मीतिवा ते च्युङ्गुप ताम्डे ति ल्हापला थेन वासुड। तिवा येशूकी चाला वासिमा ती डे थेन गलुप मी ति मज्या कोन्नी येशूकी शापकी चाला देन वोतुप थोङ्नी तिवा ज्यिवा क्यासुड। ३६ गोमा नेज्युन ती च्युङ्गुप ताम्डे थोङ्गुपतिवी ती डे ग्यपुप मी ति चुक क्यानी टेक्सुड सिनी ते वावु मीतिवाला लाप्सुड। ३७ तमा गेरासेनसकी फार छुर लुङ्बाकी तेरी मीतिवा छासे ज्यिवा क्यावु तप्की

खोप्राडला क्युर ज्याक्नी फेप सिनी येशूला गोङ्बा शुसुड। तुक क्यानी येशू टुला जेनी लोकनी फेप्सालेन्सिन ३८ ती डे थेन गलुप मी तीकी खोरुडला साड खो ताङ मुला डो च्यी सिनी येशूला गोङ्बा शुसुड। ३९ यिने येशूकी तीला “ख्युरुड ख्योरो खाङ्बा लोकनी कोन्छ्योककी ख्योरो थोक्ला काङ लाका क्या नाङ्सुड, ती ति मीतिवाला लोप।” सिनी सुङ्सुड। तमा ती मी ति तेसुर गल्नी येशूकी तीकी थोक्ला क्या नङ्गुप लाकाकी कोर्ला तेरी ग्येसातिवाला लाप्सुड।

याइरसकी पुम ताङ ठक थेन्दुप नेज्यु वोतुप पुम्पेजा

(मत्ती ९:१८-२६; मार्कस ५:२१-४३)

४० तमा येशू लोकनी फेप्सालेन्सिन मी मङ्मुकी खोला गासो शुसुड, च्यिलासिसिन तिवा तेरी खोला गुनी देनोक। ४१ ती पेला याइरस सिरुप यहूदी छ्योखाङकी मी छ्ये यी वानी येशूकी शापकी चाला देनी खोरो खाङ्बा फेप सिनी खोला गोङ्बा शुसुड। ४२ च्यिलासिसिन तीकी लो च्यिङ्डी लेपुप च्यिक राङ वोतुप पुम ति नानी शिला के नोक।

येशू तीकी मुला फेपिन कितुप पेला मी माङ्छ्योककी खोला पुलिन नोक। ४३ ती पेला ते मी माङ्छ्योककी पर्ला लो च्यिङ्डी सेक ठक थेन्दुप नेजु वोतुप पुम्पेजा यी नोक। तीकी खोरो लोला वोतुप टोङ्बा तेरी डोसुम

ताडिसनाड तीला सी साड टेक ज्यि माथुप्नोक। ४४ती पुम्पेजा ति येशूकी तिड नेसुर वानी खोकी नम्सी गारीला रेक्सुड, रेक्लुड्मे शाक्येक तीकी ठक थेन्दुप ति छेसुड। ४५तमा येशूकी “सी डला रेक ताड?” सिनी टिसुड। यिने तेरीकी “डे याड मारेक।” “डे याड मारेक।” सिनी सिक्क्यासुड। तमा पत्रुसकी “गेकेन, मी माड्छ्योककी गेकेनकी गारी गुरीला चुम्नी पुलिन वे।” सिनी सिक्क्यासुड। ४६यिने येशूकी सुड्सुड, “ललाइकी डला रेकुप राड यिन। ड नेसुर डार थेन गलुप ति डे हाक्कोसुड।” ४७तमा ती पुम्पेजा तीकी खुरुड मड यिप्नी दे मुथुपुप हाक्कोनी ङ्हकिन सिरा वानी खोकी शापला खवुतुड्मा देसुड। तमा तेरी मीतिवी मिङ्गाला तीकी च्यिला खोला रेकुप ताड चुक क्यानी शाक्येक खोरो नेज्यु ति टेक्सुड सिनी सिक्क्यासुड। ४८येशूकी ती पुम्पेजाला “पुमो, ख्योरो तेपा क्यावु तप्की ख्युरुड टेक्सुड। त लोदिमु क्यानी ग्युक।” सिनी सुड्सुड।

४९येशूकी तुक सुडियन वोतुप पेला याइरसकी खाड्बा नेसुर मी यी वानी याइरसला “ख्योरो पुम याड शिसुड। त गेकेनला मड हौप्यल माशु।” सिनी सिक्क्यासुड। ५०ती थोनी येशूकी याइरसला सुड्सुड, “ख्युरुड ज्यिवा माकी, तेपा तिराड की। ख्योरो पुम टेकिवी।” ५१येशू याइरसकी खाड्बा लेप्सिमा पत्रुस, याकूब, यूहन्ना ताड

ती पुम्पेजी पपाआमाला मिसिन यम्बा सुलाड खोकी मुला खाड्बी नाड्ला शुक् माच्यी। ५२ते मी तेरी ती पुम शेषकी थोक्ला डुप्राड कियी वोतुप थोड्नी खोकी तिवाला सुड्सुड, “डुप्राड माकी। दी याड माशी वे, डियलोकुप तिराड यिन।” ५३तिवी ती पुम ति वुतुड के शेष यिन सिनी छ्या वोतुप तप्की येशूला मर्च्या क्यासुड। ५४यिने येशूकी ती पुमकी लाक्पाला जिम्नी, “आडो, खोक लो।” सिनी सुड्सुड। ५५खोकी तुक सुडिसमा ती पुमकी नम्शिड ति लोकनी वानी ती ति शाक्येक खोक लासुड। येशूकी तीला काड रे च्यिक रे साप समा बिन सिनी तिवाला योक कुसुड। ५६तमा ती पुमकी पपाआमा ति छासे हलेवा क्यासुड। यिने येशूकी ती च्युङ्गुप तामडे ति सुला साड मासिर सिनी तिवाला क नाड्सुड।

येशूकी लोमा च्यिङ्डीतिवाला ख्याप्टाक कि तड्गुप

(मत्ती १०:५-१५; मर्कूस ६:७-१३)

६ तमा येशूकी लोमा मिरा च्यिङ्डीतिवाला खोरे चाला कताड्नी तिवाला तेरी डेतिवा थेन्दुप ताड नेजुतिवा टेक ज्यितुप डार ताड ओड्ज्येन नाड्सुड, २तमा तिवाला कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ख्याप्टाक कितुप ताड नेर्पुतिवाला टेक ज्यितुपला ताड्सुड। ३तोङ्गुप पेला खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड

लामला डोप पेला ख्यिरा लोला काड साड माखुर, लकाम साड गिवु साड शुब्ज्याड साड टड्गा साड पोयप कितुप मज्या साड माखुर। ४ ख्यिराड चुका खाड्बी नाड्ला शुकिवे, ती ग्येसा ने थेन मागल्वा सेक्ला ते राड देता। ५ चुका दासाला मीतिवी ख्यिराडला गासो मुशुवे, ती ग्येसा नेवा थेन डोप पेला ख्यिरा काड्बाला कोवु थल्दुक ज्हुन ज्याक्नी तिवी तेन्दोकला पड्बु बिन। ” ६ तमा लोमातिवा तेसुर गल्नी युल युलला कोन्छ्योककी लेन ल्यामु ख्याप्टाक कियी नेपुतिवाला टेक च्यिसुड।

हेरोदकी सेम ख्यला ख्यिला गलुप

(मत्ती १४:१-१२; मार्कूस ६:१४-२६)

७ तमा दी तेरी च्युड्गुप ताम्डेतिवी कोर्ला गालील लुड्बाला ग्येला कितुप हेरोदकी थोनी तीकी सेम ति छासे ख्यला ख्यिला गाल्नोक। च्यिलासिसिन ललाइकी बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना ति शेष ने सेन्बु लानोक सिनी सिनोक, ८ ललाइकी एलिया के छ्यासुड सिनोक, तमा ललाइकी तोडगी कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी पर नेमा मिरा च्यिक येलुड सेन्बु लानोक सिनी सिक्क्यानोक। ९ यिने हेरोदकी “यूहन्नाकी गो याड डे च्ये च्यितिन। तुकै यिन्सिन डे दुका ताम्डेतिवा थोवु ती मी ति सु यिनाड?” सिनी सिक्क्यासुड। तमा तीकी येशूला ठेतुप नो क्य्यासुड।

येशूकी मी तोड्डा डला स च्यितुप

(मत्ती १४:१३-२१; मार्कूस ६:३०-४४;

यूहन्ना ६:१-१४)

१० ती ज्युकला लोमातिवा लोकनी वानी खोप्पे क्यावु तेरी लाकाकी कोर्ला येशूला लाप्सुड। तमा खोकी तिवाला टिनी खोप्प्राड तिराड बेथसेदा सिरुप ग्येसाला फेप्सुड। ११ यिने मी मड्मुकी दी ताम्डे हाक्कोनी खोला तिड्यासुड। खोकी तिवाला गासो शुनी तिवाला कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी कोर्ला लाप नाड्सुड, नेजु टेक ज्यि गोवुतिवाला टेक च्यिसुड।

१२ तमा नाम ल्होवु पेला लोमा च्यिड्यीतिवा येशूकी चिप्ला वानी सिक्क्यासुड, “गेकेन, दी मीतिवाला देवा तोड, तमा तिवा गारी गुरीला वोतुप युलतिवा ताड सप्ले कितुपतिवी खाड्बा गल्नी दाक दाक्पी थोक्ला साप समा ताड देतुप दासा छोलशी। दी दाक्पु देतुप ति काड साड मेड्येवु दासा पाड्थेरी यिन।” १३ यिने येशूकी तिवाला “ख्यिरा राड दिवाला साप समा बिन।” सिनी सुड्सुड। तमा तिवी “ड्यिरा मुला याड शुब्ज्याड ड चोके ताड ड्या ड्यी चोके तिराड वे। ड्यिराड गल्नी दी तेरी मीतिवी थोक्ला साप समा ड्यो गोकिते यिन्दे।” सिनी सिक्क्यासुड। १४ ते तो मिसिन ख्योकपेजा मिरा तोड्डा ड नोक। यिने येशूकी लोमातिवाला सुड्सुड, “ख्यिरा मीतिवाला खल

ड डकी छो जोनी दे च्यी।” १५तमा लोमातिवी तुक राड क्यानी तेरीला दे च्यिसुड। १६तमा येशूकी ती शुब्ज्याड ड चोके ताड ड्या ड्यी चोके छ्याकला लानी देवाच्येन ने लहानी कोन्छ्योकला थुचिछे पुल्लिसमा तिवा ति च्याकनी मीतिवाला गोनी बिन सिनी लोमातिवाला तेसुड। १७तिवा तेरी डाता सेक सोसुड, तमा ल्हकुप पुर्मातिवा रुक्सालेन्सिन तोलुम च्यिड्डी क्येड्सुड।

येशू ख्रीष्ट यिन सिनी पत्रुसकी सिक्क्यावु

(मती १६:१३-२३; मर्कूस ८:२७-३३)

१८थेड्मा यी येशू च्यिक राड मोपोर कियी वोतुप पेला खोकी लोमातिवा साड खोकी मुला राड नोक। खोकी तिवाला दुक सिनी टि नाड्सुड, “मीतिवी डला सु यिन सिनी सिनोक?” १९तमा तिवा “ललाइकी बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना सिनी सिनोक, ललाइकी एलिया सिनी सिनोक, तमा यम्बातिवी तोडगी कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी पर ने मिरा च्यिक सेन्बु लानोक सिनी सिनोक।” सिनी टिलेन ग्यप्सुड। २०तमा खोकी तिवाला टि नाड्सुड, “तुकै यिन्सिन ख्यिराड ति डला सु यिन सिनी सिवी?” तमा पत्रुसकी “गेकेन याड कोन्छ्योककी तड्गुप ख्रीष्ट यिन।” सिनी टिलेन ग्यप्सुड। २१तमा येशूकी तिवाला दी तामडे ति सुला साड मासिरा सिनी क छ्येम्बु नाड्सुड।

येशूकी खुरुड टुड्नी डोसु लावु कोर्ला सुड्गुप

(मती १६:२४-२८; मर्कूस ८:३४-६:१)

२२येलुड येशूकी सुड्सुड, “ड मी पुज्युडला दुक्पा बडी खुर गोकिवी, तमा यहूदी गोमा कितुप मी छ्येतिवा ताड कौड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी डला क्येन बिन्नी सेकिवी, तमा डियमा सुम ज्युकला ड शेप ने सेन्बु लडिगवी।”

२३तमा खोकी तिवा तेरीला सुड्सुड, “सु डे तिड्ला तिड्योकुप नो किवे, तीकी खोरो नोवातिवा क्युर्नी डियमी टेड दाक दाकपी ग्यडिगुड खुर्नी डे तिड्ला तिड्योक गोकिवी। २४सी खोरो मिजी ज्होकुप नो किवे, तीकी खोरो मिजी तोर्किवी। तमा सी डे थोक्ला खोरो मिजी तोर ज्यिकिवे, तीकी खोरो मिजी ज्होकिवी। २५तेरी जम्बुलिड थोप्सिनाड खोरो मिजीला तोरुप याड्ना ठोकिवी सिंसिन ती मीला काड ख्येप्साड गिवी रो? २६सु ड ताड डे येन्देनला डोछा किवे, ड मी पुज्युड साड ड ताड पपा कोन्छ्योक ताड चाड्मा वोतुप देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवी मोवा ताड मुला वुड्गुप पेला तीला डोछा कितिन। २७यिने ड ख्यिराडला टेड्बो सिरिन, दे लानी देतुपतिवी पर्ला ललाइ ललाइ ति कोन्छ्योककी ग्येल्खाप माथोड्वा सेक्ला मिशिवी।”

येशूकी जुजम ग्युरुप

(मती १७:१-८; मर्कूस ६:२-८)

२८ तमा दी सुड सुडिसमा डियमा गेकी तिङ्ला येशू पत्रुस ताड यूहन्ना ताड याकूबला टिनी मोपोर कितुपला रीला फेप्सुड। २९ खोकी मोपोर कियी वोतुप पेला खोकी शाल ति ग्युर्सुड, तमा खोकी नम्सा ति वो ग्यकुप दोके छासे कर्मु गाल्सुड। ३० तमा शाक्येक मी मिरा ड्यी छ्यर्नी येशू ताड मुला ताम्डे कियी नोक। तिवा ति मोशा ताड एलिया यिनोक। ३१ तिवा मोवा ताड क्यान छ्यर्नी येशूकी यरूशलेमला छे च्यितुप खो टुङ्गुपकी कोर्ला ताम्डे कियी नोक। ३२ पत्रुस ताड तीकी मुला वोतुपतिवा छासे ड्यी जिनी नोक, यिने तिवा ड्यी छेसिमा येशूकी मोवा ताड खोकी मुला लानी वोतुप मिरा ड्यीला थोङ्सुड। ३३ तमा ती मिरा ड्यी ति येशू ताड मुला क्येनी डोप पेला राड पत्रुसकी येशूला सिक्यासुड, “गेकेन, डियराड दे राड देतुप ल्यामु नोक। डियराड बर्केड सुम चोके जेवी, च्यिक ति गेकेनकी थोक्ला, च्यिक ति मोशाकी थोक्ला, तमा च्यिक ति एलियाकी थोक्ला।” यिने पत्रुसकी खोरो काड सिक्यावु ति खोरुडला राड छ्या मिन्दुक।

३४ तीकी तुक सियी वोतुप पेला मुक्पा छुप्नी तिवाला उप्सुड। तमा मुक्पा तम्बु छुपुप तप्की तिवाला ज्यिवा लानोक। ३५ तमा मुक्पी पर नेमा

दुक सिरुप वोरु यी ग्यप्सुड, “दी ति डे पेतुप पुज्युड यिन। ख्यिराड दीकी सिक्यावु ति ड्येना।” ३६ ती वोरु ग्यप्सिमा येशू च्यिक राड ते ज्युनोक। ती पेला लोमातिवा खरक्पा सोके देनी तिवी थोङ्गुप ताम्डे ति सुला साड मालाप।

डेकी कुलुप पेजा यीला टेक च्यितुप

(मती १७:१४-१८; मर्कूस ६:१४-२७)

३७ ती सला तीला येशू ताड खोकी लोमातिवा री नेमा मर पाप्सालेन्सिन मी बडी खोला ठेसुड। ३८ तमा तिवी पर नेमा मी मिरा च्यिककी च्यार ग्यकिन सिक्यासुड, “गेकेन, ड गोड्बा शोयी, डे पुज्युडला ल्हा नाड। ती ति डे च्यिक राड वोतुप पुज्युड यिन। ३९ तीला डेकी कुल्सिमा ती ति शाक्येक च्यार ग्यकिवी, तमा तीला ज्हुक च्यिनी तीकी ख नेसुर बोवा थेन ज्यिकिवी, तमा तीला पि माताङ्नी छासे दुक्पा तेर्किवी। ४० डे गेकेनकी लोमातिवाला ती डे तीला तेन तोड सिनी गोड्बा शुयिन, यिने तिवी देन माथुप।” ४१ ती थोसिमा येशूकी सुड्सुड, “ओ तेपा मेतुप ताड सुक्योक्पा वोतुप गिपा! ड नम सेक ख्यिरा मुला देतुप्जा, तमा नम सेक ख्यिराडला हम क्यानी देतुप्जा? ख्योरो पुज्युडला दे टि शोक ताड।” ४२ तमा ती पेजा ति येशूकी चाला वुडियन कितुप पेला साड डेकी तीला तल ताङ्नी ज्हुक च्यिसुड। यिने

येशूकी ती डे तीला वोरु तेन्नी ती पेजाला टेक च्यिनी तीकी पपाला चेक तेसुड। ४३ तमा मीतिवा कोन्छ्योककी चोछ्येवु वोतुप ओड थोड्नी तेरी हलेवा क्यासुड।

येलुड येशूकी खोरुड टुङ्गुप कोर्ला सुङ्गुप

(मती १७:२२-२३; मर्कूस ६:३०-३२)

तमा तेरी मीतिवा येशूकी क्या नङ्गुप लाका थोड्नी हलेवा कियी वोतुप पेला खोकी खोरे लोमातिवाला सुङ्गुसुड, ४४ “डे ख्यिराडला सिक्यावु दी ताम्डे ति ख्यिरा ड्याम क्यानी ड्येना, ड मी पुज्युड ति मीतिवी लकला चेक तेकिवी।” ४५ यिने तिवी ती ताम्डेकी तेन्दोक काड यिन सिनी हाक्माको। च्यिलासिसिन तिवी ती ताम्डे हाक्मोकोशी सिनी तीकी तेन्दोक ति छ्याकला राड नोक। तमा तिवा ज्यिवा लानी खोला ती ताम्डेकी कोर्ला टेपला साड डाडेड माक्या।

तेरी सिनाड छ्ये

(मती १८:१-५; मर्कूस ६:३३-४०)

४६ तमा लोमातिवी पर्ला सु तेरी सिनाड छ्ये यिन सिरुप कोर्ला खाँदा क्यानोक। ४७ तिवी नासाम तङ्गुप ति येशूकी हाक्कोनी आडा टिक्पे यीला टि फेप्नी खोरो चाला लानी दे च्यिनी ४८ तिवाला सुङ्गुसुड, “सी डे मिडला दी आडा टिक्पेला सेमला लिङ्गिगवे, तीकी डला सेमला लिङ्गुप यिन। तमा

सी डला सेमला लिङ्गिगवे, तीकी डला तोङ्गुप तीला सेमला लिङ्गुप यिन। ख्यिरा पर्ला सु तेरी सिनाड छ्युडा नोके, ती ति तेरी सिनाड छ्ये यिन।”

ख्यिरा तेन्दोकला मेतुप ति ख्यिरा थोक्ला गिवी।

४९ ती ज्युक्ला यूहन्नाकी सिक्यासुड, “गेकेन, मिरा च्यिककी गेकेनकी मिडला डे देनिन वोतुप ड्यिरा थोड्सुड। यिने ती ति दाक्पी तिङ्गुला तिङ्गुपुप मी मिन्दुप तप्की ड्यिरा तीला तुक कितुपला क्येकिन।” ५० तमा येशूकी तीला सुङ्गुसुड, “तीला माग्यक, च्यिलासिसिन सु ख्यिरा तेन्दोकला मेवे, तिवा ख्यिरा थोक्ला राड गिवी।”

सामरीतिवी येशूला सेमला मालावु

५१ येशू देवाच्येनला फेपुप तुजे चिप्ला राड लेपुप तप्की खो यरूशलेम नेवा फेपुप सिनी सेमला तेन्तेन क्यासुड, ५२ तमा खोकी थोक्ला तेरी ताम्डे टडिक कितुपला ललाइ मीतिवाला खोरुड सिनाड गोमाला सामरीतिवी युल यीला ताङ्गुसुड। ५३ यिने ती युलकी मीतिवी खो यरूशलेमला राड फेपिन वोतुप हाक्कोनी खोला सेमला माला। ५४ ती थोड्नी खोकी लोमा याकूब ताड यूहन्नाकी खोला “गेकेन, काड ड्यिराड देवाच्येन नेमा मे ताङ्गुनी दिवाला ना तोड ज्यितुप गेकेनकी नो वे?” सिनी सिक्यासुड

५५ यिने येशूकी तिवाी थाकाला ग्युर्नी तिवाला वोरु तेन्सुड। ५६ तमा खोतिवा यम्बा युलला राड फेप्सुड।

येशूला तिड्योकुपतिवाी च्योल गोवु ठिलेन (मत्ती ८:१६-२२)

५७ ती ज्युकला येशू ताड लोमातिवा लाम नेवा फेपिन कितुप पेला मी मिरा च्यिककी खोला “चोवो कनी फेफ्किवे, ड साड चोवोकी तिड्ला तिड्योकिन।” सिनी सिक्क्यासुड। ५८ तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “च्यिप्याडतिवाी ति यिपुप मुक्तुम वे, तमा नामगी च्यच्युमतिवाी ति छाड वे। यिने ड मी पुज्युडला याड गो ज्योकुप दासा साड मे।” ५९ लोड येशूकी मी यम्बा यीला सुड्सुड, “डे तिड्ला तिड्योक।” यिने तीकी सिक्क्यासुड, “गोमाला गल्नी डे पपा कल्दोक कि च्यी।” ६० तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “शेपतिवाी खोरो शेपतिवाला कल्दोक कि च्यी, यिने ख्युरुड ति गल्नी कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी कोर्ला ख्याप्टाक की।” ६१ येलेड मी यम्बा यीकी येशूला सिक्क्यासुड, “चोवो, ड याड चोवोकी तिड्ला तिड्योकिन, यिने गोमाला लोकनी गल्नी डे खाड्बी मीतिवाी मु नेसुर क्येनी वुड च्यी।” ६२ येशूकी तीला सुड्सुड, “सु खोरो लाक्पा थोड्बी लाजेनला जिम्नी तिड्ला ग्युर्नी लहे वे, तिवा कोन्छ्योककी ग्येल्खापला डो छ्योवु मे।”

येशूकी लोमा मिरा खाल दिन ताड ड्यीला तड्गुप

१० ती ज्युकला चोवो येशूकी यम्बा लोमातिवा मिरा खाल दिन ताड ड्यी पेनी मिरा ड्यी ड्यी क्यानी खोरुड फेपुप छलुप तेरी ग्येसा ताड दासाला खो सिनाड गोमाला ताड्सुड। २ तोड्गुप पेला खोकी तिवाला सुड्सुड, “सप्ले दुतुप याड बडी वे, यिने सप्ले दुतुप मीतिवा ति ड्युड्मु वे। तुक क्यानी सप्ले दुतुप मीतिवा सप्ले दुतुप शिड खला तोड सिनी सप्लेकी ज्यिन्दाकला गोड्बा शु। ३ त ग्युक, ड ख्यिराडला तड्गुप ति लुक रुकतिवा खटमुतिवाी पर्ला तड्गुप दोके राड यिन। ४ ख्यिरा लोला टड्गी छयी साड गिवु साड काचा साड माखुर, तमा लामला सुला साड टसी देलेक मासिर। ५ ख्यिराड चुका खाड्बाला शुकिवे, गोमाला ‘दी खाड्बी मीतिवाला लोदिमु वुड्शिता।’ सिनी सी। ६ दोजो ती खाड्बी मी तीकी लोदिमु वुड्शी सिरुप नो वोसिन ख्यिरा सिक्क्यावु लोदिमु ति ती मीला थोफ्कितो, मिसिन ती लोदिमु ति ख्यिराडला राड लोकनी गितो। ७ ख्यिराड ती खाड्बाला राड देनी ते काड बिन्दुप ति साप ताड थुड्गुप किसान। च्यिलासिसिन लाका कितुप मी तीला खोरो ल ड्येतुप ति टेके यिन। तमा खाड्बा खाड्बाला पोतिन सिरा शासा मादे।

“ख्यिराड चुका ग्येसाला शुसिनाड तेकी मीतिवी ख्यिराडला गासो शुसिन तिवी ख्यिराडला बिन्दुप समा ति सो। ६तमा ते वोतुप नेर्पुतिवाला टेक च्यिनी तिवाला ‘कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ख्यिरा चिप्ला राड वा वे।’ सिनी सी। १०यिने ख्यिराड चुका ग्येसाला शुसिनाड तेकी मीतिवी ख्यिराडला गासो माशुसिन ती ग्येसाकी लाम नेमा थेन्नी, ११‘ड्यिरा काड्बाला कोवु दी ग्येसाकी थल्दुक ति ख्यिरा तेन्दोकला ज्हुनी ज्योकिन। यिने कोन्छ्योककी ग्येल्खाप चिप्ला राड वा वे सिरुप ति ख्यिरा हाककोवा की।’ सिनी सी। १२ड ख्यिराडला सिरिन, कोन्छ्योककी ठिम कितुप तुजेला दी ग्येसाकी खला ख्येलुप पर्च्या ति सदोमकी खला ख्येलुप पर्च्या सिनाड मड गिवितो।”

तेपा मिकिवु ग्येसाकी मीतिवाला ख्येलुप पर्च्या

(मत्ती ११:२०-२७; १३:१६-१७)

१३“ओ खोराजीनकी मीतिवा, ख्यिराडला मोताप सुकितो! ओ बेथसेदाकी मीतिवा, ख्यिराडला मोताप सुकितो! ख्यिरा पर्ला डे क्यावु हलेवु लाका ति दुगोस ताड सीदोनला क्यावु यिन्सिन तेकी मीतिवी गोमाला के रा ज्होकपुकी मज्या कोन्नी खोरो गोला थल्जाम लुकनी खोपे दिक्पा ने सेम ग्युरुज्जा। १४यिने कोन्छ्योककी ठिम कितुप तुजेला दुगोस ताड

सीदोनकी मीतिवाला सिनाड ख्यिराडला मड पर्च्या ख्येलितो। १५ओ कफर्नहुमकी मीतिवा, काड ख्यिराड येर देवाच्येनला के देकिवी? मिन, ख्यिराड याड मर ड्येलाला के लुम्गिवी।

१६सी ख्यिरा तामडे ड्येन्गिवे, तीकी डे तामडे ड्येन्दुप यिन। सी ख्यिरा तेन्दोकला लड्गिगे, ती ति डे तेन्दोकला लड्गुप यिन। तमा सी डे तेन्दोकला लड्गिगे, ती ति डला तोड्गुप तीकी तेन्दोकला लड्गुप यिन।”

लोमा मिरा खाल दिन ताड ड्यीतिवा लोकनी वावु

१७तमा येशूकी तड्गुप लोमा मिरा खाल दिन ताड ड्यी ति छासे गा कियी लोकनी वानी खोला दुक सिक्यासुड, “चोवो, चोवोकी मिड नेसुर डेतिवा साड ड्यिरा खला ड्येन्गिनोक।” १८तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “शैतानला देवाच्येन नेमा चिलाम दोके क्यानी लुम्बुप ति डे थोड्सुड। १९ड्येना, डे ख्यिराडला रुलतिवा ताड बिच्छतिवाला लेपुप ताड डेतिवी तेरी डारकी खला ग्येलुप ओड बिन वे। तुक क्यानी काड्गी साड ख्यिराडला मेलोकपा कि मुथुपी। २०यिने डेतिवा ख्यिरा खला ड्येन्गिवी सिनी ख्यिराड गा माकी, बोरु ख्यिरा मिड ति देवाच्येनला टि वे सिनी गा की।”

येशू गा क्यावु

२१ ती पेला राड येशू कोन्छ्योककी थु चाड्मा नेमा छासे गा कियी दुक सुड्सुड, “ओ पपा, देवाच्येन ताड जम्बुलिडकी चोवो। ड थुचिछे बुलिन, च्यिलासिसिन दी ताम्डेतिवा ति रिक्पा वोतुप ताड लापुप मीतिवाला छ्याकला ज्याकनी आडा टिकपे दोके मालापुप मीतिवाला छ्या तेन्सुड। यिन, पपा, दी ति पपाला गा लङ्गुप नोवा यिन। २२ डे पपी डला तेरी ताम्डे चेक तेन नाड्सुड। पपी मिसिन पुज्युड सु यिन सिनी सी साड डो मेशेवी। तमा पुज्युड ताड पुज्युडकी पपाला डो शे ज्यितुपला पेतुपतिवी मिसिन पपा सु यिन सिनी सी साड डो मेशेवी।”

२३ ती ज्युकला येशू लोमातिवी थाकाला ग्युर्नी खोप्राड पर्ला दुक सुड्सुड, “ती तेरी ताम्डेतिवा थोङ्गुप ड्येतुप ख्यिराड ति मोलाम थोपुप यिनो। २४ ड ख्यिराडला सिरिन, कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बातिवा ताड ग्येल्वुतिवा बडीकी ख्यिरा काड थोङ्गुप ति ल्हाप नो क्यासुड, यिने माथोड। तमा ख्यिरा काड थोवु ति ड्येन्दुप नो क्यासुड, यिने माथो।”

सामरी ल्यामुकी पे

(मत्ती २२:३४-४०; मर्कूस १२:२८-३१)

२५ ड्यिम्जिक यहूदी छ्योकी गेकेन यी लानी येशूला खोक्पा ल्हापला दुक सिनी टिसुड, “गेकेन, नाम्साड

मिशिवु मिजी थोपुपला डे काड कि गोकिवी?” २६ तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “कोन्छ्योककी सुडला काड सिनी टि वे? ख्योरो ती ति चुक क्यानी रानी हाककोसुड?” २७ तमा तीकी सिक्पासुड, “‘ख्योरो तेरी सेमगी दिड ने, ख्योरो तेरी मिजी ने, ख्योरो तेरी डार ताड ख्योरो तेरी नासाम ने ख्योरो चोवो कोन्छ्योकला ड्यिङ्ज्ये की।’ तमा ‘ख्योरो युल्वाला रडला दोके ड्यिङ्ज्ये की।’ सिनी सुड वे।” २८ तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “ख्योरो टेके राड सिक्पासुड। ख्युरुड तुकै राड की, तमा ख्युरुड सेन्बु लुकिवी।” २९ यिने ती यहूदी छ्योकी गेकेन तीकी खोरुडला टेड्बु छ्या देन्दुपला येशूला “तुकै यिन्सिन डे युल्वा ति सु यिनाड?” सिनी टिसुड।

३० तमा येशूकी तीला टिलेन नाड्सुड, “मी मिरा च्यिक यरूशलेम नेमा मर यरीहोला डोयी कितुप पेला ती ति च्याक्पातिवी लकला ख्येल्सुड। च्याक्पातिवी तीला पेटुङ्बा सिडी जोसिमा तीला दुनी शिला के जोनी क्युर ज्याकनी गाल्नोक। ३१ ती पेला कोङ्यार यी ती लाम नेमा राड मर वासुड, यिने तीकी ती मी तीला थोङ्सिमा तीला क्योक क्यानी यम्बा थाका नेमा गाल्सुड। ३२ चेयी ज्युकला लेवी यी साड ती दासाला वानी तीला थोङ्सिमा तीला क्योक क्यानी यम्बा थाका नेमा गाल्सुड। ३३ यिने सामरी यी युक् डोयी कितुप पेला ती मी वोतुप

दासाला लेप्नी तीला थोडिसमा छासे डियङ्ज्ये लासुड, ^{३४}तमा ती मी तीकी चाला गल्नी तीकी मतिवाला नुम ताड गुन्दुम छ्याड कुन बिन्नी मारा टिल बिन्सुड। ती ज्युक्ला तीकी तीला खोरो पुङ्गोकला कल्नी डोखाड यीला क्यल्नी तीला ल्हटे क्यासुड। ^{३५}तमा ती सला तीला तीकी डुलकी डप्बुँ ड्यी डोखाडकी ज्यिन्दाकला तेतिन सिरा ‘दीला ल्हटे किसान, तमा टङ्गा चो ल्हक्पा ख्येलुप ति ड लोक्नी वुङ्गुप पेला तेतुप्नो।’ सिनी सिक्यासुड।” ^{३६}ती पे सुडिसमा येशूकी ती यहूदी छ्योकी गेकेनला टि नाड्सुड, “ख्योरो नासामला दी मिरा सुमकी पर्ला सु च्याक्पाकी लकला ख्येलुप मी तीकी युल्वा ति यिन?” ^{३७}तीकी सिक्यासुड, “तीला डियङ्ज्ये क्यावु मी ति यिन।” तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “गल्नी ख्युरुड साड तुकै राड की।”

येशू मार्था ताड मरियमला ठेतुप

^{३८}तमा येशू ताड खोकी लोमातिवा डोयी कितुप पेला युल यीला लेप्सुड। ती युलला मार्था सिरुप पुम्पेजा यीकी खोतिवाला खोरो खाड्बा गासो शुसुड। ^{३९}तीकी ति मरियम सिरुप नुम यी नोक। ती मरियम ति चोवोकी शापकी चाला देनी खोकी सुड ड्येनिन नोक। ^{४०}यिने मार्था ति खोरो टडिक कि गोवु लाकातिवा बडी वोतुप तप्की

खोम राड मिन्दुक। तमा तीकी येशूकी चाला वानी सिक्यासुड, “चोवो, डे नुमकी डला तिराड लाका कितुपला क्युर्नी ज्यकुप ति गेकेनकी ड्याम मिकिवी? डला दाल्जा किटे कि सिनी तीला सुङ्नी।” ^{४१}यिने चोवोकी तीला सुड्सुड, “मार्था, मार्था, ख्युरुड याड ताम्डे बडीकी कोर्ला पप ताड सेम्दुक किनोक। ^{४२}यिने गोवु ताम्डे ति च्यिक तिराड वे। चुका ति ल्यामु नोके, ती ति मरियमकी पेसुड। ती ति सी साड ती नेसुर ठोक मुथुपी।”

येशूकी लापुप मोपोर

(मती ६:६-१३; ७:७-११)

११ डियम्जिक दासा यीला येशू मोपोर कियी नोक। मोपोर क्यान छर्सिमा खोकी लोमातिवी पर ने मिरा च्यिककी खोला सिक्यासुड, “चोवो, यूहन्नाकी खोरो लोमातिवाला मोपोर कितुप लापुप दोके डियराडला साड मोपोर कितुप लाप नाङ्नी।” ^२तमा येशूकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड दुक सिनी मोपोर की।

“पपा कोन्छ्योक,

पपी मिड चाड्मा वुड च्यी।

पपी ग्येल्खाप वुड्शी।

^३ डियमी टेड डियराडला गोवु साप समा नड्डे की।

^४ डियरा क्यावु दिक्पातिवा माफ नड्डे की।

१०:३५ डुलकी डप्बु च्यिक ति लावा मिरा च्यिककी डियमी ल यिन।

च्यिलासिसिन ड्यिरा साड
ड्यिरा तेन्दोकला दिक्पा
कितुपतिवाला माफ तेर्किवी।
ड्यिराडला खोकपा लहापला
ख्येल माज्यी।’ ”

५ती ज्युक्ला लोड येशूकी तिवाला सुड्सुड, “दोजो ख्यिरा पर नेमा ललाइला खोरो दाल्जा वोज्यिवी। ती ति नुप फेकाला खोरो दाल्जी ते गल्नी तीला ‘ओ दाल्जो, डला शुब्ज्याड सुम चोके किन्बा किनी, ६च्यिलासिसिन डे दाल्जा यी थाक्किड्बु नेसुर वा वे, यिने तीला शोपला डे मुला काड साड मे।’ सिक्यासिन ७ती ति नाड नेसुर ‘डला छेरा मालोड, गो चेन सिन वे, आडातिवा डे मुला ड्यिलोड वे। त ड लानी ख्युरुडला काड तेर मुथुपी।’ सिनी सि थुप्किवी? ८ड ख्यिराडला सिरिन, ती ति खोरो दाल्जा यिन्दुप तप्की ती ति लानी शुब्ज्याड माबिन्सिनाड तीकी दाल्जी लड्गुप ति लड्दोक क्यावु तप्की लानी तीला गोवु चोयी तेर्किवी। ९तुक क्यानी ड ख्यिराडला सिरिन, ‘लोड, तमा ख्यिराडला नड्गितो। छोल, तमा ख्यिराडला ड्येकितो। गोला डक डक ग्योप, तमा ख्यिरा थोक्ला गो बेकितो।’ १०च्यिलासिसिन लोड्गुप तेरीला थोप्कितो, छोलुप तेरीला ड्येकितो, तमा गोला डक डक ग्यकुप तेरीला गो बेकितो। ११ख्यिरा पर्ला चुका पपा तीकी खोरो पुज्युडकी ड्या लाडिसन तीला रुल तेर्किवी?

१२तमा च्ये मेन्दोक लडिसन तीला बिच्छी तेर्किवी? १३ख्यिराड दुक्टा वोनी साड खोरो पेजातिवाला च्यालक ल्यामु तेर शेकिवी सिसिन देवाच्येनला ज्यु वोतुप ख्यिरा पपी याड खोला लोड्गुपतिवाला चुका मड्मु खोरे थु चाड्मा मनडिगवी रो?”

येशू ताड बालजिबुल

(मत्ती १२:२२-३०, ४३-४५,
मर्कुस ३:२०-२७)

१४शेड्मा यी येशूकी डे ग्यप्नी कुवा गलुप मी यीकी नाड नेमा ती डे थेनिन नोक। तमा डे थेन गल्सिमा ती मी कुवा ति तामडे लपुप छाल्सुड। दी थोड्नी मीतिवा हलेवा क्यासुड। १५यिने तिवी पर नेमा ललाइकी दुक सिक्यासुड, “डेतिवी ग्येल्बु बालजिबुलकी डार नेमा राड दीकी डेतिवा देन्गिनोक।” १६तमा यम्बातिवा ललाइकी देवाच्येन नेमा वुड्गुप त च्यिक छ्या तेन सिनी खोला खोकपा लहासुड। १७तिवी नासाम हाक्कोनी येशूकी तिवाला दुक सुड्सुड, “चुका लुड्बाला साड च्यिककी च्यिकला ख्ये पेसुड सिसिन ती लुड्बा ति ना डिवी। तमा खाड्बा साड खाड्बी मीतिवा च्यिककी च्यिकला ख्ये पेसुड सिसिन ती खाड्बा ति ना डिवी। १८ती दोके शैतान साड खोप्राड पर्ला ख्ये पेसिन तीकी ग्येल्खाप ति चुक क्यानी लु थुप्किवी रो? ख्यिरा डला बालजिबुलकी डार नेमा डेतिवा देन्गिनोक सिनी सिनोक।

१६दोजो डे बालजिबुलकी डार नेमा डेतिवा तेन्दुप यिन्सिन ख्यिरा मीतिवी सी डार नेसुर डेतिवा देन्गिवी रो? तुक क्यानी ख्यिरा सिक्यावु ताम्डे ति टेके मिन सिनी ख्यिरा मीतिवी राड पड्बु तेर्किवी। २०यिने दोजो डे कोन्छ्योककी डार नेमा डेतिवा तेन्दुप यिन्सिन कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ख्यिरा पर्ला वा वे। २१मी रम्बु यीकी तेरी लाकच्ये खुर्नी खोरो खाड्बा ज्हेन्सिन खोरो च्यालकतिवा ज्होकिवी। २२यिने ती सिनाड मड मी रम्बु यी वानी तीला थमु ग्यप्नी तीकी खला ग्येल्सिन तीकी रेवा क्यावु लाकच्येतिवा तेरी ठो गल्नी खोप्रे पर्ला गोकिवी। २३डे छ्योकला मेतुप मी ति डे तेन्दोकला लङ्गुप मी यिन, तमा ड ताड मुला मुरुकुप मी ति थरा थुरा तोङ्गुप मी यिन।”

डे लोकनी वुङ्गुप

२४“डे च्यिक मी ललाइ नेमा थेन्सिमा ती ति येन सोप दासा छोलिन दासा पाङ्थेरीला फार छुर युकिवी। यिने तीकी दासा माङ्ग्येनी, ‘ड थेन वावु खाड्बाला राड लोकनी डोयी।’ सिनी सिवी। २५तीकी ते लोकनी वानी ल्हासालेन्सिन ती खाड्बा ति च्यानी चेङ्गा जोवु ताड रिनी ज्यकुप थोङ्गिगीवी। २६तमा ती ति गल्नी खोरुड सिनाड मड दुक्टा वोतुप यम्बा डे दिन चोकेला खोरो मुला टिनी वानी ती मी नाङ्गला शुनी ते राड देकिवी। तमा ती

मी तीकी तिङ्मी मिजी ति गोमाला सिनाड मड मेलोकपा डिवी।”

मोलाम टेङ्बु

२७येशूकी दी सुड सुङ्गियन वोतुप पेला मी मङ्गी पर नेमा पुम्पेजा यीकी थोर ग्यकिन सिक्यासुड, “ख्युरुडला क्येप ताड नुम तेरुप आमा ति मोलाम थोपुप यिनो।” २८ती थोनी येशूकी सुङ्गुसुड, “बोरु कोन्छ्योककी सुड ड्येन्नी ती सुडला युक्पतिवा के मोलाम थोपुप यिनो।”

योनाकी त

(मती १२:३८-४२)

२९तमा मीतिवा बडी जोम्सालेन्सिन येशूकी सुङ्गुसुड, “तसामकी गिपा ति दुक्टाकी गिपा यिन। तिवी त छोल्लिनोक, यिने तिवाला योनाकी त मिसिन यम्बा चुका त साड थोङ्गुप मेङ्ग्येवी। ३०योना ति निनवे ग्येसाकी मीतिवी थोक्ला त च्युङ्गुप दोके ड मी पुज्युड साड तसाम पेकी गिपाकी मीतिवी थोक्ला त च्युङ्गिगीवी। ३१कोन्छ्योककी ठिम तोङ्गुप तुजेला ल्होकी थाकाकी लुङ्बा नेसुर वावु ग्येल्मी दी गिपाकी मीतिवा ताड मुला लानी दी गिपाकी मीतिवाला क्येन ग्यकिवी। च्यिलासिसिन ती ग्येल्मु ति ग्येल्वु सोलोमनकी रिक्पा ड्येन्दुपला जम्बुलिङ्की तिङ्मा ने वासुड। यिने ल्होसा, ग्येल्वु सोलोमन सिनाड मड छ्ये वोतुप ति दे वे।

३२ ये लुड कोन्छ्योककी ठिम तोङ्गुप तुजेला निनवे ग्येसाकी मीतिवी दी गिपाकी मीतिवा ताड मुला लानी दी गिपाकी मीतिवाला क्येन ग्यकिवी। च्यिलासिसिन तिवी योनाकी ख्याप्टाक क्यावु कोन्छ्योककी सुड ड्येन्नी दिक्पा ने सेम ग्युर्नोक। यिने ल्होसा, योना सिनाड मड छ्ये वोतुप ति दे वे।”

जुकी दिप्ली

(मती ५:१५; ६:२२-२३)

३३ “सी साड दिप्ली च्येनी मोथोङ्गुप दासाला याङ्ना शोमकी वोक्ला मोज्योकिवी। बोरु पाड नेसुर वुङ्गुपतिवाला ठछ्येली थोङ्शी सिनी तेरीकी थोङ्गुप दासाला ज्योकिवी। ३४ ख्योरो जुकी दिप्ली ति ख्योरो मिक यिन। ख्योरो मिक ल्यामु वोसिन ख्योरो जु तेरी ठछ्येली गिवी। यिने ख्योरो मिक ल्यामु मेसिन ख्योरो जु तेरी नक्तोमी गिवी। ३५ तुक क्यानी ख्यिरा नाङ्ला वोतुप ठछ्येली ति नक्तोमी वोते मेते सिनी ल्यामु क्यानी ल्होसा। ३६ दोजो ख्योरो जु तेरी ठछ्येली गल्नी काड साड नक्तोमी मेसिन दिप्लीकी ठछ्येलीकी ख्युरुडला वो ग्यकुप दोके ख्योरो जु तेरी वो ग्यकिवी।”

येशूकी फरिसीतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवाला मोताप तपुप

(मती २३:१-३६; मार्कस १२:३८-४०)

३७ येशूकी ती ताम्डे सुड सिन्सिमा फरिसी मिरा च्यिककी खोला खोरो

खाङ्बा सोल शेवुला फेप शुसुड, तमा खो तीकी खाङ्बा फेप्नी सोल शेवुला ज्युसुड। ३८ यिने ती फरिसी तीकी येशूकी सोल शेवु सिनाड गोमाला छ्याक मासिलुप थोङ्नी हलेवा क्यासुड। ३९ तमा चोवोकी तीला सुङ्सुड, “तन्दा ख्यिराड फरिसीतिवा याड कोरा ताड देर्माड फिला ति ल्यामु क्यानी शिकिवी, यिने ख्यिरा नाङ्ला ति देर्पा ताड दुक्टाकी क्येङ्नी वे।

४० ओ अम्बारङ्गिशडतिवा, फीकी ति जो नङ्गुप कोन्छ्योककी राड नाङ्गी ति साड जो नङ्गुप भिन रो? ४१ कोरा ताड देर्माड नाङ्ला काड वे, ती ति पेराङ्बुतिवाला बिन, तुक क्यासिन तेरी ताम्डेतिवा ख्यिरा थोक्ला चेङ्गा डिवी।

४२ ख्यिराड फरिसीतिवाला मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिराड मेन्डोक ताड खम्बु ताड यम्बा नम्बा तेरीकी मेन्चातिवा नेसुर दशांश ति कोन्छ्योकला बुल्गिवी, यिने ठिम टेङ्बु ताड कोन्छ्योकला ड्रियङ्ज्ये कितुप ताम्डेला ति ड्याम मिकिनोक। तिवा साड कि गोकिवी, तमा ठिम टेङ्बु ताड ड्रियङ्ज्ये कितुप लाका साड ड्याम कि गोकिवी।

४३ ख्यिराड फरिसीतिवाला मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिराड यहूदी छ्योखाडला टाल जिम्नी देतुप ताड हाला मीतिवी खोरुडला ताङ्देन क्यानी छ्याक पुलुप ति गा गिनोक। ४४ ख्यिराडला मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिराड याड फिला

ल्हासिन डो मेशेवु दोके जोवु शेष मीला ज्योकुप टककी फुक दोके यिन, तुक क्यानी मीतिवा ती खला युसिनाड ती ति शेष मीला ज्योकुप टककी फुक यिन सिनी छ्या मे।”

४५ ती पेला यहूदी छ्योकी गेकेन मिरा च्यिककी येशूला सिक्वासुड, “गेकेन, गेकेनकी दी ताम्डेतिवा सुड्नी ड्यिराडला साड मारे तोड्गिनोक।” ४६ तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “ख्यिराड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवाला साड मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिराड खुरुपला कले वोतुप खुरु ति मीतिवाला खुर ज्यिकिनोक, यिने खोप्राड ति तिवाला दाल्जा कितुपला ती खुरुला थो साड मोतोड्गिनोक। ४७ ख्यिराडला मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिराड ति ख्यिरा हङ्गावातिवी सेतुप कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी थोकला शेष मीला ज्योकुप टककी फुकतिवा ल्यामु जेवी। ४८ तुकै राड क्यानी ख्यिराड ख्यिरा हङ्गावातिवी क्यावु लाकाकी कोर्ला पड्बु तेर्किवी। ख्यिरा हङ्गावातिवी ति कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवाला सेसुड, यिने ख्यिराड ति तिवी थोकला शेष मीला ज्योकुप टककी फुकतिवा जेवी। ४९ तुक क्यानी तेरी ताम्डे हाक्कोवु कोन्छ्योककी दुक सुड्गिगी, ‘ड डे लुड्तेम्बातिवा ताड लोमा छ्येतिवाला मीतिवी ते तोड्गिनो। यिने तिवी डे तड्गुपतिवी पर्ला ललाइला ति सेकिवी, ललाइला

ति छेटाड तेर्किवी।’ ५० तुक क्यानी जम्बुलिड ज्येङ्गुप पे नेज्युनी सेतुप कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी ठककी क्यानेकी चेक ति दी गिपाकी मीतिवी लड्गिगी। ५१ ती ति हाबिलकी ठक नेज्युनी छोठी ताड कोन्छ्योककी ल्हडाडकी पर्ला सेतुप जकरियाकी ठक सेक यिन। यिन, ड ख्यिराडला सिरिन, तिवा तेरी चेक ति दी गिपाकी मीतिवी लड गोकिवी। ५२ ख्यिराड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा मोताप सुक्शी, च्यिलासिसिन ख्यिरा कोन्छ्योककी सुड हाक्कोवु रिक्पाकी लिमी खुन गल्नी खोरुड साड माशु, तमा यम्बा शुकुप छोलुपतिवाला साड शुकुपला ग्येकिवी।”

५३ तमा येशू ती खाड्बा नेसुर थेन्दुप पेला यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड फरिसीतिवी खोकी तेन्दोकला कशेन क्याने तेरुप नोनी खोला टिवा बडी ग्यप्सुड। ५४ तमा खोकी ख नेमा थेन्दुप काड रे च्यिक रे ताम्डे नेसुर खोला क्याने तेरुपला तिवी चिवा क्यानी देनोक।

फरिसीतिवी खोनक्पु नेसुर च्याड्से
देतुप कोर्ला

(मत्ती १०:२६-२७)

१२ तोजो पेला मी तोड्डा बडी जोम्बुप तप्की मीतिवा च्यिककी च्यिकला लेपुप छाल्सुड। तमा येशूकी गोमाला खोरो लोमातिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड

फरिसीतिवी खमीर नेसुर च्याड्से देता, ती खमीर ति तिवी खोनकपु यिन। २उम ज्यकुप ति ज्युकला मोथोङ्गुप ति काड साड मे, तमा बानी ज्यकुप ति ज्युकला हाकमोकोवु ति काड साड मे। ३तुक क्यानी काड ख्यिरा नक्तोमीला सिक्यावे, ती ति ठछ्येलीला थोकिवी। तमा काड ख्यिरा खाड्बी जेकी नाड्ला सताम नाड्ला सिक्यावे, ती ति खाड्बी थोक नेमा ख्याप्टाक किवी।”

सु ताड मुला ज्यिवा कि गोकिवी सिरुप कोर्ला

(मती १०:२८-३३; १२:३२)

४येलुड येशूकी सुड्सुड, “ओ डे दाल्जातिवा, ड ख्यिराडला सिरिन, जु ति सेसिमा ज्युकला यम्बा काड साड कि मुथुपुप तीला ज्यिवा माकी। ५यिने ख्यिराड सी मुला ज्यिवा कि गोकिवी सिरुप ति ड ख्यिराडला हाकको ज्यितिन, जुला सेसिमा ज्युकला ड्येलाला क्युरुप ओड वोतुप तीला ज्यिवा की। यिन, ड ख्यिराडला सिरिन, खोला ज्यिवा की। ६काड डेवा ड्यीला बन्गिरी ड चोके मिटिन्वी रो? यिने तिवी पर्ला गोर्ता च्यिकला साड कोन्छ्योककी मेज्येवी। ७मड ख्यिरा ति याड गोकी जे ड्येड्मा यी साड कोन्छ्योककी डोनी ज्याड वे, तुक क्यानी ख्यिराड ज्यिवा माकी। ख्यिराड याड ती बडी वोतुप बन्गिरीतिवा सिनाड मड खकछ्येवु वे।”

८“ड ख्यिराडला सिरिन, चुका मीकी मीतिवी मिङ्गाला डला तेपा किवी सिवे, ड मी पुज्युडकी साड कोन्छ्योककी लेन क्योलुप थुतिवी मिङ्गाला तीला डे मी यिन सिनी सिरिन। ९यिने चुका मी तीकी मीतिवी मिङ्गाला डला तेपा मिकिवी सिवे, ड साड कोन्छ्योककी लेन क्योलुपतिवी मिङ्गाला तीला डे मी मिन सिनी सिरिन। १०चुका मी तीकी ड मी पुज्युडकी तेन्दोकला लानी तामडे मेलोकपा लप्किवे, तीला माफ ड्येकिवी। यिने चुका मी तीकी कोन्छ्योककी थु चाड्माकी तेन्दोकला मारे तोड्गिवे, तीला ति माफ मेड्येवी। ११चो पेला मीतिवी ख्यिराडला यहूदी छ्योखाड ताड ग्येला कितुपतिवा ताड ओड्ज्येन कितुपतिवी दोड्ला क्योल्लिगे, ती पेला ख्यिरा चुक सि गोकिवी, याडना काड सि गोकिवी सिनी पप माकी। १२च्यिलासिसिन ती पेला ख्यिरा काड सि गोकिवी सिनी कोन्छ्योककी थु चाड्माकी राड ख्यिराडला लोप्किवी।”

मी छ्युकुप अम्बारडिशडकी पे

१३तमा मी माड्छ्योककी पर नेमा मिरा च्यिककी येशूला सिक्यासुड, “ओ गेकेन, डे च्युच्युला ड ताड मुला अंश ग्यम नड सिनी सुड्डे किनी।” १४येशूकी तीला सुड्सुड, “ओए, सी डला पेनी ख्यिराड ड्यिवु पर्ला ठिम कितुप याडना अंश ग्यम तेरुप मी

जोसुड?” १५तमा खोकी ते वोतुप मी तेरीला सुड्सुड, “च्याङ्से देता, ख्यिराड तेरी परकी देर्पा नेमा कुतुक दे। खोरो टोड्बा छासे बडी वोसिनाड मीकी मिजी ति ती टोड्बी मुला मुलुवी।”

१६तमा येशूकी तिवाला दी पे यी शेन नाड्सुड, “मी छ्युकुपु यीकी शिड खला सप्ले बडी ल्येनोक। १७तमा तीकी दुका नासाम यी ताड्नोक, ‘डे सप्ले ज्योकुप दासाड मे, ड काड कितुप?’ १८तीकी सिक्यासुड, ‘त याड ड दुक कितिन, डरा पडाड शिकनी मड ग्येर्पु जोयी। तमा ती तेरी डे सप्ले ताड समा च्यालकतिवा ती नाड्ला ज्योकिन।’ १९ती ज्युकला ड डराडला सिरिन, ‘त ख्योरो मुला लो अलायी सेक लङ्गुप टोड्बा बडी शम्नी ज्याड वे, ख्युरुड किर्मु क्या देनी सोनी थुनी गा क्यानी दे।’ २०यिने कोन्छ्योककी तीला सुड्सुड, ‘ओ अम्बारडिशड, हारिड नुपला राड ख्युरुड शिवी। तमा ख्योरो थोकला शम्नी ज्युकुप टोड्बा ति सी ति डिवी?’ २१रडगी थोकला तिराड टोड्बा शम्नी कोन्छ्योककी थोड्दाडला छ्युकुपु मेतुपतिवा ति दुकै राड डितो।”

पप माकी

(मती ६:२५-३४)

२२येलुड येशूकी खोरो लोमातिवाला सुड्सुड, “तुक क्यानी ड ख्यिराडला सिरिन, खोरो मिजीकी थोकला

काड साप, तमा खोरो जुकी थोकला काड कोन्दुप सिनी पप माकी। २३च्यिलासिसिन मिजी ति साप समा सिनाड मड खक्छ्येवु वे, तमा जु ति मज्या सिनाड मड खक्छ्येवु वे। २४कलकतिवाला लहानी नासाम तोड। तिवी सेन साड मेदेपी, सप्ले साड मडकिवी, तमा तिवी मुला पडाड याड्ना बकर साड मे। यिन्सिनाड कोन्छ्योककी राड तिवाला समा नड्गिगी। ख्यिराड याड च्यच्युमतिवा सिनाड मड खक्छ्येवु मे रो? २५काड ख्यिरा पर्ला चुका मी तीकी पप क्यानी खोरो मिजीकी छे ति चेयी साड रिड्बु जो थुष्किवी? २६दी दोके लाका टिकपे यी साड कि मुथुपी सिसिन ख्यिराड च्यिला यम्बा तामडेकी थोकला पप किवी? २७पाके मेन्दोकतिवा चुक क्यानी ग्याकिवी नासाम तोड। तिवा हुर्ताक साड मिकिवी, क्येलुप साड मेक्येल्वी। यिने ड ख्यिराडला सिरिन, छासे मज्या ल्यामु कोन्नी छ्यावु ग्येल्वु सोलोमन साड दी मेन्दोकतिवी पर्ला च्यिक दोके चोयी साड छ्यानी मे। २८हारिड वोसिनाड सला मेला ज्हेन क्युरुप सकी चला साड कोन्छ्योककी दुक क्यानी कोन्नी नड्गिगी सिसिन, ओ तेपा अला मेतुप टेड, ख्यिराडला याड मड छासे क्यानी कोन मनड्गिगी रो? २९तुक क्यानी ख्यिरा सेमला काड साप, काड थुङ्गुप सिनी नासाम ताड्नी पप माकी। ३०कोन्छ्योकला डो माशेवु मिरिक यम्बातिवी के दिवा तेरी

छोल्गिगी। दिवा ख्यिराडला गोकिवी सिनी ख्यिरा पपा कोन्छ्योकला राड छ्या वे। ३१ बोरु ख्यिराड खोकी ग्येल्खाप छोल, तमा खोकी दिवा साड ख्यिराडला ग्यप्नी नड्गितो।”

देवाच्येनला शम ज्यकुप टोड्बा

(मत्ती ६:१६-२१)

३२ “ओ छो टिकपे, ज्यिवा माकी, च्यिलासिसिन ख्यिरा पपा कोन्छ्योककी ख्यिराडला खोकी ग्येल्खाप नड्गुपला गा किनोक। ३३ ख्यिरा टोड्बातिवा चोनी कतुकारला ख्येलुपतिवाला बिन। तमा ख्यिरा थोक्ला मरलुप छयीतिवा जो, तमा नाम्साड मिसिन्दुप टोड्बा ति देवाच्येनला शम्नी ज्योक। ते कुर्मेन साड मोफोकिवी, बु साड मग्यकिवी। ३४ च्यिलासिसिन ख्यिरा टोड्बा कनी नोके, ख्यिरा सेम साड ते राड गिवी।”

च्याड्से देतुप

३५ “ख्यिराड शब्ज्यी कितुपला टडिक क्यानी नरी दाक दाकपी दिप्ली च्येनी ज्योक, ३६ तमा खोरो ज्यिन्दाक जेन्दीकी डेन नेमा लोकनी वानी गोला डक डक ग्यप्सिन शाकर्केक गो बेतुपला गुनी देतुप लावातिवा दोके वुड गोकिवी। ३७ खोरो ज्यिन्दाक खाड्बा वुड्गुप पेला लावातिवा लानी देतुप ठेसिन ती लावातिवाला ल्यामु यिनो। ड ख्यिराडला टेड्बु सिरिन, ती ज्यिन्दाक तीकी केल्लाड

दम्नी खोरो लावातिवाला च्योक्कीला दे ज्यिकिवी, तमा तिवी चाला वानी तिवाला समा देनी शब्ज्यी किवी। ३८ ज्यिन्दाक नुप फेकाला याड्ना ती सिनाड फिमु वोसिनाड लावातिवा लानी टडिक क्यानी राड देतुप ठेसिन ती लावातिवाला ल्यामु यिनो। ३९ यिने ख्यिराड दी हाक्कोवा की, खाड्बी ज्यिन्दाककी कुर्मेन चो पेला गिवी सिनी छ्या वोतुप यिन्सिन तीकी खोरो खाड्बाला कुर्मेन शुक मिज्यिवुजा। ४० तुक क्यानी ख्यिराड साड टडिक क्यानी देता, च्यिलासिसिन ड मी पुज्युड ख्यिरा नासाम मातड्गुप तुजेला वुड्गितो।”

खोड्तेर्मु वोतुप ताड खोड्तेर्मु मेतुप लावाकी पे

(मत्ती २४:४५-५१)

४१ तमा पत्रुसकी येशूला सिक्यासुड, “ओ चोवो, काड दी पे ति ड्यिरा थोक्ला तिराड सुड्गुप यिनाड की, मी तेरीकी थोक्ला सुड्गुप यिन?” ४२ तमा चोवोकी सुड्सुड, “चुका मी ति खोड्तेर्मु ताड रिक्पा वोतुप खाड्बी लाका चेक लावु मी वोज्यिवी? ज्यिन्दाककी तीला खोरो यम्बा लावातिवाला टेके तुजेला समा तेरुपला चेक तेकिवी। ४३ ज्यिन्दाक लोकनी वुड्गुप पेला ती लावा ति तुकै कियी वोतुप राड ठेसिन ती लावाला ल्यामु गिवी। ४४ ड ख्यिराडला टेड्बो सिरिन, ज्यिन्दाक तीकी खोरो तेरी

टोङ्बा ति ती लावाला चेक तेकिवी। ४५ यिने ती लावा तीकी सेमला ‘डे ज्यिन्दाक याड फिमु गिते।’ सिनी नासाम ताङ्नी लावातिवा ताड लावामतिवाला दुनी खोरुड ति साप ताड थुङ्गुप ताड जिनी देसुड सिंसिन ४६ तीकी ज्यिन्दाक ति तीकी नो माक्यावु छेर्मु ताड हाक्माकोवु तुजेला लोकनी वुङ्गिगी, तमा तीला कशेन छ्येर्पा बिन्नी खोङ्तेर्मु मेतुप लावातिवा ताड मुला क्युर कितो। ४७ खोरो ज्यिन्दाककी नोवा हाक्कोनी साड टडिक मिकिवु याङ्ना ज्यिन्दाककी नोवु दोके मिकिवु लावाला बडी दुङ्गिगी। ४८ यिने ज्यिन्दाककी नोवा हाक्माकोनी दुङ्गुप लाका क्यावु लावा तीला चेयी राड दुङ्गिगी। तुक क्यानी सुला मड बिन वे, ती नेमा मड लङ्गिगी। सुला मड चेक तेवे, ती नेमा मड ल्हक्पा लङ्गिगी।”

लोदिमु मिन, ख्ये पेतुपकी थोक्ला

(मत्ती १०:३४-३६)

४९ “ड जम्बुलिडला मे ग्यकुपला वावु यिन। ती मे ति गोमाला के शोरुप यिन्सिन छासे ल्यामु वुङ्गुपजा। ५० यिने डे लड गोवु छेटाडकी बप्तिस्मा यी वे। ती बप्तिस्मा लङ्गुप लाका मासिन्दा सेक्ला डला छासे सेम्दुक ला वे। ५१ काड ख्यिराड ड जम्बुलिडला लोदिमु तेरुपला वावु यिन सिनी नोकिवी? मिन, ड ख्यिराडला सिरिन, बोरो ड ख्यिराडला ख्ये बेतुपला वावु

यिन। ५२ तफेन्ला खाङ्बा च्यिकला मी मिरा ड वोसिन मिरा सुमकी तेन्दोकला मिरा ड्यी, तमा मिरा ड्यीकी तेन्दोकला मिरा सुम लानी च्यिककी च्यिकला ख्ये पेकिवी। ५३ पपी तेन्दोकला पुज्युड, पुज्युडकी तेन्दोकला पपा, तमा आमी तेन्दोकला पुम, पुमी तेन्दोकला आमा, तमा यिवी तेन्दोकला नमा, नमी तेन्दोकला यिवी लानी तिवी पर्ला ख्ये पेकितो।”

तुजे बेतुप कोर्ला

(मत्ती १६:२-३; ५:२५-२६)

५४ तमा येशूकी मी माङ्छ्योकला सुङ्सुड, “ख्यिरा नुपकी थाकाला मुक्पा वुङ्गुप थोङ्गिसन छ्यर्वा ग्यकिवी सिनी सिवी, तमा तुकै राड डिवी। ५५ तमा ल्होकी थाका ने लुड ग्यप्सिन छजुप ल्हकिवी सिनी ख्यिरा सिवी, तमा तुकै राड डिवी। ५६ ओ खोनक्पुतिवा, ख्यिरा स ताड नाम लहानी नाम चुकै डिवी सिरुप ति बेतुप शेकिवी, यिने तसाम पेलाकी तुजे ति च्यिला बेतुप मेशेवी?”

ख्युरुडला शुवा ग्यकुप मी ताड मुला थिन

५७ “ख्यिराड च्यिला चुका ति टेङ्बु यिन सिनी ख्यिरा राड तेन्तेन कि मथुपी? ५८ ख्युरुडला शुवा ग्यकुप मी ताड मुला ठिम कितुप मी ते डोप पेला लामला राड ती ताड मुला थिन्दुप छोल। मिसियाड तीकी ख्युरुडला

ठिम कितुप मीकी दोड्‌ला टिनी डिवी,
तमा ती ठिम कितुप तीकी ख्युरुडला
चोन्खाडकी मी छ्येला चेक तेनी तीकी
ख्युरुडला चोन्खाडला उष्किवी।
५६ड ख्युरुडला सिरिन, ख्योरो डेवा रे
रे माछ्योला सेक्ला ख्युरुड तेसुर थेन
मुथुप्तो।”

दिक्पा ने सेम ग्युरुप याड्‌ना ना डोप

१३ ती पेला राड ललाइ
मीतिवा वानी येशूला
दुक सिक्पासुड, “गालीलकी मी
ललाइ जिन्बा तोड्‌यिन कितुप पेला
पिलातसकी तिवाला सेनी तिवी ठक
ति जिन्बा तोड्‌गुप सेम्ज्येनकी ठक
ताड मुला ज्हेसुड।” २तमा येशूकी
तिवाला सुड्‌सुड, “ती गालीलकी
मीतिवाला तुकै छेटाड खुरुप तप्की
तिवा यम्बा तेरी गालिलीतिवा सिनाड
मड दिक्छेन यिन सिनी ख्यिरा
नोकिवी? ३तुकै मिन। ड ख्यिराडला
सिरिन, ख्यिराड साड दिक्पा ने सेम
माग्युर्सुड सिंसिन तुक राड क्यानी तेरी
ना डिवी। ४येलुड सिलोआमला वोतुप
चिवुर गुतोक तला ग्यप्नी ती वोक्ला
लेप्नी मी मिरा च्याप्प्येतिवा शिनोक,
तमा तिवा ति यरूशलेमला देतुप यम्बा
तेरी मीतिवा सिनाड मड दिक्पा क्यावु
मीतिवा यिन सिनी ख्यिरा नोकिवी?
५तुकै मिन। ड ख्यिराडला सिरिन,
ख्यिराड साड दिक्पा ने सेम माग्युर्सुड
सिंसिन तुक राड क्यानी तेरी ना
डिवी।”

डेलु मोगोरुप अन्जीरकी दोड्‌बी पे

६ती ज्युकला येशूकी दुका पे यी शेन
नाड्‌सुड, “मी मिरा च्यिककी खोरो
गुन्दुम शिड खला अन्जीरकी दोड्‌बु
यी चुनोक। तमा ती दोड्‌बुला डेलु गार्ते
सिनी ती ति ल्हा वानोक, यिने तीकी
काड साड डेलु माड्येनोक। ७तुक
क्यानी तीकी गुन्दुम शिड खला लाका
कितुप लावा तीला सिक्पासुड, ‘ड लो
सुम सेक दी अन्जीरकी दोड्‌बुला डेलु
गार्ते सिनी ल्हा वायिन, यिने डे काड
साड डेलु माड्ये। दीला च्येन क्युर!
दीकी याड शिड तिराड ज्हिष्किनोक।’
८तमा लावा तीकी सिक्पासुड,
‘ज्यिन्दाक, दीला लो खोर्मा रे मड
क्युर्नी ज्योक, ड दीकी गारी गुरी कोनी
छ्या लुकिन। ९त वुड्‌गुप लोला तीकी
डेलु गर्सिन ल्यामु यिन, यिने मागर्सिन
दीला च्येनी क्युर।’ ”

डासोप डियमाला कोकोरोक गलुप
पुम्पेजा यी टेकुप

१०डियम्ज्यिक डासोप डियमाला
येशू यहूदी छ्योखाडला येन्देन नडियन
नोक। ११ती पेला ते लो च्याप्प्ये नेज्युन
डे ग्यप्नी जु ति छासे कोकोरोक गल्नी
चेयी साड जु किचोक्पा दे मुथुपुप
पुम्पेजा यी नोक। १२तमा येशूकी
तीला थोड्‌सिमा तीला चाला कताड्‌नी
सुड्‌सुड, “ओ पुमो, त ख्युरुड ख्योरो
नेजु नेमा टेकसुड।” १३तुक सुड्‌सिमा
खोकी तीला खोरो छ्याक ज्याक्सुड,

तमा ती पुम्पेजा ति शाक्येक किचोक्पा लानी कोन्छ्योकला सोवा तेकसुड।

१४ येशूकी डासोप डियमाला टेक च्यितुप तप्की ती यहूदी छ्योखाडकी मी छ्ये तीला डियर्मु लानी मीतिवाला सिक्पासुड, “लाका कितुप ति डियमा टुक वे, तुक क्यानी ती डियमा टुककी नाड्ला वानी दाक दाक्पुला टेक च्यी, यिने डासोप डियमाला तुक माकी।”

१५ यिने येशूकी तीला सुड्सुड, “ओ खोनक्पुतिवा, काड ख्यिरा रे रेकी डासोप डियमाला साड खोरो लाड ताड पुङ्गोकतिवा गोठे नाड नेमा ताड्नी छ्यु लितुपला दा मोडोवी? १६ तुकै यिन्सिन लो च्याप्ये सेक शैतानकी खोरो ओडला नरी टानी ज्यकुप दी अब्राहामकी गिपा यिन्दुप पुम्पेजा तीला डासोप डियमाला पि तोङ्गुप मेडिङ्गवी रो?” १७ येशूकी तुक सुडिसमा खोकी तेन्दोकला लावुतिवा तेरी खक्योवा लासुड। यिने यम्बा मी माङ्छ्योक ति खोकी क्या नङ्गुप तेरी हलेवु लाकाला गा क्यासुड।

राय छेर्माडकी सेन ताड खमीरकी पे

(मती १३:३१-३३; मर्कूस ४:३०-३२)

१८ लोड येशूकी सुड्सुड, “कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति काड च्यिनदै यिन? तीला ड काड ताड मुला डिकनी ल्हाप? १९ दी ति मी मिरा च्यिककी खोरो शिड खला तपुप राय छेर्माडकी सेन दोके यिन। ती ग्यानी

दोड्बु ग्येर्पु गाल, तमा तीकी यल्काला नामगी च्यच्युमतिवी छाड जोसुड।” २० येलुड खोकी सुड्सुड, “लोड कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति ड काड ताड मुला डिकनी ल्हाप? २१ ती ति खमीर दोके यिन। पुम्पेजा यीकी तीला फे किलो खल्ज्यिक ताड डकी नाड्ला लुक्सिमा टम्दोक तेरीला बोसुड।”

गो गच्चा

(मती ७:१३-१४, २२-२३; ८:११-१२)

२२ तमा येशू ग्येसा ग्येसा ताड युल युलला येन्देन नडियन सिरा यरूशलेम नेवा फेप्सुड। २३ ती पेला मी मिरा च्यिककी खोला टिसुड, “चोवो, दिक्पा ने थरुप मीतिवा ति चेयी तिराड वे?” तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, २४ “गच्चा वोतुप गो नेमा शुकुपला हुर्ताक की। ड ख्यिराडला सिरिन, मी बडी ती नाड्ला शुकुप छल्सिनाड शुक मुथुपी। २५ तमा खाड्बी ज्यिन्दाक लानी गो च्येन सिन्सिमा ख्यिराड ति गे फिला लानी गोला डक डक ग्यकिन सिरा, ‘ओ ज्यिन्दाक, डियराडला गो पेनी।’ सिनी गोड्बा शिवी। यिने ती ज्यिन्दाककी सिवी, ‘ख्यिराड कनी नेसुर वावु यिन, डे याड ख्यिराडला डो राड माशे।’ २६ तमा ख्यिरा टुक सिवी, ‘ज्यिन्दाककी मुला डियरा सोवु यिन, थुवु यिन, तमा ज्यिन्दाककी डियरा युलला येन्देन लाप नङ्गुप यिन।’ २७ येलुड तीकी टुक सिवी, ‘ख्यिराड कनी नेसुर वावु यिन, डे

याड ख्यिराडला डो राड माशे। ओ ख्यिराड तेरी दुक्टा कितुप टेड, ड नेसुर ग्युक।' २८ख्यिरा अब्राहाम ताड इसहाक ताड याकूब ताड तेरी कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवा ति कोन्छ्योककी ग्येल्खापला वे, यिने खोरुड ति फिला तेन तड्गुप थोड्गुप पेला ख्यिराड डुप्राड कियी स मुर्कितो। २९तमा शरकी थाका नेसुर, नुपकी थाका नेसुर, ल्होकी थाका नेसुर, च्याडगी थाका नेसुर मीतिवा वानी कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी डेनला दाक दाक्पी दासाला देकिवी। ३०वुतुड के तिड्ला वोतुपतिवा ति गोमाला ख्येल्गितो, तमा गोमाला वोतुपतिवा ति तिड्ला ख्येल्गितो।”

येशू यरूशलेमकी थोक्ला

सेन्दुक क्यावु

(मत्ती २३:३७-३९)

३१ ती पेला राड ललाइ फरिसीतिवा येशूकी चाला वानी, “देसुर थेन्नी यम्बा दासाला फेप। हेरोदकी ख्युरुडला सेतुप छोलिनोक।” सिनी सिक्यासुड। ३२तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “गल्नी ती च्यिप्याड तीला दुक सी, ‘ड हारिड ताड सला डेतिवा थेन्दुप ताड नेर्पुतिवा टेक ज्यिकिवी, तमा ना ति डे लाका तेरी सिन्दा किवी।’ ३३यिने हारिड ताड सला ताड ना ति ड यु युवा राड दे गोकिवी, च्यिलासिसिन चुका कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा साड यरूशलेमला मिसिन यम्बा दासाला शि

मुथुपी। ३४ओ यरूशलेमकी मीतिवा, ओ यरूशलेमकी मीतिवा, ख्यिरा याड कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवाला सेतुप ताड कोन्छ्योककी ख्यिरा ते तड्गुपतिवाला दो थ्वोनी बेप्किवी। च्यमुडकी खोरो च्यप्कतिवाला पुशोक वोक्ला रुकुप दोके डे थेड्मा अलायी ख्यिरा आडातिवाला मुला राड रुकुप छलिन, यिने ख्यिराड माड्येन। ३५ल्होसा, तफेन्ला कोन्छ्योककी ख्यिरा खाड्बा क्युनी ज्योकितो। चो पेला ख्यिरा ‘चोवोकी मिडला फेपुप ति मोलाम थोपुप यिनो।’ मिसिर्वे, ती पेला सेक ख्यिरा डला येलुड मोथोडिगतो।”

**डासोप डियमाला येशूकी मी यीला
टेक च्यितुप**

१४ डियम्जियक डासोप डियमाला येशू फरिसी छ्योकपाकी मी छ्ये यीकी खाड्बा सौल शेवुला फेप्सुड। ते मीतिवी खोला चिवा क्यानी देनोक। २ती पेला काड्बा लाक्पा बोवु नेर्पु यी खोकी चिप्ला नोक। ३तमा येशूकी यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड फरिसीतिवाला टि नाड्सुड, “डासोप डियमाला नेर्पु टेक ज्यितुप ति कोन्छ्योककी ठिमला डिकी ताड मिडिकी?” ४यिने तिवा खरक्पा देसुड। तमा खोकी ती नेर्पु तीला छ्याक ज्याक्नी टेक च्यिनी तीला डो च्यिसुड। ५ती ज्यक्ला खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिरा पर्ला सी खोरो पुज्युड याड्ना लाड टोम्बी

नाइला लुम्सिन डासोप डियमाला वोसिनाड तीला शाक्येक मेथेन्वी रो?”
६तमा तिवी काड साड सि माथुप।

खोरुडला मो बेप गोकिवी

७ते वावु डेन्बुतिवी टाल जिम्नी देतुप थोड्नी येशूकी तियाला दुका पे यी शेन नाइसुड। ८“मी ललाइकी ख्युरुडला जेन्दीकी डेनला केच्या क्यासिन टाल जिम्नी मादे, च्यिलासिसिन ख्युरुड सिनाड मड छये वोतुप मीला केच्या क्या वोज्यिवी। ९तुकै यिन्सिन ख्युरुड ताड ती मी छये डियकरला केच्या क्यावु मी ति वानी ख्युरुडला ‘खोला ख्योरो दासाला दे च्यी।’ सिनी सिवी। तमा ख्युरुड ति खक्योवा लानी तेरी सिनाड मला वोतुप दासाला दे गोकिवी। १०बोरु ख्युरुडला केच्या कितुप पेला ख्युरुड गल्नी तेरी सिनाड मला वोतुप दासाला दे। तुक क्यासिन केच्या कितुप मी ति वानी ख्युरुडला ‘ओ दाल्जा, येला ज्यु।’ सिनी सिवी। तमा तेरी डेन्बुतिवी मिङ्गाला ख्युरुडला ताड्देन ड्येकिवी। ११च्यिलासिसिन सी रडला येर देकिवे, ती ति मो बेक्किवी। तमा सी रडला मो बेक्किवे, ती ति येर देकिवी।”

१२तमा येशूकी खुरुडला केच्या क्यावु मी तीला साड दुक सुड्सुड, “ख्योरो टोपला याड्ना गोमुकी डेन कितुप पेला ख्योरो दाल्जातिवा, ख्योरो पिनतिवा, ख्योरो छेड्गाछालीतिवा याड्ना युलकी मी छ्युकपुतिवाला

केच्या माकी। तुक क्यासिन तिवी साड ख्युरुडला केच्या क्यानी डेनकी किन्बा ख्युरुडला लोकनी तेर्किवी। १३बोरु ख्योरो डेन कितुप पेला पेराड्बुतिवा, युक मुथुवुतिवा, थेड्बातिवा ताड मिक् शर्वातिवाला केच्या की। १४तुक क्यासिन ख्युरुडला मोलाम थोक्किवी, च्यिलासिसिन तिवी ख्युरुडला किन्बा लोकनी तेर मुथुपी। यिने कोन्छ्योककी थोड्दाडला टेड्बु वोतुपतिवा शेप ने सेन्बु लङ्गुप पेला कोन्छ्योककी ख्युरुडला किन्बा लोकनी नडिगवी।”

डेन ग्येर्पुकी पे

(मती २२:१-१०)

१५येशूकी दी तामडे सुङ्गुप थोसिमा खोकी मुला सापला देतुपतिवी पर ने मिरा च्यिककी खोला दुक सिक्वासुड, “सी कोन्छ्योककी ग्येल्खापला डेन सेवे, ती ति मोलाम वोतुप यिनो।” १६ती थोनी येशूकी तीला दुका पे यी नेसुर सुड्सुड, “दासा यीला मी मिरा च्यिककी डेन ग्येर्पु यी टडिक क्यानी मी बडीला केच्या क्यानोक। १७तमा डेन साप पेला लेप्सिमा तीकी खोरो लावाला केच्या क्यावु मीतिवी ते ताड्नी ‘लो, फेवा। त याड डेन टडिक क्या वे।’ सिनी सि च्यिसुड। १८यिने ती मीतिवा तेरीकी खुड रे रे क्यासुड, तमा मिरा च्यिककी तीला सिक्वासुड, ‘डे याड शिड ड्योनी वे, तीला ल्हा डो गोकिवी, सेम्ना माकी।’ १९येलुड यम्बा तीकी सिक्वासुड, ‘डे याड

लाड पा ड चोके इयोनी वे। तीला मोनी ल्हापला डोयी वे, सेम्ना माकी।' २०तमा यम्बा तीकी सिक्यासुड, 'डे याड मलोक जेन्दी क्यायी, ती तप्की ड वुड मुथुपी।' २१तमा ती लावा ति लोकनी वानी खोरो ज्यिन्दाकला ती तेरी ताम्डे ति लाप्सुड। ती थोसिमा ज्यिन्दाक ति छासे डियर्मु लानी लावाला 'डमु ग्येसाकी लाम ताड लाम टिकपे नेवा गल्नी पेराड्बुतिवा ताड युक मुथुवुतिवा ताड शर्वातिवा ताड थेड्बातिवाला दे टि शोक।' सिनी योक कुसुड। २२ती लावा तीकी तुक क्यानी वासिमा ज्यिन्दाकला सिक्यासुड, 'ज्यिन्दाककी योक कुतुप दोके राड डे क्यायिन, यिने तरोड साड दासा वे।' २३लोड ज्यिन्दाककी लावाला सिक्यासुड, 'लाम ग्येर्पु ताड युलकी लाम टिकपेतिवाला गल्नी मीतिवाला उर्च्युम ग्यप्नी टि वानी डे खाड्बा क्येड च्यी। २४ड ल्यिराडला सिरिन, गोमाला डे केच्या क्यावु मीतिवा सुला साड डे डेनकी समी टोवा ल्हाप मेड्येवी।' ”

लोमा च्युङ्गुपकी कोला

(मत्ती १०:३७-३८)

२५ डियम्जियक मी माड्छ्योक येशूकी मुला डोयी नोक। तमा खोकी तिवी थाकाला ग्युर्नी सुड्सुड, २६“सु डे तिड्ला तिड्योकुप नो किवे, तीकी खोरो पपाआमा, पेजापेर्मी, अच्युनुप, अज्यीनुमतिवा ताड खोरो मिजीला साड डला सिनाड मड डियङ्ज्ये किवी

सिसिन ती ति डे लोमा च्युड मुथुपी। २७सु खोरो ग्यडिशड खुर्नी डे तिड्ला तिड मोड्योक वे, ती ति डे लोमा च्युड मुथुपी। २८ल्यिरा पर्ला मिरा च्यिककी चिवुर गुतोक यी जोप नो क्यासिन ती जोनी सिन्दुप चोयी डोसुम ति खोरो लोला वो ताड मे सिनी गोमाला राड देनी ची क्यानी ल्हा मोगोवी रो? २९तुक माक्यानी तीकी डम्ज्यी तिड सिन्सिमा के तीला जोनी सिन्दा कि माथुप्सिन तीला ल्हाप मीतिवा तेरीकी ती मी तीला मर्च्या क्यानी दुक सिवी, ३०“दी मी तीकी जोप याड गो चुसुड, यिने सिन्दा ति कि माथुप।’ ३१येलुड चुका ग्येल्वु तीकी यम्बा ग्येल्वी मुला मक ग्यक डोप यिन्सिन खोरो मुला वोतुप मकमी तोड्डा च्यिथम्बा तीकी यम्बा ग्येल्वी मकमी तोड्डा खल्लियक तीकी मुला मक ग्यक थुप्की ताड मुथुपी सिनी गोमाला के देनी नासाम मोतोड्गिगी रो? ३२दोजो तीकी मक ग्यक मुथुपुप यिन्सिन यम्बा ग्येल्वु थाक्किड्बु राड वोतुप पेला के खोरो लेन क्योलुप मीतिवा ताड्नी थिन्दुप सिनी तीला गोड्बा शिवी। ३३दी दोके क्यानी सी खोरो लोला वोतुप ति तेरी डे थोकला क्युर्नी मोज्योकवे, ती ति डे लोमा च्युड मुथुपी।”

फेन मोथोवु छ

(मत्ती ५:१३; मर्कूस ६:५०)

३४“छ ति ल्यामु यिन, यिने छे टोवा ति तोर्सुड सिसिन चुक क्यानी तीला

ये लुड छेटोक जो थुष्किवी? ^{३५}ती याड सला साड फेन मोथोवी, छयाला साड फेन मोथोवी। तुक क्यानी मीतिवी तीला फिला क्युकिवी। सी ति इयेन्दुप नम्ज्योक नोके, तीकी इयेन्शी।”

तोरुप लुककी पे

(मत्ती १८:१२-१४)

१५ इयिम्जिक से दुतुपतिवा ताड दिक्छेनतिवा तेरी येशूकी सुड इयेन्दुपला खोकी चिप्ला जोम्नोक। ^२यिने फरिसीतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी मुक्तम देनिन सिरा दुक सिक्वासुड, “दी मी

तीकी याड दिक्छेनतिवाला गा क्यानी तिवी मुला राड देनी समा शेनोक।”

^३तमा येशूकी तिवाला दी पे ति शेन नाड्सुड, ^४“खिरा पर्ला मी ललाइकी ति लुक सयी चिक वोज्यिवी, तमा तिवी पर्ला लुक चिक ति तोर्सुड सिमिन खाल गु ताड गु तीला चरिनला राड क्युर ज्याक्नी ती तोरुप लुक तीला माइयेता सेक मोछोल्वी रो? ^५तीला इयेसिमा गा कियी सिरा तीला खोरो पड्दुर ज्याक्नी ^६खाड्बा खुर्नी गिवी। तमा खोरो दाल्जातिवा ताड युल्वातिवाला कताङ्नी दुक सिवी, ‘डे मुला गा की। डे तोरुप लुक ति

इयेसुड।’ ७ ड ख्यिराडला सिरिन, दी दोके दिक्पा ने सेम ग्युर मोगोवु मी टेड्बु मिरा खाल गु ताड गु सिनाड दिक्पा ने सेम ग्युरुप मी मिरा च्यिककी थोक्ला देवाच्येनला मड गा किवी।”

तोरुप डप्बुकी पे

८ “पुम्पेजा यीकी ति डुलकी डप्बुँ च्यिथम्बा नोक, तिवी पर्ला च्यिक ति तोर्सुड सिंसिन तीकी दिप्ली च्येनी कोमी ग्यप्नी खाड्बी अर्शा उर्शाला ती तोरुप डप्बुला माड्येता सेक मोछोली रो? ९ तमा तीला इयेसिमा खोरो दाल्जातिवा ताड युल्वातिवाला मुला राड कताड्नी ‘ड ताड मुला गा की। डे तोरुप डप्बु याड इयेसुड।’ सिनी सिवी। १० ड ख्यिराडला सिरिन, दी दोके दिक्पा ने खोरो सेम ग्युरुप दिक्छेन मिरा च्यिककी थोक्ला कोन्छ्योककी लेन क्योलुप थुतिवा गा किवी।”

तोरुप पुज्युडकी पे

११ येलुड येशूकी सुड्सुड, “मी मिरा च्यिककी ति पुज्युड पिन ड्यी नोक। १२ डियम्ज्यिक पुज्युड छ्युडा तीकी खोरो पपाला ‘पालो, डला थोप गोवु अंश ति गो नाड्नी।’ सिनी सिक्पासुड। तमा पपा तीकी खोरो टोड्बा ति पुज्युड डियवुला गोनी बिन्सुड। १३ तमा डियमा चेयी ज्युक्ला ती पुज्युड

छ्युडा ति खोरुडला थोपुप टोड्बा ति तेरी रुनी थाक्किड्बु लुड्बाला गाल। ते गल्नी तीकी सेम नोजु क्यानी खोरो टोड्बा ति तेरी ना ताड्सुड। १४ तीकी तेरी टोड्बा ति सिन्दा क्यासिमा ती लुड्बाकी तेरी दासाला छासे डियमा मर्वु शर्नी ती ति कतुकारला ख्येल्सुड। १५ तुक क्यानी ती ति ती लुड्बाकी मी यीकी ते गल्नी लाका लाड्सुड। तमा तेकी मी तीकी तीला खोरो शिड खला फाक्पा चोपला ताड्सुड। १६ तीला छासे ल्होवा लानी फाक्पी सयी वोतुप फाक्पी समा यिन्सिनाड सोनी खोरो खोक्पा ग्येड्गुप नो क्यासुड, यिने सी साड तीला काड साप समा माबिन।

१७ ती पेला के तीकी टेन्बा ड्येनी दुक सिक्पासुड, ‘डे पाली खाड्बा याड लावातिवा बडीकी सुप दुन दुन सोनी साड ल्हकिवी। यिने ड ति दे ल्होतुड्बा राड शेष छाल्सुड। १८ त याड ड डरा पाली चाला गल्नी दुक सिरिन, “ओ पालो, डे कोन्छ्योक ताड पाली तेन्दोकला दिक्पा क्यायी। १९ त याड ड पाली पुज्युड सि छ्योवु मे। डला पाली लावा मिरा च्यिक दोके नोनी ज्योक।” ’ २० तमा ती खोक लानी खोरो पपी ते गाल। ती ति तरोड साड थाक्किड्बु वोतुप पेला राड पपा तीकी तीला थोड्नी तीला डियड्ज्ये लानी छ्योड्बाल ग्यकिन गल्नी पाड्बा तप्नी पुका क्यासुड। २१ तमा

१५:८ डुलकी डप्बु च्यिक ति लावा मिरा च्यिककी डियमी ल यिन।

पुज्युड तीकी पपाला सिक्क्यासुड, 'पालो, डे याड कोन्छ्योक ताड पाली तेन्दोकला दिक्पा क्यायी, तफेन्ला ड याड पाली पुज्युड सि छ्योवु मे।' २२यिने पपा तीकी लावातिवाला सिक्क्यासुड, 'डमु गल्नी तेरी सिनाड मज्या ल्यामु ति खन वानी दीला कोन बिन, थेप्तोकला सोर्तुक तान बिन, तमा काड्बाला काचा कोन बिन। २३तमा लड्डु ग्यामु यी सेनी दाक्पु डेन कितुप। २४च्चिलासिसिन दी डे पुज्युड ति शिसुड, यिने येलुड सेन्बु लासुड। तोर्सुड, तमा त याड ड्येसुड।'

२५ती पेला पुज्युड छ्ये ति शिड ख नेसुर लोकनी खाड्बी चाला वुड्सालेन्सिन लु ताड छ्याम्डल के कियी वोतुप वोरु थोसुड। २६तमा तीकी लावा यीला कताड्नी, 'दे काड च्युड्नोक?' सिनी टिसुड। २७तमा लावा तीकी तीला सिक्क्यासुड, 'ख्योरो नुप लोकनी वासुड। खो थड्बु राड लोकनी वावु ख्योरो पाली गा क्यानी लड्डु ग्यामु यी से च्यिसुड।' २८ती थोसिमा पुज्युड छ्ये ति ड्यिर्मु लानी खाड्बी नाड्ला शुकुप साड माड्येन्सुड। तमा पपा ति पाड्ला राड वानी तीला लुसुड। २९यिने तीकी पपा तीला सिक्क्यासुड, 'लो दोजोयी सेक डे पाली शब्ज्यी क्या देतिन, तमा पाली काड सुड्गुप ति डे तेरी ड्येनिन। यिने पाली डला डे दाल्जातिवी मुला गा कितुपला रेरुक च्यिक साड मनड वे। ३०यिने छ्येमुतिवी मुला शोर्नी पली

टोड्बा तेरी ना तोड्गुप दी पली पुज्युड ति लोकनी वासिमा तीकी थोकला ति लड्डु ग्यामु से च्यिसुड।' ३१तमा पपा तीकी तीला सिक्क्यासुड, 'पुज्यो, ख्युरुड याड नरी ड ताड मुला राड वे। डे टोड्बातिवा तेरी ख्योरो तिराड यिन। ३२यिने दी ख्योरो नुप याड शिसुड, यिने येलुड सेन्बु लासुड। तोर्सुड, यिने त याड ड्येसुड। तुक क्यानी दाक्पी गा ताड किर्मु कि राड गोकिवी।' "

मी च्यड्बुकी पे

१६ तमा येशूकी खोरो लोमातिवाला सुड्सुड, "मी छ्युकुपु यीकी खोरो खाड्बी लाका चेक लावु मी यीला ज्याक्नोक। तमा ती मी तीकी खोरो टोड्बा ना तोड्गिनोक सिरुप ताम्डे ति ती ज्यिन्दाककी थोनोक। २ती थोसिमा ज्यिन्दाककी ती मीला कताड्नी दुक सिक्क्यासुड, 'ख्योरो कोर्ला डे थोवु दी ताम्डे ति काड यिन? ख्योरे क्यावु तेरी ची ति डला नाड। तफेन्ला ख्युरुड दी लाका कि मुथुपी।' ३ज्यिन्दाककी तुक सिक्क्यासिमा ती मी तीकी दुका नासाम यी ताड्सुड, 'त याड ड काड कितुप? ज्यिन्दाककी दी लाका नेमा डला तेन तोड्गुप छाल्सुड। सशिड कोपला जुला डार मे, लड्नी सापला डोछा लड्गिगी। ४ए डोतोक, डे काड कि गोकिवी सिनी त हाक्कोसुड। तुक क्यासिन डला दी लाका नेमा तेन तडिसनाड मीतिवी डला तिवी खाड्बा

गासो शिवी।' ५तमा तीकी खोरो ज्यिन्दाक नेमा छ्यावा लङ्गुपतिवा रे ताड रे कताङ्नी गोमाला वावु तीला सिक्क्यासुड, 'ख्युरुडला डे ज्यिन्दाककी लाड गोवु छ्यावा ति चो वे?' ६तीकी सिक्क्यासुड, 'नुम लिटर तोड्डा सुमा।' तमा तीकी तीला सिक्क्यासुड, 'ल, तमा ख्योरो तमसुक लानी टिम्बु देनी लिटर सयी च्येडा सिनी टी।' ७तमा तीकी यम्बा यीला कताङ्नी टिसुड, 'ख्युरुडला लाड गोवु छ्यावा ति चो वे?' तीकी सिक्क्यासुड, 'ट तवु तोड्डा च्यिक।' तमा तीकी तीला सिक्क्यासुड, 'ख्योरो तमसुकला तवु सयी ग्ये सिनी टी।'

८तमा ज्यिन्दाक तीकी ती खोड्तेर्मु मेतुप खोरो खाड्बी लाका चेक लावु मी तीकी किताड च्यड्बु क्यावु तप्की तीला चिताड क्यासुड। च्यिलासिसिन दी जम्बुलिङकी मीतिवी खोपे पर्ला कितुप किताड नालु ति ठछ्येलीकी गिपाकी मीतिवी ति सिनाड मड च्यड्बु गिवी। ९ड ख्यिराडला सिरिन, दी जम्बुलिङकी टोड्बा थ्वोनी दाक दाक्पी थोकला दाल्जातिवा जो, तमा ती टोड्बा सिन्सिमा तिवी ख्यिराडला नरी लुवु दासाला गासो शुकिवी।"

ताम्डे चेयीला साड खोड्तेर्मु
वुड गोकिवी

(मत्ती ६:१४)

१०“सु ताम्डे चेयीला खोड्तेर्मु गिबे, ती ति ताम्डे बडीला साड

खोड्तेर्मु गिवी। तमा सु ताम्डे चेयीला खोड्तेर्मु मेवे, ती ति ताम्डे बडीला साड खोड्तेर्मु मेड्गिगी। ११तुक क्यानी दोजो ख्यिराड जम्बुलिङकी टोड्बाला खोड्तेर्मु मेसुड सिसिन सी देवाच्येनकी टोड्बा टेड्बु ति ख्यिराडला चेक तेकिवी? १२तमा ख्यिराड मी यम्बी टोड्बाला खोड्तेर्मु मेसुड सिसिन सी ख्यिराडला थोप गोवु रड्गी टोड्बा ति तेकिवी? १३लावा च्यिककी ज्यिन्दाक ड्यीला शब्ज्यी कि मुथुपी। तीकी च्यिकला ति ड्यिङ्मर किवी, यम्बाला ति ड्यिङ्ज्ये किवी। याङ्ना च्यिकला ति तेन्गिगी, यम्बाला ति ड्यिङ्ज्ये किवी। ती दोके क्यानी ख्यिराड कोन्छ्योक ताड टोड्बा ड्यिकरला शब्ज्यी कि मुथुपी।”

येशूकी सुङ्गुप यम्बा येन्देनतिवा

(मत्ती ११:१२-१३; ५:१८, ३२)

१४ती ताम्डे थोनी टङ्गाला देर्पा कितुप फरिसीतिवी येशूला मर्च्या क्यासुड। १५तमा येशूकी तिवाला सुङ्गुसुड, “ख्यिराड ति मीतिवी मिङ्गाला खोरुड राड टेड्बु यिन सिनी छ्या देन्गिगी। यिने कोन्छ्योककी ख्यिरा सेम चुकै वे सिरुप ति हाक्कोकिवी। मीतिवी छासे खक्छ्येवु वे सिनी नो कितुपतिवाला ति कोन्छ्योककी छासे क्युकटो किवी।” १६“मोशाकी ठिम ताड कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बातिवी येन्देनला

तेन्दुप ति बप्तिस्मा तेरुप यूहन्ना वुङ्गुप सेक तिराड यिन। ती ज्युक्ला ति कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी लेन ल्यामु ति ख्याप्टाक कियी नोक, तमा तेरी मीतिवा ती नाङ्ला उर्च्युम ग्यप्नी शुकिनोक। १७कोन्छ्योककी ठिम नेमा छिक च्यिक तोरुप सिनाड स ताड नाम तोरुप ति मड जोल्हमु गिवी।

१८सी खोरो पेर्मी क्युर ज्याक्नी यम्बा पुम्पेजा ताड मुला जेन्दी किवे, ती मी तीकी शम्डेन कितुप यिन। तमा सी मी यम्बाकी क्युर्नी ज्युकुप पुम्पेजाला जेन्दी किवे, ती मी तीकी साड शम्डेन कितुप राड यिन।”

मी छ्युकुप ताड लाजरस

१९“दासा यीला मी छ्युकुप यी नोक। ती ति मज्या ल्यामु ल्यामु कोन्नी डियमी टेड छासे किर्मु क्यानी मिजी क्योडिगनोक। २०तीकी खाड्बी गे चाला लाजरस सिरुप जु तेरीला म तिराड थेन्दुप लाडसाप मी यी देकिनोक। २१तमा तीकी मी छ्युकुपकी च्योकची ख नेमा लुम्बुप पुर्मातिवा सोनी खोरो खोकपा ग्येङ्गुप नो किनोक। ते कीतिवा साड वानी तीकी म ति लकिनोक।

२२ज्युक्ला ती लाडसाप ति शिसुड, शिसिमा देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवी तीला अब्राहामकी चाला खुर्नी गाल्सुड। ती मी छ्युकुप तिड शिनी मुक्तुम ग्यप्सुड। २३तमा ती ति

ड्येलाला लुम्नी कशेन छेटाड खुर्सुड। ती पेला तीकी येर केला ल्हासालेन्सिन थाक्किड्बुला अब्राहामला थोड्सुड, तमा तीकी चाला लाजरस वोतुप थोड्सुड। २४तमा ती मी छ्युकुपु तीकी थोर ग्यप्नी, ‘ओ पपा अब्राहाम, डला च्यम्बा क्यानी लाजरसला दे तोड्नी। तीकी लाक्पी थेप्तोक गो नेमा छ्यु पानी डे च्येलाक सिल सड्मु जो च्यी। ड याड दे मेवुर नाङ्ला कशेन छेटाडला ख्येलनी वे।’ सिनी सिक्यासुड।

२५यिने अब्राहामकी तीला सिक्यासुड, ‘पुज्यो, ख्युरुड नासाम तोड। ख्युरुड सेन्बु वोतुप पेला तेरी गा ताड किर्मु कितुप ड्येनी वे। यिने दी लाजरस तीकी याड दुक्पा बडी खुर्सुड। यिने त याड दीला किर्मु ड्येन वे, ख्युरुड ति छेटाडला ख्येल वे। २६तोजो तिराड मिन, डियराड ताड ख्योरो पर्ला छासे मुक्तुम तिड्मो यी वे। तुक क्यानी दे नेसुर ख्योरो ते डोप नो कितुपतिवा साड डो मुथुपी, तेसुर दे डियरा ते छुर्केन वुड साड मुथुपी।’ २७येलुड ती छ्युकुपु तीकी सिक्यासुड, ‘तुकै यिन्सिन पपो, ड ख्युरुडला गोड्बा शोयी। ती लाजरसला डे पाली खाड्बा तोड। २८डे अच्युनुप पिन ड वे। तीकी तिवाला च्याड्से क्यानी दे च्यिनी तिवा दी छेटाड ख्येलुप दासाला वुड मेख्येल्शी।’ २९यिने अब्राहामकी सिक्यासुड, ‘तिवी मुला याड मोशा ताड कोन्छ्योककी

लुङ्तेम्बातिवा वे, तुक क्यानी तिवी ताम्डे ड्येन्शी।’ ३०तीकी सिक्क्यासुड, ‘मिन्पा, पपा अब्राहाम! शेषतिवी पर ने मी ललाइ सेन्बु लानी तिवी ते गल्सिन तिवी दिक्पा ने सेम ग्युर्किवी।’ ३१अब्राहामकी तीला सिक्क्यासुड, ‘तिवी मोशा ताड कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बाकी ताम्डे मेड्येन्सुड सिसिन शेष ने ललाइ सेन्बु लासिनाड तेपा मिक्किवी।’ ”

यम्बाला दिक्पा कि ज्यितुप ताड माफ तेरुप

(मत्ती १८:६-७, २१-२२; मर्कूस ९:४२)

१७ येशूकी खोरो लोमातिवाला सुड्सुड, “मीतिवाला दिक्पा कि ज्यितुप ताम्डेतिवा ति वुतुड के ख्येल्गिवा, यिने तुक कि ज्यितुप मीला याड मोताप शुकिवी। २दी छ्युडातिवी पर्ला मिरा च्यिकला दिक्पा कि ज्यितुप सिनाड बोरु तीकी ज्यिड्बी लोला लाकुर ग्येर्पु रानी ग्येम्छो नाड्ला क्युरुप ति तीकी थोक्ला ल्यामु गिवा। ३तुक क्यानी ख्यिराड च्याड्से देता। दोजो ख्योरो अच्युनुपतिवी दिक्पा क्यासुड सिसिन तीला वोरु तेन, तमा तीकी दिक्पा ने सेम ग्युर्सुड सिसिन तीला माफ बिन। ४तीकी ख्योरो तेन्दोकला ड्यिमाला थेड्मा दिन्कर दिक्पा क्यानी थेड्मा दिन्कर ख्योरो चाला वानी, ‘ड दिक्पा ने सेम ग्युरिन।’ सिक्क्यासिन तीला माफ बिन।”

डुमा चोयी तेपा

५तमा लोमा च्यिड्डीतिवी येशूला सिक्क्यासुड, “ड्यिरा तेपा ति फेल च्यी।” ६तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराडला राय डुमा चोयी तेपा वोतुप यिन्सिन दी किम्बुकी दोड्बु तीला ‘पिनी ग्येम्छो नाड्ला चु।’ सिक्क्यासिन तुकै राड च्युड्गिवा।”

योक्पुकी कि गोवु लाका

७“ख्यिरा पर्ला ललाइकी ति शिड मोतुप याड्ना लुक चोप लावा यी वोज्यिवा। ती लावा ति पाड नेसुर खाड्बा लोकनी वुड्गुप पेला तीला ‘डमु वानी सापला दे।’ सिनी सिरुप मी वे रो? ८बोरु तीला ‘डे समा टडिक की। तमा ड साप ताड थुड्गुप पेला ख्युरुड डला शब्ज्यी की, तमा तिराड ख्युरुड सो।’ सिनी मिसिवा रो? ९खोरो योक कुतुप लाका तेरी ती लावाकी क्यावु तप्की तीला थुचिछे सिवा रो? १०तुक राड क्यानी ख्यिराड साड योक कुतुप लाका तेरी क्यानी सिन्सिमा, ‘ड्यिराड याड फेन मोथोवु लावा यिन, ड्यिरा याड कि गोवु लाका क्यावु तिराड यिन।’ सिनी सी।”

जे ग्यपुप मिरा च्यिथम्बा टेकुप

११तमा येशू यरूशलेम फेपिन कितुप पेला सामरिया ताड गालील लुड्बाकी सन्छम नेवा क्यानी फेप्सुड। १२खो युल यीला शुक्सालेन्सिन ते जे ग्यपुप

मी मिरा च्यिथम्बाला ठेसुड। तिवी थाकिरड्बु नेसुर लानी १३थोर ग्यप्नी दुक सिक्वासुड, “ओ गेकेन येशू, डियराडला च्यम्बा नड्डे की।” १४तिवाला थोडिसमा खोकी सुड्सुड, “ख्यिराड गल्नी कोड्यारतिवाला ख्यिरा जु छ्या तेन।” तमा तिवा लामला डोयी कितुप पेला राड तिवी नेजु ति टेक्सुड। १५तमा तिवी पर्ला मिरा च्यिककी खोरुड टेकुप ति थोडिसमा थोर ग्यप्नी कोन्छ्योकला सोवा देकिन सिरा लोकनी वासुड। १६तमा तीकी येशूकी शापला शावा क्यानी खोला थुचिछे पुल्लुसुड। ती मी ति सामरी मी यिनोक। १७येशूकी तीला सुड्सुड, “मिरा च्यिथम्बा टेकुप मिन? यम्बा मिरा गु ति कनी वे? १८काड दी यम्बा लुड्बाकी मी च्यिक मिसिन लोकनी वानी कोन्छ्योकला सोवा देकुप ति यम्बा सु साड मे?” १९तमा खोकी तीला सुड्सुड, “त लानी ग्युक। ख्योरो तेपा क्यावु तप्की ख्युरुड टेक्सुड।”

कोन्छ्योककी ग्येल्खाप वुड्गुप

(मत्ती २४:२३-२८, ३७-४१)

२०थेड्मा यी फरिसीतिवी येशूला कोन्छ्योककी ग्येल्खाप नम गिवी सिनी टिसिमा खोकी तिवाला दुक सुड्सुड, “कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति ख्यिरा मिककी थोड्गुप दोके क्यानी मेड्गिबी, २१तमा ‘लहो ताड, ती ति दे वे।’ याड्ना ‘ती ति ते वे।’ सि

मुथुपी, च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति ख्यिरा पर्ला राड वे।”

२२ती ज्युकला येशूकी लोमातिवाला सुड्सुड, “तुका तुजे यी गिवी, ती पेला ख्यिरा ड मी पुज्युडकी तुजेला डियमा च्यिक यिन्सिनाड लहाप नो किवी, यिने लहाप मेड्येवी। २३मीतिवी ख्यिराडला ‘लहोसा, खो याड ते वे।’ याड्ना ‘खो याड दे वे।’ सिवी। यिने ख्यिराड तिवी तिड्ला माडो। २४चिलाम नामगी पटी यी थाका नेसुर यम्बा थाका सेक ग्यप्नी तेरी ठछ्येली डोप दोके ड मी पुज्युड साड खोरो तुजेला तुकै राड क्यानी छ्या देनिन। २५यिने दुकै च्युड्गुप सिनाड गोमाला डे छेटाड मड्मु खुर गोकिवी, तमा दी गिपाकी मीतिवी डे तेन्दोकला लड्गिबी।

२६नोआकी डोला चुकै च्युड वे, ड मी पुज्युडकी तुजेला साड तुकै राड च्युड्गितो। २७नोआ टी नाड्ला माशुवा सेकला मीतिवा साप ताड थुड्गुप ताड जेन्दी कियी नोक। ती पेला राड छ्यर्वा ग्येर्पु ग्यप्नी तिवा तेरीला ना ताड्सुड। २८लोटकी डोला साड तुकै राड च्युड्सुड। मीतिवा साप ताड थुड्गुप ताड ड्योपचे ग्यकुप ताड सप्ले देपुप ताड खाड्बा जोयी नोक। २९तमा लोट सदोम नेसुर थेन्दुप छेर्मु देवाच्येन नेमा मे ताड तुसोक ग्यप्नी तेरीला ना ताड्सुड। ३०ड मी पुज्युड वुड्गुप पेला साड तुकै राड डितो। ३१ती छेर्मु खाड्बी

खाते खला वोतुप मी तीकी खाड्बी नाड्ला खोरो च्यालकतिवा वोसिनाड तिवा थेन्दुपला मर मपष्शी। तुक राड क्यानी शिड खला वोतुपतिवा खाड्बा लोकनी मोडोशी। ३२ लोतकी पेर्मीला नासाम तोड। ३३ सी खोरो मिजी ज्होकुप छोल्लिगे, ती ति तोर्किवी। तमा सी खोरो मिजी तोर ज्यिकिगे, ती ति ज्होकिवी। ३४ ड ख्यिराडला सिरिन, ती नुपला मिरा ड्यी ड्यिलोकुप दासा च्यिकला मुला राड ड्यिलोकनी वोतुप पेला मिरा च्यिक ति टिनी डिवी, मिरा च्यिक ति क्युर्नी ज्योकिवी। ३५ ये लुड पुम्पेजा मिरा ड्यी मुला राड फे तकिन वोतुप पेला मिरा च्यिक ति टिनी डिवी, मिरा च्यिक ति क्युर्नी ज्योकिवी। ३६ तुक राड क्यानी मिरा ड्यी शिड खला वोतुप पेला मिरा च्यिक ति टिनी डिवी, मिरा च्यिक ति क्युर्नी ज्योकिवी। ३७ तमा लोमातिवी येशूला “चोवो, ती ति कनी च्युडिगवी?” सिनी टिसुड। खोकी तिवाला सुड्सुड, “कनी शेष सेम्ज्येन नोके, ते राड गिक्तातिवा जोम्गिवी।”

पेर्मी युक्सिम ताड ठिम कितुप
मीकी पे

१८ ती ज्युक्ला येशूकी खोरो लोमातिवाला नरी मोपोर कि गोकिवी, तमा यी छ्येता कितुप मेडिगवी सिरुप कोर्ला खोकी दुका पे यी सुड्सुड, २ “ग्येसा यीला कोन्छ्योकला साड ज्यिवा मिक्वि

ताड मीला साड ड्याम मिक्वि ठिम कितुप मी यी नोक। ३ ती ग्येसाला पेर्मी युक्सिम यी नोक। ती ति ठिम कितुप मी ते नरीकी नरी वानी, ‘डे तेन्दोकला लावु ड नेसुर डला ठिम क्या नाड।’ सिनी डिनोक। ४ ड्यिमा अलायी सेक याड ती ठिम कितुप तीकी पेर्मी युक्सिमकी तामडे माड्येन। यिने ज्युक्ला तीकी खोरो सेमला ‘ड कोन्छ्योकला साड ज्यिवा मिकी, मीला साड ड्याम मिकी, ५ यिन्सिनाड दी पेर्मी युक्सिम तीकी नरी डला छेरा लोड्गुप तप्की ड दीला ठिम क्यानी तेरिन, मिसियाड दी ति नरी वानी डे शा ताड ठक तेरी सेवी।’ सिनी सिक्वासुड।” ६ लोड चोवोकी सुड्सुड, “ती ठिम कितुप मी मेटेड्बु तीकी काड सिनोक, ड्येना। ७ काड कोन्छ्योकला ड्यी ताड नुज्ज्या गोड्बा शोप खोरे पेतुपतिवी थोक्ला खोकी ठिम फिमु क्या नडिगवी रो? ८ ड ख्यिराडला सिरिन, खोकी टिम्बु राड तिवाला ठिम टेड्बु ड्ये ज्यिकिवी। यिने ड मी पुज्युड वुड्गुप पेला जम्बुलिडला तेपा ठेकिवी रो?”

फरिसी ताड से दुतुप मीकी पे

९ खुरुडला राड टेड्बु यिन सिनी तेन्तेन क्यानी मी यम्बा तेरीला ड्यप्ये कितुपतिवाला येशूकी दी पे ति शेन नाड्सुड, १० “मी मिरा ड्यी मोपोर कितुपला यहूदी ल्हडाडला गाल्नोक।

मिरा च्यिक ति फरिसी यिनोक, तमा यम्बा ति से दुतुप मी यिनोक। ११तमा फरिसी ति खोक लानी सेमला दुक सिनी मोपोर क्यासुड, 'कोन्छ्योक, ड थुचिछे बुलिन। ड याड मी यम्बी ति ठोकुप ताड जिनोक जोप ताड शम्डेन कितुप मी दोके मे, दी से दुतुप दोके साड मे। १२ड डियमा दिनकी नाड्ला थेड्मा ड्यी ड्युड्ने ज्हुडियन, तमा डला थोपुप तेरी च्यालकतिवी नाड ने दशांश ति कोन्छ्योकला बुलिन।' १३यिने से दुतुप ति थाकिरड्बुला लानी देवाच्येन ने मिक साड माल्हावा क्यानी छेकोक दुडियन सिरा दुक सिक्यासुड, 'ओ कोन्छ्योक, ड दिक्छेनला च्यम्बा नड्डे की।' १४ड ख्यिराडला सिरिन, कोन्छ्योककी ती मी तीला मी यम्बा सिनाड टेड्बु वे सिनी खोरे सेमला लासुड, तमा ती ति खोरो खाड्बा गाल। च्यिलासिसिन सी खुरुडला येर देकिवे, ती ति मो बेक्किवी। तमा सी खुरुडला मो बेक्किवे, ती ति येर देकिवी।"

येशूकी आडा टिकपेतिवाला मोलाम नड्गुप

(मत्ती १६:१३-१५; मार्कस १०:१३-१६)

१५मीतिवी आडा टिकपेतिवाला साड येशूकी चाला टि वानी खोकी तिवाला रेक्शी सिनी नो क्यानोक। ती थोडिसमा लोमातिवी तिवाला वोरु तेन्सुड। १६यिने येशूकी ती आडातिवाला खोरो चिप्ला कताड्नी सुड्सुड,

“आडा टिकपेतिवाला डे चाला वुड च्यी, तिवाला माय्येक। च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति दिवी ति यिन। १७ड ख्यिराडला टेड्बो सिरिन, चुका मी तीकी दी आडा टिकपेतिवी दोके कोन्छ्योककी ग्येल्खाप खोरो सेमला मिलिड वे, ती ति ती नाड्ला शुक मुथुपी।”

यहूदी गोमा कितुप मी छ्युकुप

(मत्ती १६:१६-३०; मार्कस १०:१७-३१)

१८डियमज्यिक यहूदी गोमा कितुप मी छ्येयीकी येशूला दुक सिनी टिसुड, “ओ गेकेन टेड्बु, नाम्साड मिशिवु मिजी ड्येतुपला डे काड कि गोकिवी?” १९तमा येशूकी तीला सुड्सुड, “ख्युरुड च्यिला डला टेड्बु सिवी? कोन्छ्योक मिसिन यम्बा सु साड टेड्बु मे। २०ख्युरुडला कोन्छ्योककी नड्गुप दी कतिवा याड छ्या वोज्यिवी, “शम्डेन माकी, मी मासे, कुन माकी, पड्बु जिनोक माजो, रडगी पपाआमाला ताड्देन की।” २१तमा तीकी सिक्यासुड, “ती तेरी कतिवा याड ड टिकपे वोतुप पेला नेज्युन तेरी तेन वे।” २२ती थोसिमा येशूकी तीला सुड्सुड, “ख्युरुडला तरोड साड ताम्डे च्यिक ड्युड्मु वे। ख्योरो मुला वोतुप टोड्बातिवा तेरी चोनी पेराड्बुतिवाला गोनी बिन। तुक क्यासिन ख्युरुडला देवाच्येनला टोड्बा थोक्किवी। तमा वानी डे तिड्ला तिड्योक।”

२३ती ताम्डे थोसिमा ती मी ति छासे सेम्दुक क्यासुड, च्यिलासिसिन ती ति छासे मी छ्युकपु यिनोक। २४तीकी सेम्दुक क्यावु थोडिसमा येशूकी सुड्सुड, “मी छ्युकपुला कोन्छ्योककी ग्येल्खापला शुकुप छासे कलेवे, २५वुतुडके मी छ्युकपुला कोन्छ्योककी ग्येल्खापला शुकुप सिनाड सेम्ज्येन वोड्मुला खपकी मिरु नाड नेवा शुकुप ति जोल्हमु गिवी।” २६तमा ती सुड इयेन्नी देतुप मीतिवी खोला टिसुड, “तमा सु ति थर थुष्किवी ताड?” २७येशूकी सुड्सुड, “मीकी कि मुथुपुप लाका ति कोन्छ्योककी कि थुष्किवी।”

२८तमा पत्रुसकी सिक्क्यासुड, “ल्हो ताड, डियरा याड रडगी तेरी क्युर ज्याकनी गेकेनकी तिड्ला तिड्यायिन।” २९तमा येशूकी तिवाला सुड्सुड, “ड स्त्रिराडला टेड्बो सिरिन, कोन्छ्योककी ग्येल्खापकी थोकला सी खोरो खाड्बा, पेर्मी, अच्युनुप, पपाआमा ताड पुज्युडपुम क्युर्नी ज्योकिवे, ३०तीला दी कल्वाला दोम्बा बडी मड थोष्किवी, तमा त वुड्गुप कल्वाला नाम्साड मिशिवु मिजी थोष्किवी।”

येशूकी येलुड खोरुड टुड्गुप कोर्ला सुड्गुप

(मत्ती २०:१७-१९; मर्कूस १०:३२-३४)

३१तमा येशूकी लोमा च्यिड्डीतिवाला कुतुक टि गल्नी सुड्सुड, “ल्होसा,

दाकपु यरूशलेम नेवा डोयी वे। मी पुज्युडकी कोर्ला कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी टिवु तेरी ताम्डे ति छेकितो। ३२ती ति यहूदी मिन्दुप मिरिक यम्बातिवी लकला ख्येल्लिगतो। तमा तिवी तीला मारे ताड्नी डोशी मारेला तोड्जियन सिरा छियन्दुर ग्यकितो। ३३तिवी तीला कोड किन्नी सेकितो। यिने डियमा सुमकी ज्युकला ती ति येलुड सेन्बु लड्गितो।” ३४यिने लोमातिवी ती ताम्डे ति च्यिक साड हाक्माको। च्यिलासिसिन ती ताम्डेकी तेन्दोक ति छ्याकला राड ज्याकनोक, तुक क्यानी खोकी काड सुड्गुप यिन सिनी तिवी हाक राड माको।

लाड्साप मिक् मोथोड्गुप मीकी मिक् थोड्गुप

(मत्ती २०:२९-३४; मर्कूस १०:४६-५२)

३५ती ज्युकला येशू यरीहो चाला लेपुप पेला ते मी मिक् शर्वा यी लामकी गारीला देनी लोड्जियन नोक। ३६मी माड्छ्योक ती लाम नेवा डोयी कितुप थोनी तीकी “दे काड च्युड्गुप यिन?” सिनी टिसुड। ३७तमा मीतिवी तीला “नासरतकी येशू देसुर फेपिन वे।” सिक्क्यासुड। ३८ती थोसिमा तीकी थोर ग्यप्नी, “ओ दाऊदकी सेवु येशू, डला च्यम्बा नड्डे की।” सिनी सिक्क्यासुड। ३९गोमा गोमाला डोयी कितुप मीतिवी तीला खरक्पा दे सिनी वोरु तेन्सुड। यिने तीकी मड थोर ग्यप्नी, “ओ दाऊदकी सेवु येशू, डला

च्यम्बा नड्डे की।” सिनी सिक्वासुड।
 ४०तमा येशू फेपिन फेपिन टडी ज्युनी
 तीला खोरो चाला टि शोक सिनी क
 नाड्सुड। ती ति चाला वासिमा खोकी
 तीला टिसुड, ४१“ख्योरो थोकला
 डे काड किशी सिरुप नो वे?” तमा
 तीकी सिक्वासुड, “चोवो, डे मिक ति
 थोड थुप्शी सिरुप नो वे।” ४२येशूकी
 तीला सुड्सुड, “ख्योरो मिक थोड्गुप
 ड्येशी। ख्योरो तेपाकी ख्युरुड
 टेक्सुड।” ४३खोकी तुक सुड्लुड्मे
 तीकी मिक ति थोड्गुप गल्नी
 कोन्छ्योकला सोवा देकिन खोकी
 तिड्ला तिड्यासुड। ती थोड्गुप तेरी
 मीतिवी साड कोन्छ्योकला सोवा
 तेक्सुड।

येशू ताड जखायस

१९ तमा येशू यरीहोला शुनी
 तेसुर फेपिन नोक। २ते
 जखायस सिरुप से दुतुप मी छ्ये यी
 नोक, ती ति छ्युकुपु यिनोक। ३तीकी
 येशू सु यिनाड सिनी ल्हाप नो क्यासुड,
 यिने मी माड्छ्योक वोतुप तप्की
 येशूला थोड माथुप, च्यिलासिसिन
 ती ति ओड्बु टिकपे नोक। ४तुक
 क्यानी ती ति येशूला ल्हापला गोमा
 कोर्नी टिम्बु टिम्बु छ्योड्बाल ग्यम
 गल्नी अन्जीरकी दोड्बी गोला जेसुड,
 च्यिलासिसिन येशू ती लाम नेवा राड
 क्यानी फेपिन नोक। ५तमा येशू ती
 दासाला राड लेप्सिमा येर केला
 ल्हानी तीला सुड्सुड, “ओ जखायस,

डमु मर पाप्नी शोक। हारिड ड ख्योरो
 खाड्बा दे गोकिवी।” ६तमा जखायस
 ति शाक्येक मर पाम वानी गा कियी
 सिरा खोला गासो शुसुड। ७ती थोड्नी
 तेरी मीतिवा मुक्तम देनिन सिरा
 “ती मी याड मी दिक्छेनकी खाड्बा
 के शासा देतुपला गाल्सुड।” सिनी
 सिक्वासुड। ८यिने जखायसकी खोक
 लानी चोवोला सिक्वासुड, “चोवो,
 ल्होसा! त याड ड डे टोड्बा फेका
 यी पेराड्बुतिवाला गोनी तेरिन। तमा
 डे मी ललाडला क्येन्नी काड रे च्यिक
 रे ठोवु वोसिन तीकी दोम्बा ज्यी
 फर लोकनी तेरिन।” ९तमा येशूकी
 जखायसला सुड्सुड, “हारिड दी
 खाड्बी तेरी मीतिवा दिक्पा ने थार्सुड।
 च्यिलासिसिन दी मी साड अब्राहामकी
 गिपा राड यिन। १०ड मी पुज्युड याड
 तोरुपतिवाला छल्नी ज्होकुपला वावु
 यिन।”

सेरकी डप्बु च्यिथम्बाकी पे

(मत्ती २५:१४-३०)

११तमा मीतिवी ती सुड ड्येनिन
 वोतुप पेला येशूकी तिवाला पे च्यिक
 शेन नाड्सुड। च्यिलासिसिन खो ति
 यरूशलेमकी चाला राड लेप्नोक,
 तमा मीतिवी कोन्छ्योककी ग्येल्खाप
 शाक्येक छर्शी सिनी नासाम ताड्नोक।
 १२तमा खोकी सुड्सुड, “मी छ्ये
 मिरा च्यिक खोरो लुड्बी ग्येल्वी
 ओड थोप्नी वुड्गुपला थाक्किड्बो
 मी लुड्बा गाल्सुड। १३डोप पेला

तीकी खोरो लावा मिरा च्यिथम्बाला कताङ्नी तिवा रे रेला सेरकी डण्बुँ रे रे बिन्नी दुक सिक्क्यासुड, 'ड माडुवा सेक दी थ्वोनी छोड किसा।' १४यिने खोरो लुड्बी मीतिवी तीला ड्यिङ्मर क्यासुड, तुक क्यानी तीकी तिङ्ला लेन क्योलुप मीतिवा ताङ्नी, 'तीकी दाकपी खला ग्येला कितुप ड्यिरा नो मे।' सिनी सि च्यिसुड।

१५यिने ती मी ति ग्येल्बु कितुप ओड थोप्नी लोकनी वासिमा खोरो सेरकी डण्बु तेन ज्यकुप लावातिवाला कताङ्नी तिवा रे रेकी चो ख्येप्साड तेन्दुप सिनी लहाप नो क्यानोक। १६तमा गोमाला वावु लावा तीकी सिक्क्यासुड, 'ज्यिन्दाक, ज्यिन्दाककी तेन ज्यकुप सेरकी डण्बु च्यिक नेसुर डे सेरकी डण्बु च्यिथम्बा शमिन।' १७तमा ज्यिन्दाक तीकी ती लावाला सिक्क्यासुड, 'को छयेसुड, डे लावा ल्यामु! ख्युरुड ताम्डे चेयीला खोङ्तेर्मु च्युङ्सुड, तुक क्यानी ख्युरुडला ग्येसा च्यिथम्बी खला ग्येला कितुप ड्येकितो।' १८तमा लावा ड्यिवा ति वानी दुक सिक्क्यासुड, 'ज्यिन्दाक, ज्यिन्दाककी तेन ज्यकुप सेरकी डण्बु च्यिक नेसुर डे सेरकी डण्बु ड शमिन।' १९तीला साड ज्यिन्दाककी सिक्क्यासुड, 'ख्योरो साड ग्येसा डकी खला ग्येला कितुप ड्येकितो।'

२०तमा यम्बा लावा यी वानी दुक

सिक्क्यासुड, 'ज्यिन्दाक, ज्यिन्दाककी तेन ज्यकुप सेरकी डण्बु च्यिक याड दे राड वे, डे दीला रुमाल नाङ्ला तुम ज्याकनी वे। २१ड याड ज्यिन्दाकला ज्यिवा लासुड। च्यिलासिसिन ज्यिन्दाक याड मी च्युर्वु यिन, काड माज्यकुप ति लङ्गुप ताड काड मातपुप ति डकिवी।' २२तमा ज्यिन्दाककी तीला सिक्क्यासुड, 'ओ लावा दुकटा, ख्योरो सिक्क्यावु ताम्डे नेसुर राड ड ख्युरुडला ठिम तोड्यिन। ख्योरो डला माज्यकुप ति लङ्गुप ताड मातपुप ति डकुप मी च्युर्वु यिन सिनी छ्या नोक। २३तुकै यिन्सिन ख्योरो च्यिला डे सेरकी डण्बु ति पेला तड माज्याक? तुक क्यासिन ड वासिमा तीकी मुला पे साड छोवु ति यिन्जा।' २४तमा ज्यिन्दाककी ते चिप्ला लानी वोतुपतिवाला सिक्क्यासुड, 'तीकी लोला वोतुप डण्बु तिड ठोनी सेरकी डण्बु च्यिथम्बा वोतुप तीला बिन।' २५तिवी, 'ज्यिन्दाक, तीकी लोला याड सेरकी डण्बु च्यिथम्बा वोतुपकी।' सिनी सिक्क्यासुड। २६तमा ज्यिन्दाककी सिक्क्यासुड, 'ड ख्यिराडला सिरिन, सी लोला नोके, तीला मड ल्हक्पा थोप्किवी। तमा सी लोला मेवे, तीकी लोला वोतुप तिड ठोकिवी। २७त डला ग्येल्बु च्युङ्गुप नो मिकिवु डे डतिवाला दे टि वानी डे चिप्ला राड से।' "

१६:१३ सेरकी डण्बु च्यिक ति मी च्यिककी लो १५की ल चोयी नाकिवी।

यरूशलेमला येशूला गासो शुवु

(मत्ती २१:१-११; मार्कूस ११:१-११;
यूहन्ना १२:१२-१६)

२८ तमा येशूकी ती पे सुडिसमा तिवी गोमा गोमाला यरूशलेम नेवा फेप्सुड। २९ खो जैतुन पम्दोकला वोतुप बेथफागे ताड बेथानिया चिप्ला लेप्सालेन्सिन लोमातिवी पर्ला मिरा ड्यीला खोकी दुक सुडियन सिरा ताड्सुड, ३० “ख्यिराड फेचेक युल नेवा ग्युक। तमा ते शुसिमा सी साड माशेन्दुप पुङ्गोक तिवु यी तानी वोतुप ति ख्यिरा थोडिगतो, तमा तीला पि ताड्नी दे दानी शोक। ३१ दोजो मी ललाइकी ख्यिराडला च्यिला तीला पि तड्गुप यिन सिनी टिसिन तीला ‘दी ति चोवोला गोकिवी।’ सिनी सी।” ३२ तमा गोमाला तड्गुप लोमातिवा गल्नी ल्हासालेन्सिन खोकी सुड्गुप दोके राड वोतुप थोड्सुड। ३३ तमा तिवी पुङ्गोक तिवु ति पि तोड्गुप पेला तीकी ज्यिन्दाकतिवी तिवाला “च्यिला ख्यिरा दी पुङ्गोक तिवु पि तड्गुप यिन?” सिनी टिसुड। ३४ तिवी, “दी ति चोवोला गोकिवी।” सिनी टिलेन ग्यप्सुड। ३५ तमा तिवी ती पुङ्गोक तिवु ति येशूकी चिप्ला टि वानी खोपे मज्यातिवा तिवु खला तिड्नी येशूला ती खला काल्सुड। ३६ तमा खो फेपिन कितुप पेला मीतिवी खोपे मज्यातिवा लामला तिड्सुड। ३७ येशू जैतुन पम्दोककी थुलला डोप लामला लेपुप

पेला लोमातिवा माड्छ्योककी खोपे थोड्गुप तेरी हलेवु लाकाकी कोर्ला कशेन थोर ग्यप्नी कोन्छ्योकला दुक सियी सोवा तेक्सुड,

३८ “चोवोकी मिडला फेपुप ग्येल्वु ति छासे मोलाम थोपुप यिनो! देवाच्येनला लोदिमु वुड्शी! तेरी सिनाड चोछ्येवु कोन्छ्योकला मोवा वुड्शी!”

३९ तमा मी मड्छ्योककी पर्ला वोतुप ललाइ फरिसीतिवी येशूला सिक्यासुड, “ओ गेकेन, ख्योरे लोमातिवाला वोरु तेन।” ४० यिने येशूकी सुड्सुड, “ड ख्यिराडला सिरिन, दिवा खरक्पा देसिन दोतिवा वोरु देन्गिवी।”

येशू यरूशलेमकी थोक्ला डुवु

४१ तमा येशू यरूशलेम चिप्ला लेप्सिमा ती ग्येसा थोड्नी खो डुसुड। ४२ तमा खोकी दुक सुड्सुड, “हारिड ख्योरो साड लोदिमुकी थोक्ला काड गोकिवी सिरुप ति हाक्कोवु यिन्सिन ल्यामु वुड्गुप्जा। यिने त याड ख्योरो मिककी तीला थोड मुथुपी। ४३ ख्योरो खला दुका तुजेतिवा गिवी, ख्योरो डतिवी ख्योरो तेन्दोकला गारी गुरीला दोकर ग्यकिवी, तमा तेरी थाका नेसुर ख्युरुडला चुप्नी ४४ ख्युरुड ताड ख्योरो आडातिवाला सला तल तोड्गिवी। तमा तिवी दो च्यिक साड यम्बा दे खला लु मिज्यिवी, च्यिलासिसिन

कोन्छ्योककी ख्युरुडला ज्होकुपला फेपुप तुजे ति ख्योरो डो माशेसुड।”

येशूकी यहूदी ल्हडाड चाड्मा जो नड्गुप

(मत्ती २१:१२-१७; मर्कूस ११:१५-१६;
यूहन्ना २:१३-२२)

४५ती ज्युक्ला येशू यहूदी ल्हडाड नाड्ला शुनी ल्हडाडला छोड कितुपतिवाला पाड्ला तेन तोड्यिन सिरा दुक सुड्सुड, ४६“कोन्छ्योककी सुडला दुक सिनी टि वे, ‘डे खाड्बा ति मोपोर कितुप खाड्बा यिनो।’, यिने ख्यिरा याड तीला ‘च्याकपातिवा देतुप फुक’ जोसुड।”*

४७तमा येशू ड्यिमी टेड ल्हडाडला फेप्नी येन्देन नड्गिनोक। यिने कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड यहूदी गोमा कितुप मी छ्येतिवी खोला सेतुप छोल्लिनोक। ४८यिन्सिनाड तिवी काड साड च्यु माड्ये, च्यिलासिसिन तेरी मीतिवी खोकी सुड छासे ड्यम्ले कयानी ड्येन्गिनोक।

येशूकी ओड्ज्येनकी कोर्ला टिलेन ग्यपुप

(मत्ती २१:२३-२७; मर्कूस ११:२७-३३)

२० ड्यिज्यिक येशूकी यहूदी ल्हडाडला मीतिवाला येन्देन लोपुप ताड कोन्छ्योककी

लेन ल्यामु ख्याप्टाक क्या नड्यिन नोक। ती पेला कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा यहूदी गोमा कितुप मी छ्येतिवा ताड मुला खोकी चाला वानी २दुक सिक्क्यासुड, “ड्यिराडला सी! चुका ओड्ज्येन नेसुर ख्योरे दी लाकातिवा कियी वे? सी ख्युरुडला दी ओड्ज्येन बिन्दुप यिन?” ३तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “ड साड ख्यिराडला ताम्डे यी टेयिन। डला सी। ४यूहन्नाकी बप्तिस्मा ति देवाच्येन नेमा यिनाड की, मी नेमा यिनाड?” ५ती थोसिमा तिवी खोप्राड पर्ला दुक सिक्क्यासुड, “‘देवाच्येन नेमा’ सिरुप सिसिन ‘ख्यिरा च्यिला तीला तेपा माक्या।’ सिनी सिवी, ६‘मी नेमा’ सिरुप सिसिन तेरी मीतिवी दाकपुला दो बेप्किवी, च्यिलासिसिन यूहन्ना ति कोन्छ्योककी लुड्तेम्बा यिन सिनी तिवी तेपा क्यानोक।” ७ती तप्की तिवी, “ड्यिराडला छ्या मे, ती ति कनी नेसुर वावु यिनाड।” सिनी सिक्क्यासुड। ८तमा येशूकी तिवाला सुड्सुड, “तुकै यिन्सिन ड साड चुका ओड्ज्येन नेमा दी लाकातिवा कियी वे ख्यिराडला मिसिर।”

गुन्दुम शिड्गी पिज्यिड्बातिवी पे

(मत्ती २१:३३-४६; मर्कूस १२:१-१२)

६येलुड येशूकी मीतिवाला दी पे ति शेन नाड्सुड, “मी मिरा च्यिककी

गुन्दुम शिड जोनी सप्ले कितुपतिवाला पिज्यिडला ताड्नी खुरुड ति थाक्किडबु मी लुड्बा गल्नी अलायी सेक ते देसुड। १०तमा गुन्दुम रुकुप पेला तीकी खोरुडला थोपुप गुन्दुम लड्गुपला लावा मिरा च्यिकला पिज्यिड्बातिवी ते ताड्सुड। यिने पिज्यिड्बातिवी तीला दुनी तोड्बा राड लोकनी ताड्नोक। ११येलुड तीकी यम्बा लावा यीला ताड्सुड। यिने तिवी तीला साड कशेन दुनी खक्योवा लड्नी तोड्बा राड लोकनी ताड्नोक। १२येलुड तीकी थेड्मा सुम्बाला लावा यीला ताड्सुड, तमा तिवी तीला साड दुनी म तेन्नी तेन ताड्नोक।

१३ती ज्युकला शिड ज्यिन्दाक तीकी सिक्क्यासुड, 'ड काड कितुप? त याड ड डरा ड्यिड्ज्येवु पुज्युड तीला राड तोड्यिन, तिवी डे पुज्युडला याड ताड्देन किते यिन्दे।' १४यिने पिज्यिड्बातिवी तीला थोडिसमा खोप्राड पर्ला दुक सिनी ताम्डे क्यासुड, 'दी याड ज्यिन्दाककी अंश थोप छ्येवु यिन, दीला दाकपु सेतुप, तमा तीकी अंश तिड दाकपुला राड च्युडिगवी।' १५तमा तिवी तीला गुन्दुम शिडगी पाड्ला तेन ताड्नी सेसुड। त गुन्दुम शिड ज्यिन्दाक तीकी तिवाला काड किताड? १६ती ति वानी पिज्यिड्बातिवाला सेकिवी, तमा गुन्दुम शिड ति यम्बा

पिज्यिड्बातिवाला राड तोडिगवी।" ती थोनी मीतिवी सिक्क्यासुड, "दुकै याड नाम्साड मेड्शी।" १७येशूकी तिवाला केरी ल्हानी सुड्सुड, "तुकै यिन्सिन दी कोन्छ्योककी सुडला टिवु ति काड यिनाड?

'चुका दो तीला खार चिकुपतिवी फेन मोथोवु सिनी क्युर्नी ज्याक्वे,
ती दो ति सुरकी खक्छ्येवु दो च्युड्सुड।'*

१८तमा सु ती दे खला लुम्गिबे, ती ति तेरी ठमा ठुमा टुम्गिवी। सी खला ती दो ति लुम्गिबे, तीला थल्दुक जेवी।"

१९तमा ती पेला राड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ताड कोड्यार छ्येतिवी खोला जिम्बुप छाल्सुड, च्यिलासिसिन तिवी ती पे ति खोप्रे तेन्दोकला राड सुड्गुप यिन सिनी छ्या नोक। यिने तिवा मीतिवाला ज्यिवा किनोक।

से तेतुप कोर्ला

(मती २२:१५-२२; मर्कूस १२:१३-१७)

२०ती ज्युकला तिवी च्यु ल्हानी देसिमा च च्येतुप मीतिवाला मी टेड्बुतिवा दोके जोनी येसूकी चाला ताड्सुड, तमा खोकी सुड्गुप ताम्डेला गोकोर्सिमा खोला रोमी ओड्ज्येन कितुप मी छ्येकी लकला चेक तेतुप नो क्यानोक। २१तुक कयानी ती च च्येतुप मीतिवी येसूला दुक सिनी

टिसुड, “गेकेन, डियराडला छ्या वे, गेकेनकी ताम्डे टेड्बु सुङ्गुप ताड लोप्किवी। गेकेनकी मीतिवाला ख्ये मेबेवी, यिने कोन्छ्योककी लाम टेड्बु तिराड लाप नडिगवी। २२डियरा रोमी ग्येल्बु कैसरला से तेतुप ति दाक्पी ठिमला डिकी ताड मिडिकिवी?” २३येशूकी तिवी सेमला च्यड्बु क्यावु ति हाक्कोनी तिवाला सुङ्गुड, २४“डला डुलकी डप्बु च्यिक छ्या तेन।^१ दी लोला सी रिमुड ताड सी यिकी टि वे?” तमा तिवी सिक्यासुड, “कैसरकी ति यिन।” सिनी सिक्यासुड। २५तमा येशूकी तिवाला सुङ्गुड, “तुकै यिन्सिन कैसरकी ति कैसरला राड ते, कोन्छ्योककी ति कोन्छ्योकला राड पुल।” २६तिवी मी मिङ्गाला खोकी सुङ्गुप ताम्डे नेसुर खोला गोकोर माथुप, तमा खोकी टिलेन थोनी हलेवा लानी खरक्पा देसुड।

शेप ने सेन्बु लङ्गुप कोर्ला टिवा

(मत्ती २२:२३-३३; मर्कुस १२:१८-२७)

२७तमा ललाइ सदुकीतिवी येशूकी चाला वासुड। सदुकी छ्योकपाकी मीतिवा ति मी शिसिमा येलुड सेन्बु मलङ्गिगी सिनी तेपा कितुप मीतिवा यिनोक। तिवी येशूला दुक सिनी टिसुड, २८“ओ गेकेन, मोशाकी दाक्पुला दुक सिनी ठिम टिनी बिन्सुड,

‘मी ललाइकी ति अच्यु पेजा माक्येवा क्यानी सिंसिन तीकी छाम ताड मुला जेन्दी क्यानी खोरो अच्युकी थोकला गिपा फेल ज्यि गोकिवी।’ २९दासा यीला मी मिरा च्यिककी ति अच्युनुप पिन दिन नोक। तिवी पर्ला पिन छ्ये तीकी जेन्दी क्यासुड, यिने पेजा माक्येवा क्यानी शिसुड। ३०तमा पिन माहिला तीकी खोरो छाम ताड मुला जेन्दी क्यासुड। ३१ती ज्युक्ला साहिला तीकी साड छाम ताड मुला जेन्दी क्यासुड। तुक राड क्यानी तिवा पिन दिन्करकी जेन्दी क्यासिमा तेरी पेजा माक्येवा क्यानी राड शिसुड। ३२ती ज्युक्ला ती छाम तिड शिसुड। ३३तुकै यिन्सिन शेप ने सेन्बु लङ्गुप पेला ती पुम्पेजा ति सी पेर्मी च्युङ्गिगी? च्यिलासिसिन ती ति तिवा पिन दिन्कर ताड मुला जेन्दी क्यानोक।”

३४तमा येशूकी तिवाला सुङ्गुड, “दी कल्वाकी मीतिवा ति जेन्दी साड किवी। ३५यिने ती ज्युक्की कल्वा ताड शेप ने सेन्बु लङ्गुपला छ्योवु वोतुपतिवा याड जेन्दी मिकिवी, ३६यिने तिवा देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवा दोके च्युङ्गिनी येलुड नाम्साड मिसिवी। तिवा शेप ने सेन्बु लावु तप्की कोन्छ्योककी पेजातिवा यिन। ३७तमा शेपतिवा सेन्बु लङ्गिगी सिरुप ताम्डेकी कोर्ला मोशाकी साड बुलुक दोङ्बी पे नेसुर

२०:२४ डुलकी डप्बु च्यिक ति लावा मिरा च्यिककी डियमी ल यिन।

छ्या तेन्सुड, च्यिलासिसिन तीकी चोवोला ‘अब्राहामकी कोन्छ्योक ताड इसहाककी कोन्छ्योक ताड याकूबकी कोन्छ्योक यिन।’ सिनी रेन्सुड। ३८खो ति शेपतिवी कोन्छ्योक मिन, यिने सेन्बुतिवी कोन्छ्योक यिन, च्यिलासिसिन कोन्छ्योककी थोड्दाडला तेरी सेन्बु वे।” ३९तमा यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा ललाइकी “गेकेन, गेकेनकी याड टेके राड सुड्सुड।” सिनी सिक्क्यासुड। ४०ती ज्युक्ला सी साड खोला टिवा यम्बा टेप डाडेड माक्या।

ख्रीष्ट ति सी गिपा यिन?

(मत्ती २२:४१-४६; मर्कूस १२:३५-३७)

४१तमा येशूकी तिवाला टि नाड्सुड, “चुक क्यानी मीतिवी ख्रीष्ट ति दाऊदकी गिपा यिन सिवी? ४२भजनसंग्रह नाड्ला दाऊद खोरो राड दुक सिनी टि वे,

‘चोवो कोन्छ्योककी

डे चोवोला

४३ “डे ख्योरो डतिवाला ख्योरो काड्बी वोक्ला मालेपा सेक्ला ख्युरुड डे यावी थाकाला दे।”

सिनी सुड्नी वे।”*

४४ दाऊदकी ख्रीष्टला चोवो सिनी सिसिन चुक क्यानी खो ति दाऊदकी गिपा च्युड थुक्किवी?”

यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा नेसुर च्याड्से देतुप कोर्ला

(मत्ती २३:१-३६; मर्कूस १२:३८-४०)

४५मी तेरीकी येशूकी सुड्गुप ताम्डे ड्येनिन वोतुप पेला खोकी लोमातिवाला सुड्सुड, ४६“ख्यिराड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा नेसुर च्याड्से देता। तिवा छ्योवा रिड्बु रिड्बु कोन्नी फार छुर युकुप गा किवी, हाला मीतिवी खुरुडला छ्याक पुलुप गा किवी। तमा यहूदी छ्योखाडला तेरी सिनाड खक्छ्येवु टाल जिम्नी देतुप ताड डेनला टाल जिम्नी देतुप गा किवी। ४७तिवी पेर्मी युक्सिमतिवी टोड्बा ठोकिवी, तमा मी यम्बाला छ्या देन्दुपला मोपोर रिड्बु रिड्बु किवी। तुक कितुपतिवाला कोन्छ्योककी मड पर्च्या ग्येर्पु फोकिवी।”

पेर्मी युक्सिमकी बुल्वा

(मर्कूस १२:४१-४४)

२१ तमा येशू यहूदी ल्हडाड नाड्ला ज्युनी मी छ्युकपुतिवी दाक दाकपी बुल्वा ति बुल्वा देकुप गामकी नाड्ला पुलुप ति थोड्सुड। २येलुड पेर्मी युक्सिम पेराड्बु यीकी डेवा ड्यी बुल्वा पुलुप ति खोकी थोड्सुड। ३ती थोड्सिमा खोकी सुड्सुड, “वुतुड ड ख्यिराडला सिरिन, दी पेर्मी युक्सिम पेराड्बु

तीकी यम्बा तेरीकी सिनाड मड बुल्वा पुलसुड। ४ च्यिलासिसिन मी यम्बातिवी खोप्रे बडी वोतुप टोडुबा नेसुर पुलसुड, यिने तीकी याड खोरो पेराड्बु वोतुप नेमा खोरो लोला वोतुप तेरी टड्गा पुलसुड।”

यहूदी ल्हडाड ना डोप कोर्ला येशूकी सुङ्गुप

(मत्ती २४:१-१४; मार्कस १३:१-१३)

५ थेङ्मा यी येशूकी लोमातिवा ललाइकी यहूदी ल्हडाडकी कोर्ला ताम्डे कियी वोतुप पेला ती ल्हडाड ति दो ल्यामु ल्यामु थ्वोन जोवु ताड ती नाङ्ला बुल्वातिवा ति चुका डछ्यावु नोक सिनी सिक्यासुड। ती ताम्डे थोनी येशूकी तिवाला सुङ्गुसुड, ६ “दुका तुजे यी गितो, ती पेला तन्दा ख्यिरा थोङ्गुपतिवा ति दो च्यिक साड यम्बा दे खला मालुवा क्यानी तेरी ज्होमिगी।”

जम्बुलिङ ना डोप ततिवा

७ तमा लोमातिवी येशूला टिसुड, “गेकेन, दी ताम्डेतिवा ति नम च्युङ्गिगी? तिवा च्युङ्गुप छलुप पेला चुका त गिगी?” ८ येशूकी तिवाला सुङ्गुसुड, “च्याङ्से देता, मीतिवी ख्यिराडला मुलुशी। मी बडीकी डे मिडला वानी, ‘ड ख्रीष्ट यिन’, ‘तुजे चाला राड लेम वे।’ सिनी सिवितो। यिने ख्यिराड तिवी तिङ्ला तिड माङ्ग्योक। ९ मक ग्यकुप ताड हराड

हुरुड कितुप ताम्डे थोवु पेला ख्यिराड ज्यिवा माकी। दी ताम्डेतिवा गोमाला च्युड राड गोकिवी, यिने जम्बुलिङ शाक्येक ना डोप ति मेङ्गिगी।” १० येलुड येशूकी तिवाला सुङ्गुसुड, “मिरिक मिरिककी तेन्दोकला ताड ग्येल्खाप ग्येल्खापकी तेन्दोकला लानी मक शोर्कितो। ११ तमा सयी ग्येर्पु ग्येर्पु ग्यकुप ताड दासा दासाला डियमा मर्वु शरुप ताड फेलुप नेजु मेलोकपातिवा गिवितो। तमा नाम नेमा ज्यिवा लङ्गुप ताम्डेतिवा ताड हलेवु त ग्येर्पुतिवा छ्या देन्गितो।

१२ यिने दी तेरी ताम्डेतिवा च्युङ्गुप सिनाड गोमाला मीतिवी ख्यिराडला जिमिगितो, छेटाड तेर्कितो, तमा ख्यिराडला यहूदी छ्योखाड ताड चोन्खाडला चैक तेर्कितो। तमा ख्यिरा डला तेपा क्यावु तप्की तिवी ख्यिराडला ग्येल्बुतिवा ताड रोमी ग्येला कितुप मी छ्येतिवी चिप्ला क्योल्लितो। १३ यिने ती ति ख्यिरा डे थोकला पड्बु तेरुप पेला च्युङ्गितो। १४ ती तप्की ख्यिराड रङ्गी थोकला काड सि गोकिवी सिनी गोमाला के पप माकी। १५ च्यिलासिसिन ती पेला ड ख्यिराडला लपुप ताम्डे ताड रिक्पा तेरिन, तुक क्यानी ख्यिरा चुका डतिवी साड ख्यिरा ताम्डेकी तेन्दोकला लड मुथुपी, तमा तिवी ख्यिरा ताम्डे टेके मिन सिनी सि मुथुपी। १६ ख्यिरा पपाआमा, अच्युनुप, छेङ्गाछाली ताड दाल्जातिवी साड ख्यिराडला

क्येन तेर्कितो, तमा तिवी ख्यिरा पर्ला ललाइला सेकितो। १७ख्यिरा डला तेपा क्यावु तप्की तेरी मीतिवी ख्यिराडला डियड्मर कितो। १८यिने ख्यिरा गोक्री ज्हे ड्येड्मा यी साड तोर्नी मोडोवी। १९ख्यिराड हम क्या देसिन ख्यिराडला नाम्साड मिशिवु मिजी ड्येकितो।”

येशूकी यरूशलेम ना डोप कोर्ला सुङ्गुप

(मत्ती २४:१५-२१; मर्कूस १३:१४-१६)

२०“चो पेला यरूशलेम गारी गुरीला मक्मीतिवी चुपुप ख्यिरा थोड्गिगवे, ती पेला ती ग्येसा ना डोप तुजे ति चिप्ला राड वानोक सिनी हाक्कोवा की। २१ती पेला यहूदिया लुड्बाला वोतुपतिवा री नेवा टो डोशी, ग्येसा नाड्ला वोतुपतिवा ति पाड्ला थेन डोशी, तमा युलला वोतुपतिवा ग्येसा नाड्ला मुशुकशी। २२च्यिलासिसिन दी ति टि वोतुप कोन्छ्योककी सुड तेरी छेवु पर्च्याकी तुजे यिन। २३ती तुजेला जु चेन्दी वोतुप पुम्पेजातिवा ताड आडाला नुम तेरुप आमातिवाला मड कले ख्येल्गितो। जम्बुलिडला छेटाड ग्येर्पु ख्येल्गितो, दी मीतिवी खला कोन्छ्योककी पर्च्या फोकितो। २४ललाइला खुर्पा थ्वोनी सेकिवी, ललाइला ति जिम्नी लुड्बा लुड्बाला टिनी डिवी। तमा यहूदी मिन्दुप मिरिक यम्बातिवी यरूशलेमला खोरो ओड्ज्येनला ज्याक्नी खोप्रे तुजे माछेवा सेक मेलोक्पा किवी।”

मी सेवु फेपुप कोर्ला

(मत्ती २४:२६-३१; मर्कूस १३:२४-२७)

२५“तमा डियमा ताड उला ताड कर्मातिवाला ततिवा गिवी। जम्बुलिडला ग्येम्छोकी टेक्च्या ताड ज्यिवा लङ्गुप बालापकी जोसालेन्सिन मीतिवा पप लानी यर्मिन मर्मिन डिवी। २६तमा मीतिवी जम्बुलिडला ख्येल वुङ्गुप छेटाडकी कोर्ला गोमाला के हाक्कोनी ज्यिवा लानी टेन्बा तोर्किवी, च्यिलासिसिन नामगी ओडतिवा तेरी योकिवी। २७ती पेला ड मी पुज्युड ति ओड छ्येवु ताड मोवा क्यानी मुक्पी खला वुङ्गुप ति मीतिवी थोड्गिगी। २८चो पेला दी ताम्डेतिवा च्युङ्गुप छोल्लिगवे, ती पेला ख्यिराड खोक लानी येर केला ल्हो, च्यिलासिसिन ख्यिरा थर्वा ति चिप्ला राड वा वे।”

अन्जीरकी दोड्बु नेसुर येन्देन

(मत्ती २४:३२-३५; मर्कूस १३:२८-३१)

२९ती ज्युकला येशूकी तिवाला दी पे च्यिक शेन नाड्सुड; “अन्जीरकी दोड्बु ताड यम्बा तेरी दोड्बुला ल्हो। ३०दोड्बी ज्योक थेन्सिमा ख्यिरा तीला खोरो राड ल्हनी येर्वु थेन्दुप छाल्नोक सिनी हाक्कोकिवी। ३१तुक राड क्यानी ख्यिरा दी तेरी ताम्डेतिवा च्युङ्गुप ति थोड्सिन कोन्छ्योककी ग्येल्खाप ति चिप्ला राड वानोक सिनी हाक्कोकिवी। ३२वुतुड के ड ख्यिराडला टेड्बो सिरिन, ती तेरी

ताम्डेतिवा माच्युड्वा सेक्ला दी गिपा ना मोडोवी। ३३स ताड नाम ति तोर्नी डिवी, यिने डे सिक्वावु ताम्डेतिवा ति नाम्साड तोर्नी मोडोवी।”

च्याड्से देतुप

३४“तुक क्यानी ख्यिराड दाक दाकपी थोक्ला च्याड्से देता, सेम नोजु कितुप ताड छ्याड थुनी जेप ताड मिजीकी थोक्ला पप कितुपला ख्यिरा सेम ख्येल माज्यी। मिसियाड ती तुजे ति तर्वा दोके ख्यिरा हाक्माकोवा क्यानी ख्यिरा खला ख्येलिगीवी। ३५च्यिलासिसिन ती तुजे ति तेरी जम्बुलिडला देतुपतिवी खला ख्येलिगतो। ३६तुक क्यानी ख्यिराड च्याड्से देता, त च्युड्गुप दी तेरी ताम्डेतिवा नेसुर ज्होकनी मी पुज्युडकी चिप्ला लड थुष्शी सिनी नरी मोपोर किसान।”

३७ती पेला येशू डियमी गुडला ति यहूदी ल्हडाडला येन्देन नडिगनोक, तमा नुपला ति ग्येसा नेमा थेन्नी जैतुन पम्दोक सिरुप ते फेप्नी शासा ज्युकिनोक। ३८तमा तेरी मीतिवा खोकी सुड ड्येन्दुपला टोपला टेताड यहूदी ल्हडाडला गिनोक।

येशूला सेतुप च्यु ल्हावु

(मत्ती २६:१-५, १४-१६;

मर्कूस १४:१-२, १०-११; यूहन्ना ११:४५-५३)

२२ त यहूदीतिवी थरुप तुछ्येन सिरुप खमीर मालुकुप शुब्ज्याड साप तुछ्येन चिप्ला राड

वानोक। ३९तमा कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी येशूला सेतुप च्यु ल्हानी देनोक। यिने तिवा मीतिवाला ज्यिवा किनोक।

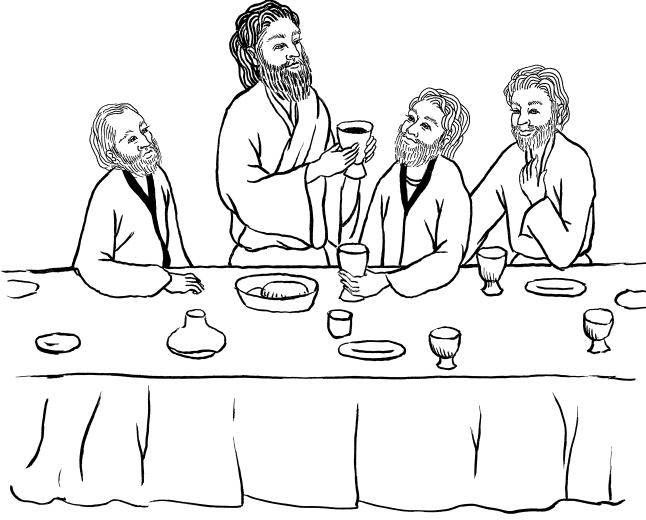
यहूदाकी येशूला जिम तेरुपला थाक्छ्येतुप

३९तमा लोमा मिरा च्यिड्डी पर्ला इस्करियोत सिरुप यहूदाकी सेमला शैतान शुसुड। ४०तमा ती ति कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी ल्हडाडकी मक्मी छ्येतिवी चाला गल्नी येशूला चुक क्यानी जिम तेरुप सिनी तिवी मुला केवुल क्यासुड। ४१तमा तिवा गा लानी तीला टड्गा तेरुप सिनी थाक्छ्येसुड। ४२यहूदाकी ती ताम्डे ड्येन्नी मी माड्छ्योक मेतुप पेला येशूला जिम तेरुप सिनी च्यु ल्हानी देसुड।

यहूदीतिवी थरुप तुछ्येनकी डेन टडिक क्यावु

(मत्ती २६:१७-३०; मर्कूस १४:१२-२६; यूहन्ना १३:२१-३०; १ कोरिन्थी ११:२३-२५)

४३ती ज्युक्ला खमीर मालुकुप शुब्ज्याड साप तुछ्येनला लुक रुक सेनी जिन्बा तोड्गुप छेर्मु वानोक। ४४तमा येशूकी पत्रुस ताड यूहन्नाला दुक सुड्नी ताड्सुड, “गल्नी दाकपी थोक्ला यहूदी थरुप तुछ्येनकी डेन साप टडिक की।” ४५तमा तिवी खोला टिसुड, “ड्यिराड कनी गल्नी डेन टडिक कितुप ति गेकेनकी

नो वे?” १०तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड ग्येसाकी नाड्ला शुक्सालेन्सिन दिङ्गर नाड्ला छ्यु खुरुप ख्योकपेजा यीला ठेकिवी। तमा ती ति चुका खाड्बी नाड्ला शुकिवे, तीकी तिङ्ला तिङ्यो। ११तमा ती खाड्बी ज्यिन्दाकला ड्यिरा गेकेनकी ‘ड डे लोमातिवा ताड मुला यहूदी थरुप तुछ्येनकी डेन साप पर्खाड ति कनी वे?’ सिनी टि नाड्सुड सिनी सी। १२तुक सिक्यासिमा तीकी ख्यिराडला येर तेला टडिक क्या ज्यकुप पर्खाड ग्येर्पु यी छ्या देन्गिवी। ख्यिराड ते डेन टडिक की।” १३तमा तिवा गल्नी ल्हासालेन्सिन येशूकी सुङ्गुप दोके राड ठेसुड। तिवी ते यहूदीतिवी थरुप तुछ्येनकी डेन टडिक क्यासुड।

चोवोकी तिङ्मी डेन

१४तमा डेन साप पेला लेप्सिमा येशू लोमातिवी मुला डेन शेवुला ज्युसुड। १५ती पेला खोकी तिवाला सुड्सुड, “डे दुक्पा खुरुप सिनाड गोमाला ख्यिरा मुला दी यहूदीतिवी थरुप तुछ्येनकी डेन साप छासे नो क्यायी। १६च्यिलासिसिन ड ख्यिराडला सिरिन, ती यहूदीतिवी थरुप तुछ्येनकी तेन्दोक ति कोन्छ्योककी ग्येल्खापला तेरी माछेवा सेकला ड येलुड दी डेन मसा।” १७तमा खोकी कोरा लानी कोन्छ्योकला थुचिछे पुलनी लोमातिवाला सुड्सुड, “दी ति लानी ख्यिरा पर्ला गोनी थुड। १८ड ख्यिराडला सिरिन, त कोन्छ्योककी ग्येल्खाप माडुवा सेक ड येलुड गुन्डुम

दोड्बी डेलु नेमा जोवु मुथुड।” १६येलुड
 येशूकी शुब्ज्याड लानी कोन्छ्योकला
 थुचिछे पुलिसिमा च्याक्नी तिवाला
 दुक सुड्जियन नाड्सुड, “दी ति
 ख्यिरा थोक्ला तेरुप डे जु यिन, डला
 टेन्दुपला दी ति किसा।” २०तमा
 गोमुकी सोल शेन सिन्सिमा खोकी
 गोमी दोके क्यानी कोरा लानी दुक
 सुड्सुड, “दी कोरा ति ख्यिरा थोक्ला
 देन्दुप डे ठक नेसुर कोन्छ्योककी
 थाक्छ्येन नड्गुप खोकी ठिम सम्बा
 यिन। २१यिने ल्हो ताड, डला जिम
 तेरुप ति डे मुला सापला देन वे। २२ड
 मी पुज्युड याड कोन्छ्योककी खोरो
 थोक्ला तेन्तेन क्यावु दोके डिवी, यिने
 ड मी पुज्युडला जिम तेरुप तीला याड
 मोताप सुकिवी।” २३तमा लोमातिवी
 तुक कितुप ति सु यिनाड सिनी
 खोप्राड पर्ला च्यिककी च्यिकला
 टिसुड।

सु छ्ये यिन सिरुप कोर्ला

खाँदा क्यावु

(मती २०:२५-२८; १६:२८;

मर्कूस १०:४२-४५)

२४ती ज्युक्ला लोमातिवी नाड ने सु
 तेरी सिनाड छ्ये यिन सिरुप कोर्ला
 खोप्रे पर्ला खाँदा क्यानोक। २५येशूकी
 तिवाला सुड्सुड, “दी जम्बुलिडकी
 ग्येल्बुतिवी मीतिवी खला ओड्ज्येन
 किवी। तमा मीतिवी खला ओड्ज्येन
 कितुपतिवी खोरुड ति दुक्पाला
 ख्येलुपतिवाला लहाटे कितुप मी यिन

सिनी सिवी। २६यिने ख्यिराड ति तुकै
 वुड्गुप मेडिगवी। बोरु ख्यिरा पर्ला
 सु तेरी सिनाड छ्ये नोके, ती ति तेरी
 सिनाड छ्युडा दोके च्युड गोकिवी।
 तमा ओड्ज्येन कितुपतिवा ति शब्ज्यी
 कितुप मी दोके च्युड गोकिवी।
 २७चुका मी ति मड छ्ये यिन? समा
 सापला देतुप ति छ्ये यिनाड की,
 शब्ज्यी कितुप ति छ्ये यिन? समा
 सापला देतुप ति मिन? यिने ड याड
 शब्ज्यी कितुप मी दोके क्यानी ख्यिरा
 पर्ला वे। २८ख्यिराड ति ड दुक्पाला
 ख्येलुप पेला ड ताड मुला राड
 वोतुप मीतिवा यिन। २९डे पपी डला
 ग्येला कितुप ओड्ज्येन नड्गुप दोके
 ड साड ख्यिराडला ग्येला कितुप
 ओड्ज्येन तेरिन। ३०तुक क्यानी
 ख्यिराड डे ग्येल्खापला ड ताड मुला
 देनी साप ताड थुड्गुप ड्येकितो, तमा
 ग्येल्ठिकला देनी इस्राएलकी मिरिक
 च्यिड्डीतिवी खला ठिम कितो।”

पत्रुसकी खोरुडला डो मेशेवी

सिरुप कोर्ला येशूकी सुड्गुप

(मती २६:३१-३५; मर्कूस १४:२७-३१;

यूहन्ना १३:३६-३८)

३१तमा येशूकी सुड्सुड, “ओ
 सिमोन, ओ सिमोन, ल्हो ताड।
 शैतानकी ख्यिराड तेरीला ट दोके
 योलुपला गोड्बा शु वे। ३२यिने
 सिमोन, ख्योरो तेपा ति मोतोर्शी
 सिनी डे मोपोर क्यायिन। ख्युरुड
 येलुड लोकनी वुड्गुप पेला ख्योरो

तेपा कितुप अच्युनुपतिवाला रम्बु जोसा।” ३३तमा पत्रुसकी सिक्यासुड, “ओ चोवो, ड याड चोन्खाडला डो गोसिनाड, शेप ते डो गोसिनाड, चोवो ताड मुला डोप टडिक वे।” ३४तमा येशूकी सुड्सुड, “पत्रुस, ड ख्युरुडला सिरिन, हारिड च्यवु कुकुरी मातेन्दा सेक ख्योरो डला थेड्मा सुम डो मेशेवी सिवी।”

छयी ताड गिवु ताड खुर्पा

३५ येशूकी लोमातिवाला सुड्सुड, “डे ख्यिराडला छयी साड गिवु साड काचा मेता कयानी तड्गुप पेला ख्यिराडला काड इयुड्मु च्युड्सुड?” तमा तिवी “माच्युड।” सिनी सिक्यासुड। ३६तमा खोकी सुड्सुड, “त याड छयी वोतुप तीकी छयी लो, गिवु वोतुप तीकी साड तुकै की। तमा दाक दाकपी लोला खुर्पा मेतुपतिवी खोरो मज्या चोनी खुर्पा ड्यो। ३७ड ख्यिराडला सिरिन, ‘ती ति मी दुकटातिवी दला शोर्सुड।’ सिनी टि वोतुप कोन्छ्योककी सुड ति डला छे राड गोकिवी। यिन, डे थोक्ला टि वोतुप कोन्छ्योककी सुड ति डला छेयी डिवी।” * ३८तमा लोमातिवी येशूला सिक्यासुड, “ओ चोवो, ल्हो ताड, दे खुर्पा ड्यी चोके वे।” तमा येशूकी सुड्सुड, “तोजोयी वोसिन लडिगवी।”

येशूकी जैतुन पम्दोकला मोपोर कया नड्गुप

(मत्ती २६:३६-४६; मार्कस १४:३२-४२)

३९तमा नरी दोके कयानी येशू ग्येसा नेसुर थेन्नी जैतुन पम्दोकला फेप्सुड, तमा लोमातिवा साड खोकी तिड्ला गाल्सुड। ४०ते लेप्सिमा खोकी लोमातिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड खोकपा लहापला मेख्येलशी सिनी मोपोर की।” ४१तुक सुडिसमा खो ति लोमातिवी चा नेवा फेचेक फेप्नी पुमुड चुनी दुक सिनी मोपोर कया नाड्सुड, ४२“ओ पपा, पपी नोवा वोसिन दी छेटाडकी कोरा ति ड नेसुर दोनी नाड। यिने डे नोवाला मिन, पपी नोवा दोके राड च्युड्शी।” ४३ती पेला देवाच्येन नेमा लेन क्योलुप थु यी खोकी चिप्ला छ्यर्नी खोला डाडेड बिन्सुड। ४४तमा येशू छासे सेम्दुक लानी मड डार कयानी मोपोर किसालेन्सिन खोकी डुल्जुर ति ठककी थितोक दोके कयानी सला लुम्सुड। ४५खोकी मोपोर कया छर्सिमा शेड्नी लोमातिवी चाला फेप्सालेन्सिन लोमातिवा सेम्दुक किसा किसा येन छ्येनी ड्यी गाल्नोक। ४६तमा खोकी तिवाला सुड्सुड, “ख्यिराड च्यिला ड्यी लोकनी देकिवी? लानी खोकपा लहापला मेख्येलशी सिनी मोपोर की।”

येशूला जिम्बुप

(मत्ती २६:४७-५६; मार्कुस १४:४३-५०;
यूहन्ना १८:३-११)

४७ येशूकी तुक सुडियन वोतुप पेला मी माङ्छ्योक ते लेसुड। तमा लोमा मिरा च्यिङ्डी पर नेमा यहूदा सिरुप ति तिवाला गोमा क्यानी वासुड। ती ति खोला पुका कितुपला खोकी चिप्ला वासुड। ४८ यिने येशूकी तीला सुङ्सुड, “यहूदा, काड ख्युरुड ड मी पुज्युडला पुका क्यानी जिम तेर्किवी?” ४९ ते च्युङ्गुप ताम्डे थोङ्नी येशू ताड मुला वोतुप लोमातिवी खोला टिसुड, “चोवो, डियराड दिवाला खुर्पा थोकुप?” ५० तोजो पेला तिवी पर नेमा मिरा च्यिककी खुर्पा थेन्नी तेरी सिनाड कोङ्यार छ्येकी लावा यीकी यावी थाकाकी नम्ज्योक ति टेप च्येसुड। ५१ यिने येशूकी “वोसी, तुक माकी!” सुङ्नी ती लावा तीकी नम्ज्योकला रेक्नी टेक च्यिसुड। ५२ तमा खोला जिम्बुपला वावु कोङ्यार छ्येतिवा ताड ल्हडाडकी मक्मी छ्येतिवा ताड यहूदी गोमा कितुप मी छ्येतिवाला खोकी दुक सुङ्सुड, “ख्यिराड च्यिला खुर्पा ताड लकाम खुर्नी डला जिम्बुपला वावु? काड ड च्याक्पा यिन रो? ५३ ड डियमी टेड ख्यिरा मुला ल्हडाडला देतिन। ती पेला ति ख्यिरा डला लाक्पा मालाड। यिने दी ति नक्तोमीकी ओङ्ज्येन कितुप ख्यिरा तुजे यिन।”

पत्रुसकी येशूला डो मेशेवी सिक्वावु

(मत्ती २६:५७-५८, ६९-७५;
मार्कुस १४:५३-५४, ६६-७२;
यूहन्ना १८:१२-१८, २५-२७)

५४ तमा तिवी येशूला जिम्नी तेरी सिनाड कोङ्यार छ्येकी खाङ्बा टिनी गाल्सुड। पत्रुस ति फेचेक नेसुर खोकी तिङ्ला तिङ्यानी गाल। ५५ ते लेडाड पर्ला मीतिवा मे तङ्नी मे गारी गुरीला देनोक। तमा पत्रुस साड तिवी पर्ला देसुड। ५६ ती पेला लावाम यीकी पत्रुसला ल्यामो क्यान लहानी दुक सिक्वासुड, “दी मी तिड तीकी मुला राड नोक।” ५७ यिने पत्रुसकी सिक्वासुड, “ओ नुमो, डे याड तीला डो राड मेशेवी।” ५८ येलेडुड च्येयी ज्युकला यम्बा यीकी तीला थोङ्नी सिक्वासुड, “ख्युरुड साड तिवी पर नेमा मिरा च्यिक यिन।” यिने पत्रुसकी सिक्वासुड, “अच्यो, ड याड मिन।” ५९ तमा घण्टा यी ज्युकला यम्बा मिरा च्यिककी तेन्तेन क्यानी सिक्वासुड, “वुतुड के दी मी याड तीकी मुला राड नोक। दी याड गालीलकी मी यिनोक।” ६० यिने पत्रुसकी सिक्वासुड, “अच्यो, अच्युकी काड सुङ्गुप यिन डला छ्या राड मे।” पत्रुसकी तुक सिक्वालुङ्मे च्यवु कुकुरी तेन्सुड। ६१ तोजो पेला चोवोकी ग्युर्नी पत्रुसला केरी ल्हासुड। तमा चोवोकी खोरुडला “हारिड च्यवु कुकुरी मातेन्दा सेक ख्योरो डला

थेइमा सुम डो मेशेवी सिवी।” सिनी सुङ्गुप ताम्डे ति पत्रुसकी टेन्सुड। ६२तमा ती ति पाङ्ला थन गल्नी कशेन डुसुड।

येशूला मारे तङ्गुप

(मत्ती २६:५९-६८; मार्कस १४:५५-६५;
यूहन्ना १८:१९-२४)

६३तमा येशूला ज्हेन्दुप मीतिवी खोला मारे तोङ्गियन सिरा दुसुड। ६४तिवी खोकी मिक ति टानी दुक सिक्क्यासुड, “ख्युरुडला बेपुप ति सु यिन, सी ताड।” ६५तमा तिवी खोला यम्बा मारे तोङ्गुप ताम्डेतिवा साड बडी सिक्क्यासुड।

येशू यहूदी गोमा कितुप मी छ्येकी छोक्पाकी दोङ्ला

६६तमा नाम लासिमा कोङ्ग्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवा जोम्नी येशूला यहूदी गोमा कितुप मी छ्येकी छोक्पाकी दोङ्ला टि वुड च्यिनी, ६७“ख्युरुड ख्रीष्ट यिन्सिन डियराडला सी।” सिनी सिक्क्यासुड। तमा खोकी तिवाला सुङ्गुड, “डे ख्यिराडला सिक्क्यासिनाड ख्यिरा तेपा राड मिकिवी। ६८डे ख्यिराडला काड टिसिनाड ख्यिरा डला टिलेन मग्यकिवी। ६९यिने तफेन्ला ड मी पुज्युड ति ओड छ्येवु कोन्छ्योककी यावी थाकाला देकिवी।” ७०ती थोसिमा तेरीकी खोला “तुकै यिन्सिन

ख्युरुड कोन्छ्योककी सेवु राड यिन?” सिनी टिसुड। तमा येशूकी सुङ्गुड, “ख्यिरा सिक्क्यावु ति ड राड यिन।” ७१तिवी “त डियराडला पङ्बु ल्हक्पा च्यिला गोसुड? दीकी ख नेमा राड दाक्पी थोसुड।” सिनी सिक्क्यासुड।

येशू पिलातसकी चिप्ला

(मत्ती २७:१-२, ११-१४; मार्कस १५:१-५;
यूहन्ना १८:२८-३८)

२३ ती ज्युक्ला तेरी यहूदी छोक्पाकी मी छ्येतिवा लानी येशूला पिलातसकी चिप्ला टिनी गाल। २तमा तिवी खोकी तेन्दोकला दुक सिनी क्येन ग्यप्सुड, “दी मी तीकी याड डियरा मिरिककी मीतिवाला लुतिन नोक, रोमी ग्येल्वुला से तेतुप मेडिङ्गवी सिनोक, तमा खोरुड ति ग्येल्वु ख्रीष्ट यिन सिनोक।” ३ती ताम्डे थोनी पिलातसकी येशूला “काड ख्युरुड यहूदीतिवी ग्येल्वु राड यिन?” सिनी टिसुड। तमा येशूकी सुङ्गुड, “ती ति ख्योरे राड सिक्क्या वे।” ४तमा पिलातसकी कोङ्ग्यार छ्येतिवा ताड मी माङ्छ्योकला सिक्क्यासुड, “डे याड दी मी तीला काड साड क्येन तेरुप माथोड।” ५यिने मीतिवा डार क्यानी दुक सिक्क्यासुड, “दीकी याड गालील नेज्युन दे सेक तेरी यहूदियाकी मीतिवाला खोरो येन्देन लाप्नी लुतिन नोक।”

येशू हेरोदकी चिप्ला

६ती थोसिमा पिलातसकी “दी मी ति गालीलकी मी राड यिन?” सिनी टिसुड। ७तमा तीकी येशू ति हेरोदकी लुड्बी मी यिन्दुप हाक्कोनी खोला हेरोदकी ते टिनी ताड्सुड। ती पेला हेरोद ति यरूशलेमला राड नोक। ८येशूला थोडिसमा हेरोद ति छासे गा क्यासुड, च्यिलासिसिन तीकी येशूकी कोर्ला थोनी अला गोमा नेज्युन खोला ठेतुप नो क्यानोक। तमा तीकी खोकी काड रे च्यिक रे हलेवु लाका कितुप ल्हापला रेवा क्यानोक। ९तीकी येशूला टिवा बडी ग्यप्सुड, यिने खोकी काड टिलेन साड मासुड। १०तमा कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी छ्योकी गेकेनतिवी ते लान देनी खोला कशेन क्यान ग्यप्सुड। ११हेरोदकी खोरो मक्मीतिवा ताड मुला खोला मारे तोड्यिन सिरा मर्च्या क्यासुड, तमा खोला ग्येल्वुकी कोन्दुप च्यिनदै छ्योवा यी कोन बिन्नी पिलातसकी ते लोकनी ताड्सुड। १२गोमाला याड पिलातस ताड हेरोद ति च्यिककी च्यिकला ड यिनोक, यिने ती छेर्मु राड तिवा थिन्नी दाल्जा च्युड्सुड।

येशूला सेतुप छ्येर्पा कलुप

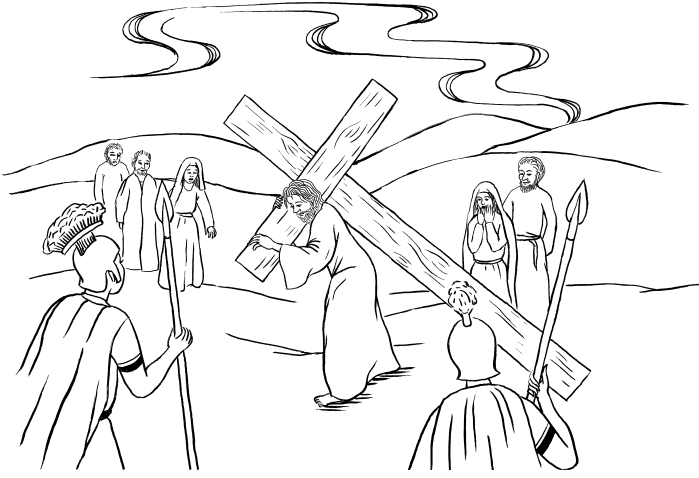
(मत्ती २७:१५-२६; मार्कस १५:६-१५;
यूहन्ना १८:३९-१९:१६)

१३तमा पिलातसकी कोड्यार छ्येतिवा ताड यहूदी गोमा कितुप मी

छ्येतिवा ताड मीतिवाला कताड्नी १४तिवाला दुक सिक्क्यासुड, “दीकी मीतिवाला लुसुड सिनी ख्यिरा दीला डे चाला टिन लेसुड। यिने ख्यिरा मिड्गाला राड डे दीला ताम्डेतिवा टिसिनाड ख्यिरे दीकी तेन्दोकला क्यान ग्यपुप दोके डे काड साड माथोड। १५हेरोदकी साड तीला काड क्यान माथोड्नी तीला ड्यिरा ते लोकनी ताड्नोक। दी मी तीकी याड सेतुप छ्येर्पा तेर गोवु लाका मेलोकपा काड साड माक्यानोक। १६तुक क्यानी ड दीला दुनी पि तोड्यिन।” १७(तमा ले टेड यहूदीतिवी थरुप तुछ्येनला पिलातसकी चोन्खाडला शोरुप मिरा च्यिकला पि तोड गोकिनोक।)

१८यिने पिलातसकी ताम्डे थोनी मीतिवा तेरी मुला राड च्यार ग्यप्नी, “दीला से! बरब्बाला ति पि तोड!” सिनी सिक्क्यासुड। १९बरब्बा तीकी ग्येसाला वुल्दुड्बा कितुप ताड मीतिवा सेतुप क्यान फोकनी चोन्खाडला शोर्नोक। २०पिलातसकी येशूला पि तोड्गुप नोनी येलुड मीतिवाला सिक्क्यासुड। २१यिने तिवी “तीला ग्यडिशडला कल्नी काँडी दाप्नी से! तीला ग्यडिशडला कल्नी काँडी दाप्नी से!” सिनी मड च्यार ग्यपुप ति ग्यप्तोक क्यासुड। २२तमा पिलातसकी थेड्मा सुम्बाला सिक्क्यासुड, “च्यिला? दी मी तीकी काड लाका मेलोवा क्यासुड? डे याड दीला से गोवु क्यान काड साड माथोड, तुक क्यानी ड दीला

दुनी पि तोड्डियन।” २३यिने तिवी येशूला ग्यडिशडला कल्नी काँडी दाप्नी से सिनी मड च्यार ग्यप्नी गोड्बा शुमुड। तुक क्यानी तिवी च्यार ग्यप्नी पिलातसला ग्येल्सुड। २४तमा तिवी गोड्बा शुवु दोके राड कितुप पिलातसकी तेन्तेन क्यानी २५वुल्दुड्बा कितुप ताड मी सेतुप क्याेन फोकनी चोन्खाडला शोरुप तीला ति तिवी सिक्क्यावु दोके पि ताड्सुड, तमा येशूला ति तिवी नोवाला दोके कि ज्यितुपला तिवाला चेक तेसुड।

येशू ग्यडिशडला कलुप

(मत्ती २७:३२-४४; मर्कूस १५:२१-३२;
यूहन्ना १९:१७-२७)

२६तेसुर मकमीतिवी येशूला टि डोयी कितुप पेला युल नेसुर ग्येसाला वुड्डियन कितुप सिमोन सिरुप कुरेनी ग्येसाकी

छियग्यपकी मी यीला जिम्नी तीला ग्यडिशड ति खुर च्यिनी येशूकी तिड्ला डो च्यिसुड। २७तमा मी माड्छ्योक खोकी तिड्ला तिड्यासुड। तिवी पर्ला पुम्पेजातिवा खोकी थोकला डोप ताड डुप्राड कियी नोक। २८तमा येशूकी ती पुम्पेजातिवी थाकाला ग्युर्नी सुड्सुड, “यरूशलेमकी पुमतिवा, ख्यिराड डे थोकला माडु, बोरु ख्यिराड ताड ख्यिरा पेजातिवी थोकला डु। २९च्यिलासिसिन दुका तुजे ति गिवी, ती पेला मीतिवी ‘रफ्छ्येमतिवा ताड नाम्साड आडा माक्येवु खोकपा ताड नाम्साड आडाला नुम मेतेरुप नुमला मोलाम थोपुप यिनो।’ सिनी सिवितो। ३०तमा तिवी रीतिवाला ‘ड्यिरा खला लुम।’, तमा पम्दोकतिवाला ‘ड्यिराडला उप।’ सिनी सिवितो। ३१दोजो दोड्बु डोर्मु वोतुप पेला साड

तुकै किसिन दोङ्बु कम्बुप पेला याड काड च्युङ्गी ताड?”

३२ती पेला तिवी मी दुक्टा मिरा इयीला साड सेतुप छ्येर्पा ग्येलुपला येशूकी मुला टिनी गाल। ३३तमा कप्ली सिरुप दासा यीला लेप्सिमा तिवी येशूला ग्यडिशडला काँडी दाप्नी काल्सुड। तुक राड क्यानी च्याक्पा मिरा इयीला साड च्यिक ति खोकी यावी थाकाला ताड च्यिक ति खोकी येन्बी थाकाला ग्यडिशडला काँडी दाप्नी काल्सुड। ३४ती पेला येशूकी सुङ्सुड, “ओ पपा, दिवाला माफ नड्डे की, च्यिलासिसिन दिवी काड कियी वे, ती ति दिवाला छ्या मे।” तमा मक्मीतिवी खोकी नम्सा ति ग्येन ग्यप्नी गोसुड। ३५मीतिवा लानी ल्हयी नोक, तमा यहूदी मी छ्येतिवी खोला शा ग्यकिन दुक सिक्यासुड, “दीकी मी यम्बाला याड ज्होकसुड। दोजो दी कोन्छ्योककी पेतुप ख्रीष्ट राड यिन्सिन खोरुडला राड ज्होक ताड।”

३६मक्मीतिवी साड खोला मारे ताड्सुड, तमा तिवी खोकी चाला वानी खोला गुन्दुम छ्याड क्युवु तेरिन सिरा दुक सिक्यासुड, ३७“ख्युरुड यहूदी ग्येल्वु राड यिन्सिन खोरुडला राड ज्होक ताड।” ३८तमा खोकी गो तेड्ला “दी ति यहूदीतिवी ग्येल्वु यिन।” सिनी पड्लिड लोला टिवु यिकी ति ग्यम ज्याक्नोक। ३९येशू ताड मुला ग्यडिशडला कलुप च्याक्पा इयीकी पर्ला च्यिककी खोला मारे

तोडियन सिरा दुक सिक्यासुड, “काड ख्युरुड ख्रीष्ट मिन? त ख्युरुड ताड डियराडला ज्होक ताड।” ४०यिने यम्बा च्याक्पा तीकी तीला वोरु देनिन सिक्यासुड, “ख्युरुड कोन्छ्योकला ज्यिवा मिकिवी? खोला ख्येलुप दोके छ्येर्पा ख्युरुडला साड ख्येलनी वे। ४१डियरा याड रडगी क्यावु दुक्टाकी छ्येर्पा खुरिन वे, यिने दी मी तीकी याड काड साड लाका मेलोवा माक्या वे।” ४२तमा तीकी येशूला सिक्यासुड, “ओ येशू, ख्युरुड ख्योरे ग्येलखापला फेपुप पेला डला नासाम तोड।” ४३तमा येशूकी तीला सुङ्सुड, “वुतुड के ड ख्युरुडला सिरिन, ख्युरुड हारिड राड डे मुला देवाच्येनला गिवितो।”

येशू टुङ्गुप

(मती २७:४५-५६; मर्कस १५:३३-४१;

यूहन्ना १९:२८-३०)

४४डियमी गुडगी छ्युजी च्यिड्डी गलुप पेला तेरी लुड्बा ति छ्युजी सुम सेक नक्तोमी गाल। ४५तमा यहूदी ल्हडाड नाड्ला ग्यावु गोयोल ति पर नेमा रलनी फेका इयी गल्सुड। ४६ती पेला येशूकी थोर ग्यप्नी सुङ्सुड, “ओ पपा, डे थु ति पपी छ्याकला चेक तेतिन।” तुक सुडिसमा खोकी उ छ्येसुड।

४७ती च्युङ्गुप ति थोडिसमा रोमी मक्मी सयी च्यिककी खकी छ्ये तीकी “वुतुड के दी याड मी टेड्बु यिनोक।” सिनी कोन्छ्योकला सोवा तेक्सुड।

४८ते ल्हापला वावु मीतिवा तेरीकी काड च्युङ्गुप ति थोङ्नी खोप्राड खोप्राड छेकोक दुङ्गियन सिरा लोकनी गाल्सुड। ४९यिने येशूला डो शेवु मीतिवा ताड गालील नेसुर खोकी तिङ्गला तिङ्गानी वावु पुम्पेजातिवा ति ते काड च्युङ्गुप ति थाक्किङ्गुबु नेसुर ल्हयी सिरा लानी देनोक।

येशूकी फुङ्गुबु कल्दोक क्यावु

(मती २७:५७-६१; मार्कस १५:४२-४७;
यूहन्ना १९:३८-४२)

५०यहूदी छोकपाकी मी छ्येतिवी नाङ्गला योसेफ सिरुप मी मिरा च्यिक नोक। ती ति मी ल्यामु ताड टेङ्गुबु यिनोक। ५१यहूदी छोकपाकी मी छ्येतिवी येशूकी तेन्दोकला तेन्तेन क्यावु ताम्डेला तीकी माङ्गयेन्नोक। ती ति अरिमाथिया सिरुप यहूदिया लुङ्गुबाकी युल नेमा वासुड, तमा कोन्छ्योककी ग्येल्खाप वुङ्गुप ति गुनी देतुप मी यिनोक। ५२तीकी पिलातसकी चिप्ला गल्नी येशूकी फुङ्गुबु खुर्नी डो च्यी सिनी गोङ्गुबा शुसुड। ५३तमा तीकी येशूकी फुङ्गुबु ति ग्यङ्गिशड लो नेमा पाप्नी तीला ति रा नेडेन नाङ्गला टिल्नी शेष मीला ज्योकुप टककी फुककी नाङ्गला ज्याक्सुड। ती टककी फुक ति गोमाला सी रो साड माज्यकुप फुक यिनोक। ५४ती डियमा ति टडिक कितुप डियमा यिनोक, तमा डासोप डियमा गो जुवु पेला लेप्नोक। ५५गालील नेसुर येशूकी

मुला वावु पुम्पेजातिवा ति योसेफकी तिड तिङ्गला गल्नी ती टककी फुकला ल्हासुड। तमा खोकी फुङ्गुबु ति चुक क्यानी ती नाङ्गला ज्योकिनाक सिनी ल्हासुड। ५६ती ज्युकला तिवा खाङ्गुबा लोकनी गल्नी टि जङ्गुबु खाप फे ताड नुम टडिक क्यासुड। तमा तिवा डासोप डियमाला मोशाकी ठिमला वोतुप दोके डप्सु ताङ्गुसुड।

येशू टुङ्गुप ने डोसु लावु

(मती २८:१-१०; मार्कस १६:१-११;
यूहन्ना २०:१-१०)

२४ दिन्जाकी डियमा थल्माला टोपला टेताड ती पुम्पेजातिवा खोप्रे टडिक क्यावु टी जङ्गुबु खाप फे ताड नुम खुर्नी येशूकी फुङ्गुबु ज्युकुप टककी फुकला गाल। २तमा ते लेप्सिमा टककी फुककी खला च्येतुप दो ति रिन्नी तङ्गुप तिवी थोङ्गुसुड। ३तिवा टककी फुककी नाङ्गला शुनी ल्हासालेन्सिन चोवो येशूकी फुङ्गुबु ति ते मिन्दुक। ४तमा तिवा काड कितुप काड कितुप गल्नी वोतुप पेला शाक्येक वो ग्यपुप मज्या कोन्दुप ख्योकपेजा मिरा ड्यी तिवी चिप्ला लानी देनोक। ५ती थोङ्गिसमा पुम्पेजातिवा कशेन ज्यिवा लानी सला खवुतुङ्गुमा देसुड। तमा ती ख्योकपेजातिवी तिवाला सिक्क्यासुड, “ख्यिराड च्यिला डोसु वोतुप तीला शेषतिवी पर्ला छोलिन वे? ६खो याड दे मे, खो डोसु लानी वे। खो गालीलला

ज्युवु पेला ख्यिराडला सुङ्गुप ताम्डे ति नासाम तोड। ७खोकी ‘ड मी पुज्युड ति दिक्छेनतिवी लकला चेक ते गोकिवी, तमा ग्यङ्गिड लोला कल्नी डियमा सुमला शेष ने येलुड सेन्बु लङ्गिगी।’ सिनी सुङ्गुड।” ८ती थोसिमा ती पुम्पेजातिवी खोकी सुङ्गुप ताम्डे ति नासाम शार्सुड।

९तमा पुम्पेजातिवा शेष मीला ज्योकुप टककी फुक नेमा लोकनी वानी लोमा च्युच्यिकतिवा ताड मी यम्बा तेरीला ते काड च्युङ्गुप ताम्डे ति लाप्सुड। १०ती पुम्पेजातिवा ति मरियम मग्दलिनी ताड योअन्ना ताड याकूबकी आमा मरियम यिनोक, तमा तिवी मुला वोतुप यम्बा पुम्पेजातिवी साड लोमातिवाला ती ताम्डे ति सिक्यासुड। ११यिने लोमातिवी ती ताम्डे ति तेर्मे यिन सिनी नासाम ताङ्नी पुम्पेजातिवी ताम्डेला तेपा माक्या। १२यिने पत्रुस ति लानी येशूकी फुङ्बु ज्युकुप टककी फुकला छ्योङ्बाल ग्यम गाल्सुड। तमा तीकी कुक क्यानी टककी फुककी नाङ्ला ल्हासालेन्सिन ते येशूकी फुङ्बु तुम्बुप रा नेडेन तिराड ज्याक्नी वोतुप थोङ्गुसुड। ती थोङ्गिसमा ती ति काड च्युङ्गुनोक सिनी हलेवा कियी सिरा खोरो खाङ्बा लोकनी गाल्सुड।

येशू इम्माउस डोप लामला छ्यरुप

(मर्कूस १६:१२-१३)

१३तमा ती छेर्मु राड येशूला तिङ्योकुप मी मिरा ड्यी यरूशलेम

नेसुर किलोमिटर च्युच्यिक चोयी थाक्किङ्बु वोतुप इम्माउस सिरुप युल नेवा डोयी नोक। १४तोजो पेला तिवा च्युङ्गुप तेरी ताम्डेतिवा कियी नोक। १५तिवा ताम्डे कियी वोतुप पेला येशू तिवी चिप्ला फेप्नी तिवी मुला राड युसुड। १६यिने तिवी खो येशू यिन सिनी डो माशेनोक। १७तमा खोकी तिवाला “ख्यिराड युकिन सिरा च्यिककी च्यिकला केवुल कियी वोतुप ताम्डे ति काङ्गी कोर्ला यिन?” सिनी टि नाङ्सुड। ती थोनी तिवा डोतुड नाक्छिल ताङ्नी चोक चोके लानी देसुड। १८तमा तिवा डियवुकी पर नेमा क्लेओपास सिरुप तीकी येशूला टिसुड, “ख्युरुड यरूशलेमला कोरा ग्यप्नी वासिनाड तसाम पेला ते च्युङ्गुप ताम्डे ख्युरुडला तिराड छ्या मे?” १९तमा खोकी तिवाला “काङ्गी ताम्डे?” सिनी टिन नाङ्सुड। तिवी सिक्यासुड, “नासरतकी येशूकी कोर्ला च्युङ्गुप ताम्डे यिन। खो ति कोन्छ्योक ताड तेरी मीतिवी थोङ्गुडला लाका ताड सुडला डार छ्येवु कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बा वोतुप्जा। २०यिने कोङ्यार छ्येतिवा ताड डियरा मी छ्येतिवी खोला सेतुप छ्येर्पा ग्येलुपला चेक तेसुड। २१तमा खो ति इस्राएलकी मीतिवाला थर ज्यितुप मी यिन सिनी डियरा रेवा क्यानी वोतुप्जा। तोजो तिराड मिन, ती ताम्डे च्युङ्गुप ति हारिड डियमा सुम गाल। २२डियरा मुकी पुम्पेजा

ललाइकी डियराडला छासे हलेवा लाडसुड। तिवा ति हारिड टोपला टेताड येशूकी फुड्बु ज्यकुप टककी फुकला गाल्नोक, २३यिने तिवी ते येशूकी फुड्बु ति माथोड्नोक। तमा तिवा लोकनी वासिमा डियराडला दुक सिनी लाप्सुड, 'डियरा ते देवाच्येनकी लेन क्योलुप थुतिवाला थोड्सुड, तिवी खो डोसु लान वे सिनी सिक्क्यानोक।' २४ती ताम्डे थोनी डियरा पर्ला ललाइ ति खोकी फुड्बु ज्यकुप टककी फुकला गल्ली लहासालेन्सिन ती पुम्पेजातिवी सिक्क्यावु दोके खोकी फुड्बु ति तिवी माथोड्नोक।"

२५तमा येशूकी तिवाला सुडसुड, "ओ ख्यिराड अम्बारडिशडतिवा, ख्यिरा कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवी सिक्क्यावु तेरी ताम्डेतिवाला तेपा कितुपला छासे काले नोक। २६काड ख्रीष्टकी वुतुड के दी छेटाड खुर्नी खोरुडला थोपुप मोवा ड्ये मोगोवी रो?" २७तमा येशूकी मोशा ताड तेरी कोन्छ्योककी लुड्तेम्बातिवा नेज्युनी तेरी कोन्छ्योककी सुडगी नाड्ला खोरो कोर्ला टिवु ति तिवाला शेन नाड्सुड।

२८तमा तिवा डियवु डो गोवु युलला लेप्सिमा येशू ति तेसुर तरोड फेचेक फेपुप छाल्सुड। २९यिने तिवी खोला "त याड नाम ल्होसुड, डियमा साड गासुड, डियरा मुला राड ज्यु।" सिनी कार कयानी सिक्क्यासुड। तमा खो तिवी मुला ज्युवुला खाड्बा

शुसुड। ३०तमा येशू तिवी मुला सोल शेवुला ज्युवु पेला शुब्ज्याड लानी कोन्छ्योकला थुचिछे पुलिसिमा च्याकनी तिवाला नाड्सुड। ३१ती पेला राड तिवी मिक पेनी येशूला डो शेसुड। यिने खो तिवी थोड्दाड नेवा तोक तोर्सुड। ३२तमा तिवी च्यिककी च्यिकला सिक्क्यासुड, "खो लामला दाकपु ताड मुला अरा उरा सुड्गुप ताड दाकपुला कोन्छ्योककी सुडगी तेन्दोक ति शे नड्गुप पेला दाकपी सेम ति छासे लोदिमु च्युड्नी गा लावु मिन रो?"

३३तमा तिवा शाकर्येक लानी यरूशलेमला लोकनी लहासालेन्सिन लोमा मिरा च्युच्यिक ताड तिवी मुला वोतुपतिवा मुला राड जोम्नी ३४दुक सियी नोक, "वुतुड के चोवो याड डोसु लानी सिमोनकी चिप्ला छ्यार्सुड।" ३५तमा ती मिरा डियवु साड लामला काड च्युड्गुप ताम्डे ताड खोकी शुब्ज्याड च्योकुप पेला तिवी खोला डो शेवु ति तिवाला लाप्सुड।

येशू लामातिवी चिप्ला छ्यरूप

(मती २८:१६-२०; मर्कूस १६:१४-१८;

यूहन्ना २०:१६-२३;

लोमा छ्येतिवी लाका १:४-८)

३६तिवा ती ताम्डे कियी वोतुप पेला शाकर्येक येशू तिवी पर्ला लानी तिवाला "ख्यिराडला लोदिमु वुड्शी।" सिनी सुड्सुड। ३७तमा

तिवा ज्हेन्डीला के थोङ्गुप यिन्दे नोनी ज्यिवा लानी पार्सुड। ३८ यिने खोकी तिवाला सुङ्सुड, “ख्यिराड च्यिला ज्यिवा किवी? ख्यिरा सेमला च्यिला यिन्दे मिन्दे नोकिवी? ३९ ख्यिराड डे लाक्पा ताड काड्बा ल्हो। ड राड यिन! डला थो ताङ्नी ल्हो। ज्हेन्डी ति श ताड रुकक मेवी, यिने ड याड ख्यिरा थोङ्गुप दोके श ताड रुकक वे।” ४० तुक सुङ्सिमा येशूकी तिवाला खोरो छ्याक ताड शाप ति छ्या तेन नाङ्सुड। ४१ तमा लोमातिवा छासे गा ताड हलेवा क्यानी तरोड साड यिन्दे मिन्दे नो कियी वोतुप पेला खोकी तिवाला “ख्यिरा लोला काड रे च्यिक रे साप समा वे?” सिनी टि नाङ्सुड। ४२ तमा तिवी खोला चोवु ड्या च्यिक बिन्सिमा ४३ खोकी ती ति लानी तिवी

मिङ्गाला शेसुड। ४४ ती ज्युकला खोकी तिवाला सुङ्सुड, “डे गोमाला ख्यिरा मुला वोतुप पेला ख्यिराडला ‘मोशाकी ठिम ताड कोन्छ्योककी लुङ्तेम्बाकी थप ताड भजनसंग्रहकी थपकी नाङ्ला डे कोर्ला टिवु तेरी ताम्डेतिवा छे राड गोकिवी।’ सिनी सिक्पा वे।” ४५ तमा खोकी तिवाला कोन्छ्योककी सुङ हाक्कोवु सेम नङ्गिन सिरा ४६ तिवाला दुक सुङ्सुड, “कोन्छ्योककी सुङला दुक सिनी टि वे, ‘ख्रीष्टकी छेटाड खुर्सिमा ड्यिमा सुमला शेष ने डोसु लङ्गिगी, ४७ तमा खोकी मिङला दिक्पा ने सेम ग्युर्सिन दिक्पा ताकिवी सिरुप लेन ल्यामु ति यरूशलेम नेसुर गो चुनी लुङ्बा तेरीकी मीतिवाला ख्याप्टाक किवी।’ ४८ ख्यिराड ति ती तेरी ताम्डेतिवी पङ्बु यिनो। ४९ ल्होसा,

डे पपी थाक्छ्येन नङ्गुप ति ड
ख्यिराडला तोड्यिनो। यिने ख्यिराड
कोन्छ्योक नेमा ओड माथोपा सेक्ला
दी ग्येसाला राड देता।”

येशू देवाच्येन ने फेपुप

(मर्कुस १६:१६-२०;

लोमा छ्येतिवी लाका १:६-११)

५० ती ज्युक्ला येशूकी लोमातिवाला
ग्येसा नेमा तेन्नी बेथानिया सेक टिनी

फेप्सुड, तमा खोकी छ्याक तेक्नी
तिवाला मोलाम नाड्सुड। ५१ खोकी
तिवाला मोलाम नड्यिन वोतुप पेला
खो ति तिवी मु नेसुर क्येनी देवाच्येन
ने तेक्नी फेप्सुड। ५२ तमा तिवा
खोला सोवा देकिन छासे गा कियी
सिरा यरूशलेम नेवा लोकसुड।
५३ ती ज्युक्ला तिवा कोन्छ्योकला
सोवा देकिन सिरा यहूदी ल्हडाडला
नरी देसुड।

